

JUSSBUSS
Institutt for kriminologi og rettssosiologi
Universitetet i Oslo

Stensilserie nr. 145

Årsrapport for Jussbuss 2019

Ida Tønnessen

Jussbuss

Oslo, 2020

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	5
1.1. Bakgrunn	5
1.2. Jussbuss – kort oppsummert.....	5
1.3. Jussbuss' fire hovedmålsettinger	6
1.3.1. Saksbehandling.....	6
1.3.2. Rettspolitikkk.....	7
1.3.3. Forskning	7
1.3.4. Utdanning.....	7
2. Organisasjonsforhold	8
2.1. Organisatorisk oppbygging.....	8
2.2. Medarbeiderne.....	9
2.3. Kontorlokaler.....	9
3. Saksbehandling.....	9
3.1. Oversikt over saksmottak.....	10
3.2. Antall uker i drift.....	10
3.3. Antall saker i året	10
3.4. Former for juridisk rådgivning.....	11
3.5. Mottakssted	13
3.6. Mottaks måned	14
4. Opplysninger om de som søker råd hos Jussbuss	14
4.1. Kjønn.....	14
4.2. Nasjonalitet	15
4.3. Bosted.....	15
4.4. Fengselsklienter.....	17
4.5. Inntekt	17
4.6. Advokatbruk	19
4.7. Konkurransen med andre rettshjelpstiltak?	19
4.8. Hvordan klientene får kunnskap om Jussbuss	20
4.9. Medlemskap i Studentsamskipnaden i Oslo (SiO)	20
4.10. Medlemskap i fagforening	21
5. Rettshjelp i gruppene	22
5.1. Fordeling av saker etter rettsområder i 2018	22
5.2. Sosial-, trygde- og arbeidsrettsgruppa (SAG).....	23
5.2.1. Sosial- og helserett	23
5.2.2. Trygderett.....	25
5.2.3. Arbeidsrett	27
5.3. Fengselsgruppa (FEG).....	28
5.3.1. Fengselsrett.....	28
5.3.2. Miljørett.....	Error! Bookmark not defined.
5.4. Utlendingsrettsgruppa (INNVA)	30
5.5. Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG)	32
5.5.1. Husleierett.....	32
5.5.2. Gjeldsrett.....	34

6. Rettspolitikk.....	36
6.1. Rettspolitisk organ.....	36
6.1.1. Debatter	36
<i>Likestilling, religion og fristelser i arbeidslivet</i>	Error! Bookmark not defined.
6.1.2. Fredagspilsler	37
6.1.3. Rettspolitisk seminar	38
6.1.4. Rettspolitisk uke	38
6.2. Rettspolitikk på tvers av gruppene	38
6.2.1. Rettshjelps- og lobbygruppa (REG/lobby).....	38
6.2.2. Radiogruppa	Error! Bookmark not defined.
6.2.3. Jussbuss i media	39
6.2.4. Skrivegruppa.....	39
6.2.5. Jussbuss på nett og i sosiale medier	40
6.2.6. Muntlige og skriftlige høringsuttalelser	40
6.2.7. Menneskerettighetsarbeid.....	40
6.2.8. Fangehåndboka	42
6.2.9. Rettshjelpsundersøkelse i Ullersmo fengsel	42
6.2.10. Andre felles arrangementer	43
6.3. Rettspolitikk i gruppene	44
6.3.1. Rettspolitiske prosjekter på Sosial-, arbeids- og trygderettsgruppa (SAG) i 2018.	44
6.3.2. Rettspolitiske prosjekter på Fængselsrettsgruppa (FEG) i 2018	45
6.3.3. Rettspolitiske prosjekter på Utlendingsrettsgruppa (INNVA) i 2018.....	46
6.3.4. Rettspolitiske prosjekter på Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG) i 2018	47
7. Oppsøkende arbeid	50
7.1 Fængselsgruppa.....	50
7.2 Voksenopplæringsgruppa	50
7.3 Studentgruppa.....	51
7.4 Gategruppa.....	51
7.5 Oppsøkende uker og annet oppsøkende arbeid	52
7.6 Erfaringer fra oppsøkende arbeid	52
8. Forskning og utredning.....	52
8.1. Generelt.....	52
8.2. Rettshjelpsundersøkelsen	53
8.3. Masteroppgaver	53
8.4. Brukerundersøkelse	53
9. Utdanning	54
9.1. Innledning.....	54
9.2. Begynneropplæring.....	54
9.3. Fadderordning	54
9.4. Gruppene.....	54
9.5. Andresemesters opplæring	55
9.6. Tredjesemesters opplæring	55
9.7. Veiledning.....	55
9.8. Fellesseminaret	56
9.9. Annen opplæring.....	56
10. Økonomi og drift	57
10.1. Budsjett og regnskap 2018.....	57

10.2. Kommentarer til regnskapet	57
10.2.1. Om inntekter	58
10.2.2. Om utgifter	58
10.2.3. Om prosjektmidlene for 2018	Error! Bookmark not defined.
10.2.4. Kommentarer fra økonomiavdelingen ved Juridisk fakultet, ved Guro Villanger Lyshaug.....	59
10.2.5. Avsluttende merknader til regnskapet	59
10.3. Generelle kommentarer til drift og økonomi.....	60
10.4. Antall arbeidstimer og vederlagsfritt arbeid	61
10.4.1. Fordeling av antall arbeidstimer på gruppene	Error! Bookmark not defined.
11. Ansatte i Jussbuss i 2018	61
12. Et innblikk i 2019	63
13. Publikasjoner	64
13.1. Hefter i Jussbuss' stensils serie.....	64
13.2. Andre publikasjoner	67

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Jussbuss starta opp i 1971 som et kritisk fagpolitisk tiltak. Det første saksmottaket fant sted i egen buss på Oppsal den 24. september 1971. Tiltaket har helt siden oppstarten arbeidet for å sikre og bedre rettsstillinga for ressursfattige samfunnsgrupper. Utgangspunktet for virksomheten var og er at rettssystemet i praksis som oftest tjener de ressurssterke sine interesser. Den gang som nå var dessuten jusstudiet teoretisk lagt opp. Initiativtakerne til Jussbuss ønsket å praktisere jussen der hvor den skapte mest velferdsmessig nytte. Fra et mer overordna perspektiv må oppstarten av Jussbuss også sees i sammenheng med radikaliseringa av studentmassene på slutten av 60-tallet og starten av 70-tallet.

Gjennom perioder med arbeidsgrupper som blant annet husokkupasjonsgruppa og sigøynergruppa, bestod Jussbuss etter hvert av fire arbeidsgrupper og en administrasjon. Slik er situasjonen også i dag. Arbeidsgruppene arbeider med en rekke rettsområder. For mer informasjon om dette arbeidet, se kapittel 2 og 5. Felles for områdene er at de ikke er tilstrekkelig dekket av den offentlige rettshjelpsordninga gjennom lov om fri rettshjelp. Det udekkede rettshjelpsbehovet til ressursvake grupper er veldokumentert, både gjennom flere rettshjelpsundersøkelser og den store pågangen til Jussbuss og andre lavterskel rettshjelpstiltak rundt om i landet.

Jussbuss er gitt tillatelse til å yte rettshjelp av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet etter domstolloven av 13. august 1915 nr. 5, § 218 andre ledd nr. 3. Tillatelsen forutsetter at Jussbuss er faglig tilknyttet det juridiske fakultet. Jussbuss er i dag underlagt Institutt for kriminologi og retts sosiologi, det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo.

Mer informasjon om organisatoriske forhold finnes i kapittel 2 i denne rapporten, og på www.jussbuss.no.

1.2. Jussbuss – kort oppsummert

Jussbuss er et studentdrevet rettshjelpstiltak som siden 1971 har tilbudt rettshjelp til ressursvake grupper. På Jussbuss yter opp til 36 jusstudenter gratis rettshjelp, hovedsakelig frivillig. Arbeidet har siden oppstarten utgjort et viktig bidrag til fattigdomsbekjempelsen i Norge.

Jussbuss har en sosial profil, og retter seg særlig mot ressursvake grupper. Gjennom vårt arbeid ser vi at det eksisterer et stort udekkede rettshjelpsbehov i samfunnet. Jussbuss har ikke mulighet til å dekke hele dette behovet alene, og vi har heller ikke kapasitet til å gå like grundig inn i alle henvendelser vi mottar. Både i prioriteringa av klientgrupper og enkeltsaker, og ved oppsøkende virksomhet, forsøker vi å treffe de som trenger oss aller mest. Jussbuss prioriterer de som ikke har økonomiske eller andre ressurser til å skaffe seg juridisk hjelp andre steder, i saker som er av stor velferdsmessig betydning. Jussbuss skal ikke være et alternativ til offentlig rettshjelp, men et supplement til denne ordninga.

Jussbuss differensierer den hjelpa vi gir ut fra en individuell vurdering. I hver enkelt sak foretar vi en konkret vurdering av om de som henvender seg til oss er i stand til å hjelpe seg selv. En sentral side ved problemløsningsteknikken i Jussbuss er at vi, i større grad enn det som synes

vanlig blant advokater, søker å få til forhandlinger og minnelige løsninger. Dette stiller store krav til evnen til å omgå motparter. Hjelp til selvhjelp er en strategi vi søker å ta i bruk, dels på grunn av våre egne beskjedne ressurser, men også fordi vi anser det fornuftig at klientene aktiviseres i sine egne saker, bevisstgjøres de juridiske problemstillingene og bidrar med det de har kapasitet til. I mange tilfeller vil det også være konfliktdependende, slik at det på sikt kan føre til at færre saker bringes inn for domstolene.

Jussbuss arbeider kontinuerlig for å bedre det offentlige rettshjelpstilbudet i Norge slik at denne ordninga skal treffe de som trenger det. Rettshjelp er et grunnleggende velferdsgode som skal sikre at alle nyter godt av lovens og rettssystemets beskyttelse. Det er prinsipielt galt at et grunnleggende velferdsgode og en fundamental rettssikkerhetsgaranti som rettshjelp er avhengig av frivillig arbeid. Lovbestemte rettigheter og forpliktelser må være tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomisk og sosial status. Rettshjelp som rettssikkerhetsgaranti er også en grunnleggende menneskerettighet.

Dagens offentlige rettshjelpsordning oppfyller ikke de grunnleggende kravene i menneskerettighetskonvensjonene. Rettshjelpsdekninga har på flere områder blitt kritisert av FNs menneskerettighetskomité og Den europeiske menneskerettighetsdomstol. Dette medfører at likhet for loven forblir et teoretisk ideal, også i Norge. Jussbuss mener derfor at den offentlige rettshjelpsordninga må styrkes, og bør dekke langt videre enn det den gjør i dag.

I 2011 vant Jussbuss jusstudentenes menneskerettighetspris som utdeles av Amnesty International juridisk studentnettverk for å ha fremmet menneskerettighetene som studenter og for studenter. Juryen trakk fram at Jussbuss har formet en hel generasjon jusstudenter, som tar med seg rettighetsperspektivet videre i arbeidet som jurister.

I 2012 vant Jussbuss, sammen med de øvrige studentrettshjelpstiltakene i Norge, Norges Juristforbunds rettssikkerhetspris for vårt bidrag til å styrke rettssikkerheten for våre klientgrupper. Juryen trakk både fram arbeidet med å gi gratis rettshjelp eller juridisk bistand i enkeltsaker, men også vårt rettspolitiske arbeid for å styrke våre klientgruppers rettsstilling, og vårt internasjonale arbeid.

I 2015 vant Jussbuss Advokatforeningen Oslo krets sin æresbevisning for arbeidet med rettshjelp til ressursvake grupper.

1.3. Jussbuss' fire hovedmålsettinger

I 1976 ble det bestemt at Jussbuss skulle ha følgende hovedmålsettinger som består den dag i dag: rettshjelp, rettspolitikk, forskning og utdanning.

1.3.1. Saksbehandling

Helt siden oppstarten i 1971 har utgangspunktet for arbeidet vårt vært å gi juridisk bistand i enkeltsaker. Bistanden ytes i form av muntlig og skriftlig rådgiving, samt partsrepresentasjon. For å sikre høy kvalitet på arbeidet, er saksbehandlinga underlagt restriktive kontrollrutiner. Det er sentralt at våre klienter ikke skal lide rettstap fordi de ikke har råd til å gå til advokat.

Vår bistand skal være av høy kvalitet. Jussbuss mener at rettshjelpen vi yter svarer til denne målsetninga.

Jussbuss har en sosial profil. Vi prioriterer å gi rettshjelp til samfunnsgrupper som av økonomiske eller andre grunner ikke kan få juridisk hjelp andre steder. Vi prioriterer i tillegg arbeid på rettsområder som har stor velferdsmessig betydning for den enkelte klient. Se for øvrig kapittel 3, 4 og 5 og statistikken der.

1.3.2. Rettspolitikk

Saksbehandlninga tjener som erfaringsgrunnlag for vårt rettspolitiske arbeid. Gjennom behandling av enkeltsaker skaffer vi oss kunnskap om hvilke juridiske og sosiale problemer som kan være felles for ulike samfunnsgrupper. Disse erfaringene brukes så til påvirkningsarbeid for å endre rettstilstanden eller praktiseringa av regelverket til fordel for våre klientgrupper. Rettspolitisk arbeid kan fungere mer effektivt enn arbeid med enkeltsaker fordi resultatene kommer flere til gode.

Det rettspolitiske arbeidet kan blant annet bestå i å følge politiske prosesser knyttet til saker som berører våre klientgrupper (herunder arrangere lobbymøter, skrive høringsuttalelser, delta i muntlige høringer osv.), arrangere debatter, skrive brosjyrer, profilere saker i media med mer. Les mer om vårt rettspolitiske arbeid i kapittel 6.

1.3.3. Forskning

Rettsområdene som Jussbuss jobber med vies i liten grad oppmerksomhet fra det etablerte juridiske forskningsmiljøet. Problemer som oppdages under behandling av enkeltsaker og rettspolitisk arbeid utdypes derfor ofte av medarbeiderne gjennom forskning. Dette resulterer gjerne i studentavhandlinger, hvor Institutt for kriminologi og retts sosiologi ofte står for veiledninga. I tillegg gjennomfører Jussbuss omtrent hvert tiende år rettshjelpsundersøkelser for å avdekke mulig udekket rettshjelpsbehov. Les mer om forskning i kapittel 8.

1.3.4. Utdanning

Jussbuss mener det er en stor mangel ved jusstudiet at praktisk erfaring i liten grad er en del av utdannelsen.

Gjennom arbeid på Jussbuss lærer medarbeiderne juridiske fag og arbeidsmetoder som ellers ikke er prioritert ved fakultetet. I praksisperioden får medarbeiderne forberedt seg på å arbeide med saksbehandling på samme måte som ferdigutdanna jurister. I tillegg ønsker vi å gi medarbeiderne nye perspektiver og holdninger til jussen som de kan ta med seg videre.

Utdanninga skjer gjennom både generell undervisning for alle medarbeiderne og spesiell undervisning innad i arbeidsgruppene. Den viktigste opplæringa skjer likevel gjennom arbeidet med enkeltsaker og den ukentlige gruppekontrollen av disse. Mer utfyllende informasjon om utdanning og opplæring av medarbeiderne finnes i kapittel 9.

2. Organisasjonsforhold

2.1. Organisatorisk oppbygging

Jussbuss er organisatorisk underlagt Institutt for kriminologi og rettssosiologi ved det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo. Jussbuss drives etter et prinsipp om flat struktur. Organisasjonen er bygd opp slik:

Plenum

Plenum er Jussbuss' øverste organ og består av alle medarbeidere på Jussbuss, samt faglig leder. Jussbuss drives etter vedtekter vedtatt av Plenum. Vedtektene finnes tilgjengelig på www.jussbuss.no.

Styret

Saker vedrørende daglig drift delegeres av Plenum til styret, bestående av daglig leder og en representant fra hver faggruppe. Faglig leder har møterett.

Rettspolitisk gruppe

Rettspolitisk gruppe (R) samordner det rettspolitiske arbeidet på Jussbuss. R arrangerer også seminarer og temamøter som setter fokus på aktuelle juridiske, rettspolitiske og andre samfunnsmessige problemstillinger. R består av daglig leder og en representant fra hver faggruppe. Faglig leder har møterett.

Daglig leder og administrasjon

Daglig leder står, i samarbeid med styret, ansvarlig for løpende administrasjon og pengeforvaltning. Daglig leder velges blant medarbeidere, nåværende eller tidligere, og ansettes for halvannet år av gangen. Daglig leder, faggruppene og en kontormedarbeider som blir supplert med vikarer betående av tidligere medarbeidere (med stillingsbrøk på til sammen omtrent 80 prosent), deler ansvaret for kontordrift og sentralbord. Regnskapet føres av Universitetets regnskapsseksjon.

Faglig leder

Faglig leder er førsteamanuensis ved Institutt for offentlig rett, og har i denne stillingen blant annet ansvar for oppfølging av Jussbuss. Dette omfatter blant annet opplæring, veiledning på prosjekter, oppfølging av det faglige arbeidet på gruppene, og bistand til daglig leder ved behov.

Faggruppene

Medarbeiderne på Jussbuss er delt inn i faggrupper (saksbehandlingsgrupper). Spesialiseringa er etter vår mening en garanti for en god og effektiv saksbehandling. Ansvaret for saksbehandlinga ligger hos gruppa som helhet, ikke den enkelte medarbeider. Arbeidet som gjøres av den enkelte medarbeider kontrolleres av gruppa på ukentlige møter. I 2019 har Jussbuss hatt følgende fem faggrupper:

- Sosial-, arbeids- og trygderettsgruppa (SAG)
- Fængselsgruppa(FEG)
- Utlendingsrettsgruppa (INNVA)
- Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG)

Se kapittel 5 for mer informasjon om arbeidet på gruppene.

Ad hoc-grupper

Fra tid til annen opprettes også forskjellige ad hoc-grupper på tvers av våre faggrupper. I 2019 hadde vi følgende ad hoc-grupper:

- Rettshjelp- og lobbygruppa (REG/lobby)
- Skrivegruppa
- Internasjonal avdeling
- Grupper for oppsøkende virksomhet

Se punkt 6.2 for informasjon om de enkelte ad hoc-gruppene.

2.2. Medarbeiderne

Det arbeider til enhver tid 30-38 jusstudenter på Jussbuss, og vi ansetter opptil 12 nye medarbeidere hvert semester. Nye medarbeidere får grundig opplæring basert på erfaringene fra 48 års virksomhet. Det legges vekt på å gi medarbeiderne innsikt i de problemene rettssystemet skaper generelt og særlig for svakerestilte grupper. Dette er utfordringer jusstudiet har lite fokus på.

Medarbeiderne er tilknyttet organisasjonen i tre semestre. De to første semestrene arbeider medarbeiderne fulltid, og deltar både i saksbehandling og drift. Det siste semesteret jobber medarbeiderne deltid. Da brukes arbeidstida til kvalitativ kontroll og opplæring av nye medarbeidere. Ferdige medarbeidere utfører en betydelig del av forskninga som gjøres av Jussbuss, i form av å gjøre retts sosiologiske undersøkelser og skrive juridiske avhandlinger.

For å få jobb som medarbeider i Jussbuss må søkeren ha bestått 1. og 2. studieår på mastergraden i rettsvitenskap. Ansettelse gjøres på bakgrunn av en helhetsvurdering av søkeren der særlige forutsetninger og engasjement innenfor Jussbuss' arbeidsområder, arbeids- og organisasjonserfaring samt personlige egenskaper tillegges vekt (vedtektene § 12). Karakterer tillegges ikke avgjørende vekt.

2.3. Kontorlokaler

Vi flyttet til nyoppussede lokaler i Skippergata 23 i januar 2016. Samtidig flyttet JURK og Gatejuristen inn i samme bygning. Vi disponerer nå hver vår etasje i det vi kaller «Jusshuset», med felles kjøkken og lunsjrom. Jusshuset gjør veien til det «riktige» rettshjelpstiltaket kortere for klientene. Våre lokaler er innredet og tilrettelagt slik at de i minst mulig grad virker fremmedgjørende for våre klienter.

3. Saksbehandling

Saksbehandlinga er den mest tidkrevende delen av arbeidet på Jussbuss, men også en forutsetning for å kunne drive rettspolitik, forskning og utdanning.

Jussbuss forsøker å registrere alle innkomne henvendelser innenfor våre saksmottakstider. Henvendelsene vi mottar utenom saksmottakstidene registreres som hovedregel ikke. Vi registrer antall saker, ikke antall klienter. Vår erfaring er at et juridisk problem sjelden kommer alene, og derfor kan det være flere saker som er registrert på samme person. En slik registrering gir et mer korrekt bilde av rettshjelpsbehovet i samfunnet.

3.1. Oversikt over saksmottak

Erfaring viser at det er utfordrende å nå ut til de klientgruppene som har det største rettshjelpsbehovet. Dette skyldes flere forhold. Mange lar være å oppsøke juridisk hjelp fordi det er kostbart å betale for kvalifisert juridisk bistand. Andre er ikke klar over at de har et juridisk problem. I tillegg har mange en psykisk og/eller sosial sperre for å oppsøke juridisk bistand.

Jussbuss har derfor som mål å drive omfattende oppsøkende virksomhet, slik at vi kan møte mennesker som ellers ikke ville kommet i kontakt med oss. I 2019 opprettholdt vi satsninga på oppsøkende virksomhet. I 2019 har vi hatt saksmottak følgende steder:

Jussbuss' egne lokaler - fast saksmottakstid var mandager kl. 17-20 og tirsdager kl. 10-15. Klientene møter opp personlig, ringer, registrerer saken elektronisk på våre nettsider eller henvender seg til oss gjennom brev eller faks. Av personvern hensyn tar vi som hovedregel ikke imot henvendelser pr. e-post eller Facebook. Brosjyrer og annet materiell kan lastes ned fra våre hjemmesider: www.jussbuss.no.

Oppsøkende virksomhet - de oppsøkende gruppene gjennomførte ukentlige saksmottak rundt omkring i løpet av 2019, blant annet i fengsler, voksenopplæringscentre, bibliotek, dagtilbud i regi av Kirkens bymisjon eller Frelsesarmeen, videregående skoler, studiesteder som Blindern og Høyskolen i Oslo og Akershus, med fler. I tillegg dro gruppene på to ukeslange oppsøkende turneer, for å nå klienter utenfor Oslo og Akershus. Se mer om de oppsøkende gruppene i punkt 7.

3.2. Antall uker i drift

I 2019 hadde vi som vanlig full drift i 40 uker. I tillegg holdt vi åpent med begrenset bemanning i åtte uker i sommerperioden. I denne perioden var kontoret bemannet med tre medarbeidere på hver faggruppe, mot seks medarbeidere i ordinær drift.

I løpet av åtte uker sommeren 2019 registrerte Jussbuss 858 henvendelser, altså 107 henvendelser per uke. Dette viser at det er et stort behov for rettshjelp også i sommerukene. Medarbeiderne som jobber i sommerferien, får betalt for alle timene de jobber. Dette for å kunne jobbe i Jussbuss istedenfor å ta annen sommerjobb. Det er en økonomisk prioritering vi mener er nødvendig. Ettersom vi har halv bemanning disse ukene er saksmengden høy. Det er få andre rettshjelpstiltak som holder åpent hele sommeren. Det er derfor viktig at Jussbuss har ressurser nok til å holde åpent slik at folk kan unngå å lide rettstap på grunn av stengte dører.

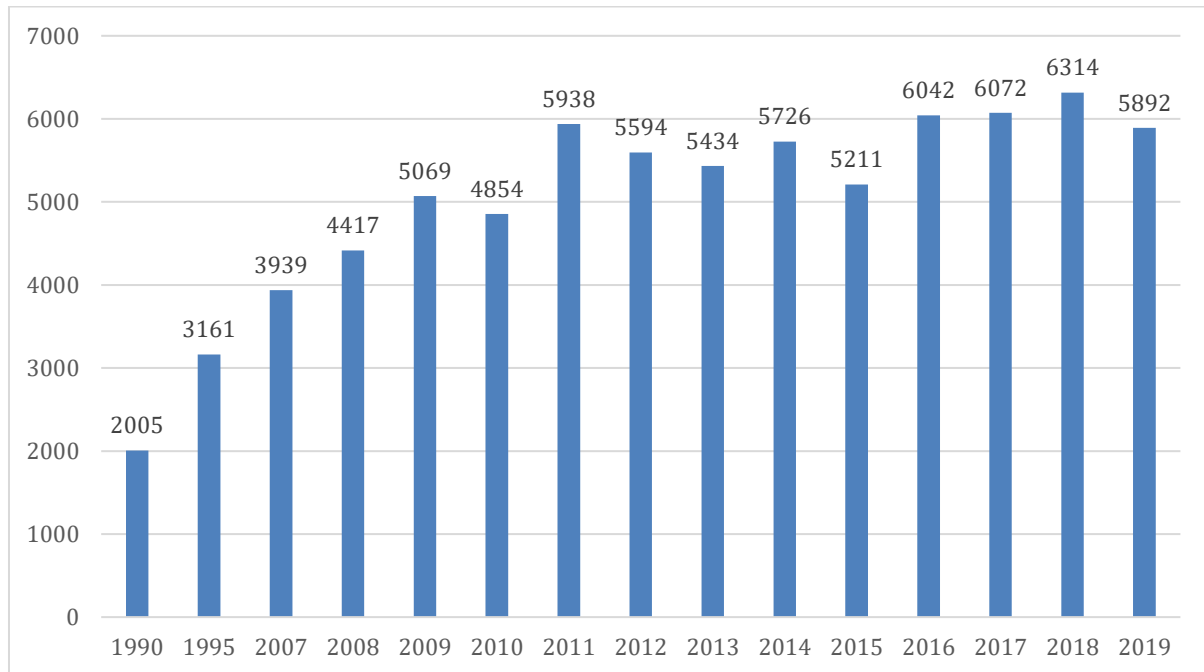
I 2019 hadde vi i alt stengt fire uker. En uke i januar, én uke i forbindelse med påskeferien og to uker i forbindelse med juleferien.

3.3. Antall saker i året

Jussbuss mener at man må være forsiktig med å måle suksessen i rettshjelpsarbeid med hvor mange saker som behandles. Det er viktigere å yte god rettshjelp til få enn å yte "annenrangs"-rettshjelp til mange.

Vi registrerte 5898 henvendelser i 2019. Det er en nedgang fra 6314 henvendelser i 2018.¹ Men ca på samme nivå som i 2017 og 2016. Nedgangen kan ha sammenheng med at vi har hatt 21 medarbeidere på fulltid i 2019, mot 24 medarbeidere på fulltid i 2018.

Under følger en oversikt over utviklinga i sakstilfang hos Jussbuss fra 1990 og fram til 2019.

Statistikken er hentet ut fra vårt saksbehandlingsprogram Advisor. I noen tilfeller er det ikke mulig å få all den statistiske informasjonen fra klienten, enten fordi vedkommende ikke vet, fordi noen tar kontakt på vegne av andre eller fordi klienten ikke ønsker å oppgi informasjonen til oss. Dette medfører at det finnes ukjent informasjon på noen av sakene. Dette oppgis i skjemaene hvis så er tilfelle.

Vi gjør oppmerksom på at statistikken vil ha feilmarginer, samt at den verken sier noe om størrelsen og omfanget av henvendelsene, og/eller om kvaliteten på det arbeidet som har blitt gjort. Noen saker kan kreve mange timers arbeid, og kreve oppfølging over lang tid, mens andre saker krever langt mindre omfattende behandling hos oss.

3.4. Former for juridisk rådgivning

Saksbehandlinga hos Jussbuss deles i tre hovedkategorier:

Muntlige saker - saker hvor vi gir muntlig veiledning til klienten uten å representere klienten overfor en motpart. Disse spørsmålene er juridisk sett ofte relativt enkle, men ikke alltid. Det vanligste er at folk ønsker å få informasjon om rettstilstanden på et avgrenset område for å sikre eller avklare sin rettsstilling. I muntlige saker tar klienten selv hånd om sine problemer etter muntlig veiledning fra Jussbuss. Dette er en form for hjelp til selvhjelp, en veiledningsform vi tilstreber å benytte der det er hensiktsmessig og forsvarlig. Majoriteten av sakene faller inn under kategorien «muntlige saker».

¹ I statistikken har vi ikke regnet med de henvendelsene som kommer utenfor våre saksmottakstider.

Kort skriftlig informasjon - saker hvor vi gir skriftlig informasjon til klienten, og hvor klienten deretter løser spørsmålet selv eller tar seg av kontakten med motparten. Denne typen saksbehandling benyttes der muntlig rådgivning ville virke utilfredsstillende fordi jussen eller faktumet i saken er komplisert eller uklart, men hvor saken ikke er for vanskelig til at klienten selv kan følge opp saken videre og klienten har ressurser til å representere seg selv. Utarbeidelse av informasjonsbrosjyrer er en måte å effektivisere denne typen rådgivning på.

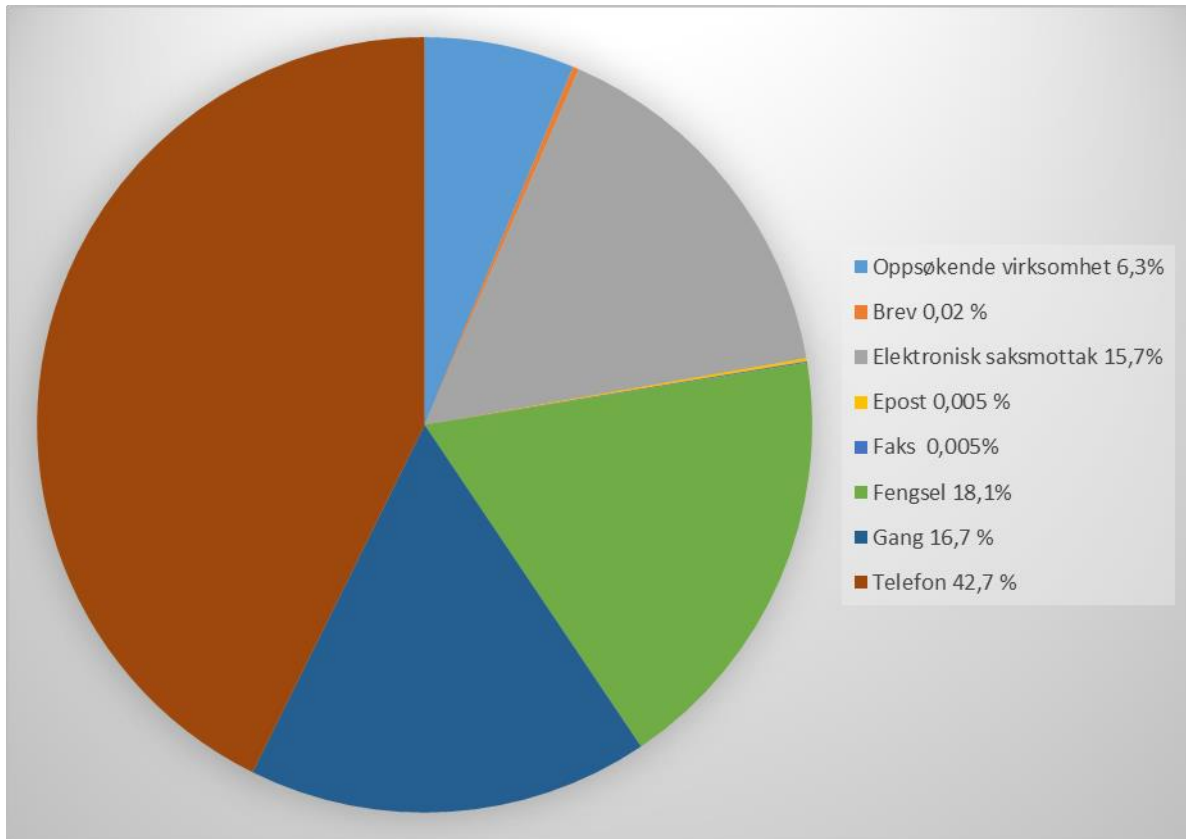
Skriftlige saker (partsrepresentasjon) - saker der vi representerer klienten overfor en motpart, skriftlig eller muntlig. Dette er ofte saker hvor styrkeforholdet mellom partene er svært skjevt, typisk fordi motparten besitter juridisk kompetanse eller er et offentlig organ. I slike saker vil rettshjelpen kunne bestå av å skrive klage på vedtak fra det offentlige, skrive anke til trykderetten, representere klienten i forliksrådet, i forhandlingsmøter med arbeidsgiver eller i møte med namsmyndighetene. Skriftlige saker er den mest tidkrevende formen for rettshjelp vi yter.

I saker som faller utenfor de rettsområdene vi arbeider med er vår policy å henvise klienten til minimum to andre steder hvor klienten kan få gratis juridisk rådgivning, eventuelt til den instansen som plikter å ta hånd om saken. Dette er begrunnet i at Jussbuss er et supplement til de øvrige rettshjelpstiltak- og ordninger. Vi fokuserer vårt arbeid der hvor klienten ikke kan få hjelp fra noen andre. 45prosent av våre henvendelser i 2019 ble besvart på denne måten. Vi opplever at klientene i stor grad er fornøyde med hjelpen vi gir når vi henviser fordi mange ikke sitter inne med denne kunnskapen fra før. Når saken er stilt slik at klienten ikke har fått hjelp av riktig instans, for eksempel at forvaltningas veiledningsplikt er brutt, pleier vi å selv gi juridisk bistand slik at klienten ikke skal lide rettstap på grunn av slett arbeid fra forvaltninga.

3.5. Mottakssted

Omtrent 75 prosent av henvendelsene til Jussbuss i 2019 skjedde ved at klientene selv kontaktet oss, enten ved personlig oppmøte i våre lokaler, gjennom telefon, brev, elektronisk saksmottak eller faks.

Nedenfor vises en oversikt over fordelingen av antall henvendelser etter hvor og på hvilken måte den ble mottatt.

N=5893

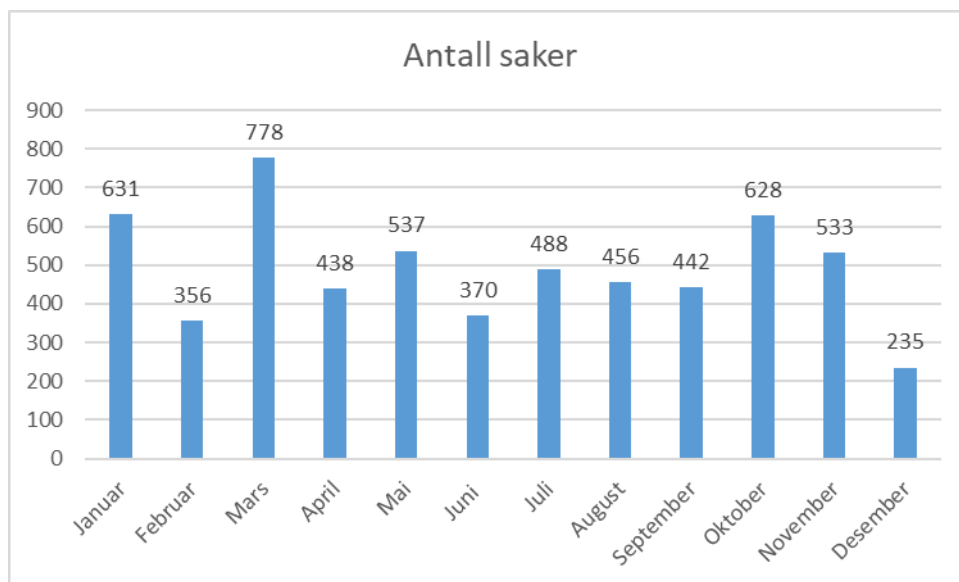
I fem av sakene er det ikke oppgitt mottakssted.

Antallet saker som kom inn gjennom oppsøkende virksomhet er sannsynligvis ikke representativt i statistikken. Trolig kontakter mange Jussbuss på egen hånd etter å ha hørt om oss gjennom vår oppsøkende virksomhet uten at dette fanges opp i statistikken. En del oppsøkende virksomhet foregår ved foredragsvirksomhet. Når vi gir rettsinformasjon for en forsamling egner det seg ikke alltid å ta inn enkeltsaker. Klientene får generell informasjon om de ulike rettsområdene Jussbuss arbeider med, og blir henvist til våre saksmottak for konkret saksbehandling.

Det er stadig behov for å opprettholde og utvide den oppsøkende virksomheten for å nå ut til de som trenger det mest. Den oppsøkende virksomheten vies mye ressurser, både i form av arbeidstimer og penger (f.eks. reiseutgifter og trykking og oversettelse av brosjyrer).

3.6. Mottaksmåned

Gjennomsnittlig sakstilfang per måned lå på omtrent 491 henvendelser i 2019. Nedenfor følger en oversikt over antall saker vi mottok per måned i 2019. For 5 saker har vi ikke statistikk på hvilke måned henvendelse ble mottatt.

N= 5892

I 2019 tok vi inn flest saker i mars og oktober. I 2018 tok vi inn flest saker i månedene april og september. Dette har sammenheng med hvilke måneder vi har hatt oppsøkende uke i henholdsvis 2018 og 2019. Den uken alle medarbeiderne reiser ut av kontoret for å kun drive med oppsøkende virksomhet, og i ukene etterpå, ser vi en stor økning i sakstilfang. Dette underbygger betydningen av å prioritere ressurser på oppsøkende arbeid.

Det lave sakstilfanget i april skyldes at vi holdt stengt i forbindelse med påskeferien. Tilsvarende er det lave tallet i desember på grunn av julestengt og avslutning av saker før juleferien. Fra midten av juni til starten av august har vi redusert drift, noe som innebærer at sakstilfanget må håndteres av færre saksbehandlere. Dette gjør at arbeidsbelastningen er høy i disse månedene. Med bedre økonomiske forutsetninger ville vi kunne hatt flere saksbehandlere på jobb, og dermed gitt klientene som henvender seg til oss i denne perioden like omfattende bistand som ellers i året.

4. Opplysninger om de som søker råd hos Jussbuss

4.1. Kjønn

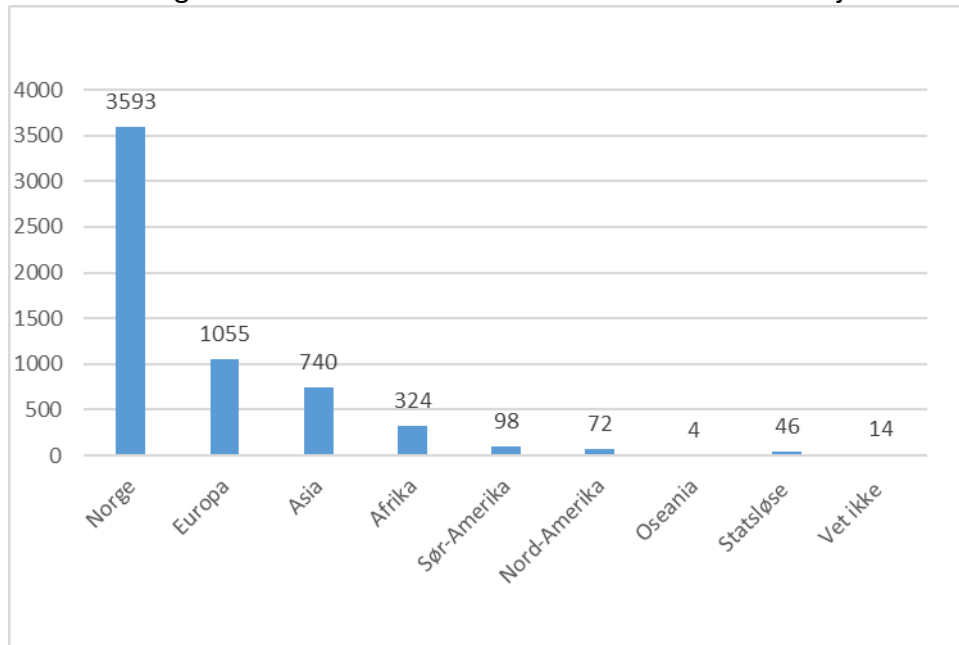
Av de 5897 henvendelsene vi mottok i 2019 var 1949 fra kvinner og 3940 fra menn. To personer oppga «annen kjønnsidentitet», en ville ikke svare og 5 er ukjent. Menn stod for 67 prosent og kvinnene for 33 prosent av henvendelsene.

Bakgrunnenn for den skjeve fordelingen er at JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) har sine lokaler i samme bygning som oss. I tillegg besøker JURK kvinnefengslene, mens Jussbuss besøker fengsler med en stor overvekt av menn. JURK håndterer derfor en god del av de

kvinnelige klientene som ellers ville ha kommet til Jussbuss. Langt flere kvinner enn menn benytter seg av tilbudene til JURK og Jussbuss til sammen.

4.2. Nasjonalitet

Nedenfor følger en tabell som viser oversikt over klientenes nasjonalitet.

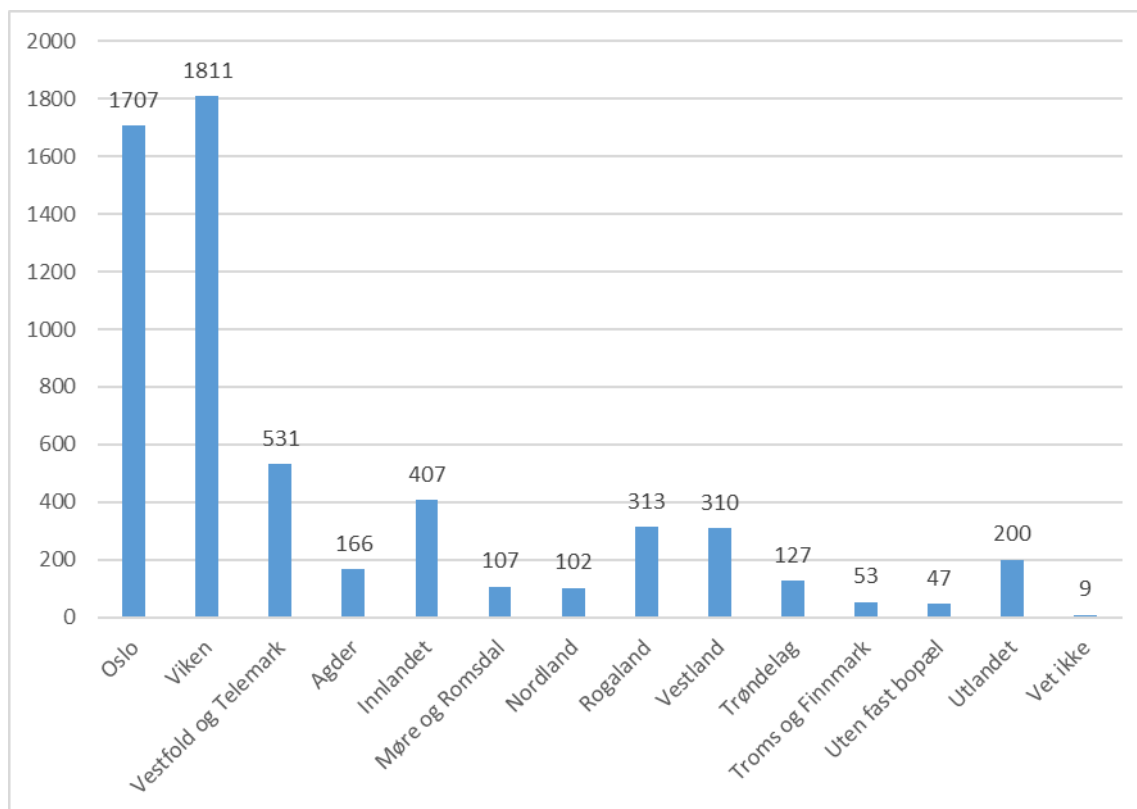
N=5892

Vi hadde klienter fra 117 forskjellige land i 2019. Omtrent 60 prosent av klientene har norsk statsborgerskap, men mange av disse har et annet opprinnelsesland. Utenom dette er de vanligste statsborgerskapene blant våre klienter Polen (189), Syria (108), Eritrea (108), Litauen (121) og Sverige (109).

46 av henvendelsene kom fra statsløse klienter. Som regel er dette klienter i særskilt vanskelige situasjoner. For eksempel klienter som ikke har opphold i Norge, og heller ikke mulighet til å reise til andre land.

4.3. Bosted

Nedenfor følger en tabell som viser hvor i landet klientene våre bor sortert etter fylke. Inkludert er også de som har oppgitt å være bostedsløse og henvendelser hvor det er oppgitt at klienten bor i utlandet.

N= 5892

Som tidligere viser statistikken at de fleste av våre klienter kommer fra Oslo og Viken. Henvendelser fra klienter bosatt i Oslo utgjorde ca. 29 prosent av henvendelsene i 2019 (1707 henvendelser). Antallet klienter fra Oslo har sammenheng med vår oppsøkende virksomhet i hovedstaden og at vi har kontoret vårt der. Dette understreker det særskilte behovet for rettshjelp i Oslo. Viken er fylket med flest henvendelser, med 31 prosent av henvendelsene (1811 henvendelser). Dette er en markant økning fra tidligere år, og har sammenheng med fylkessammenslåingen.

Omtrent 3 prosent av henvendelsene kom fra klienter som bor i utlandet. Dette er blant annet et resultat av at familieinnvandringssaker registreres på den personen som ønsker å komme til Norge.

Videre hadde vi 47 henvendelser fra klienter uten fast bopel. Mennesker uten fast bopel bor som regel på gata, overnatter på nødovernattingstilbudene i regi av Kirkens bymisjon og Frelsesarmeen, eller bor på et midlertidig botilbud. De fleste av disse kan antas å ha opphold i Oslo og omegn. De ukjente postnumrene kommer av at klienten selv ikke har kjennskap til postnummeret der han eller hun bor, eller at klienten bor på skjult adresse.

I omtrent 36 prosent av henvendelsene våre oppgir klientene at de bor i andre fylker enn Oslo og Viken. Dette befester at Jussbuss er et tilbud for hele den norske befolkninga. Av naturlige grunner er det imidlertid på Østlandet vi har vårt største nedslagsfelt. Det er naturlig at mange klienter fra andre landsdeler henvender seg til studentrettshjelpstiltakene i Bergen, Tromsø og Trondheim. Likevel viser statistikken at klienter kontakter oss fra hele landet.

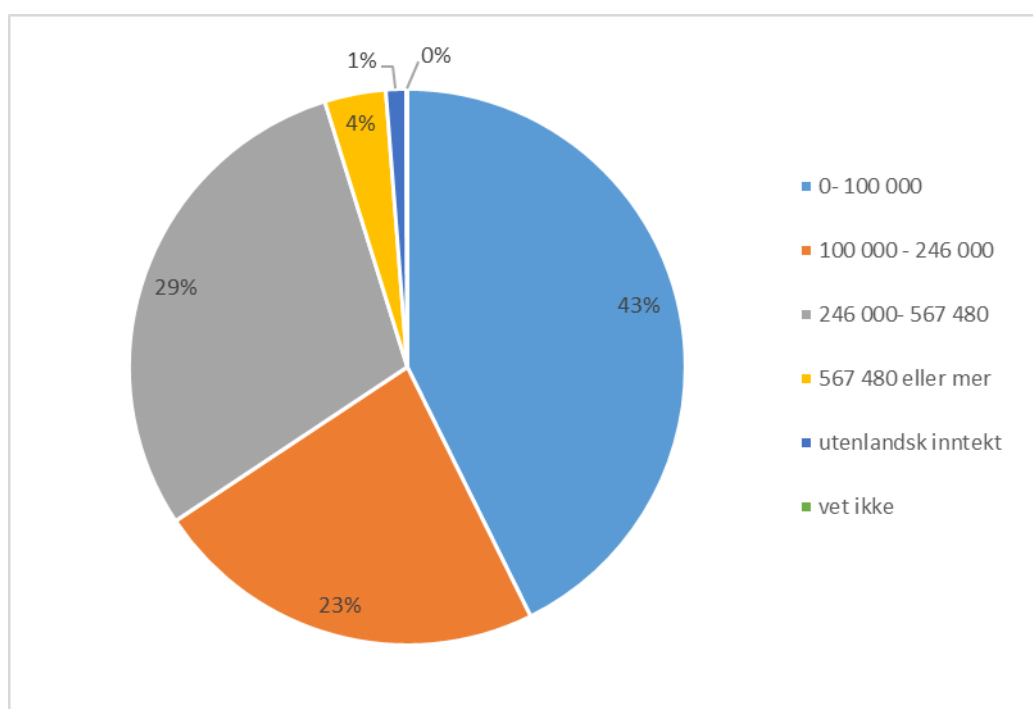
4.4. Fengselsklienter

Fangers rettssikkerhet er utsatt fordi de er underlagt et strengt regime samtidig som de ikke har krav på fri rettshjelp fra det offentlige. Vi anser det som svært viktig å bistå denne gruppa.

1069 (18 prosent) av Jussbuss' henvendelser i 2019 kom fra klienter som satt i fengsel. Dette er en nedgang på elleve prosentpoeng siden 2018. Nedgangen kan ha sammenheng med rettshjelpsundersøkelsen som ble gjennomført i Ullersmo fengsel høsten 2018. Denne genererte flere saker fra fanger enn vi vanligvis ville mottatt. Statistikken viser at vår satsing på oppsøkende virksomhet rettet mot fanger som ble gjennomført i 2015 har fungert etter sin hensikt, ved at antall saker fra fanger utgjør en betydelig del av sakstilfanget.

4.5. Inntekt

Nedenfor følger en oversikt over klientenes bruttoinntekt i 2019.

I 2019 var klientenes gjennomsnittlige brutto årsinntekt 182 934 kroner, noe som gir en gjennomsnittlig månedslønn på 15 245 kroner. Dette ligger betraktelig under gjennomsnittet for befolkninga for øvrig. Det skyldes at vi har et uttalt ønske om å utfylle det udekkede rettshjelpsbehovet, og får derfor henvendelser fra personer som enten ikke har råd til å oppsøke advokat, eller som faller utenfor det offentlige rettshjelpstilbudet. Vi driver målretta arbeid for å treffe økonomisk vanskeligstilte, ved å velge å arbeide med rettsområder som angår økonomisk vanskeligstilte og som er av stor velferdsmessig betydning klientene. En stor andel av våre klienter mottar sosialstønning, er fengslet eller har innvandrerbakgrunn. Disse har lavere inntekt enn majoriteten av befolkninga, som i følge Statistisk sentralbyrå har en gjennomsnittlig månedsinntekt på 47 209 kroner, eller gjennomsnittlig årsinntekt på 567 480 kroner.²

² <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/lonnansatt>

Noen av klientene våre bor ikke i Norge, og har inntekten sin i utlandet. Disse registreres med «utenlandsk inntekt» i statistikken, ettersom det er vanskelig å illustrere hva den tilsvarende inntekt ville vært etter norske standarder.

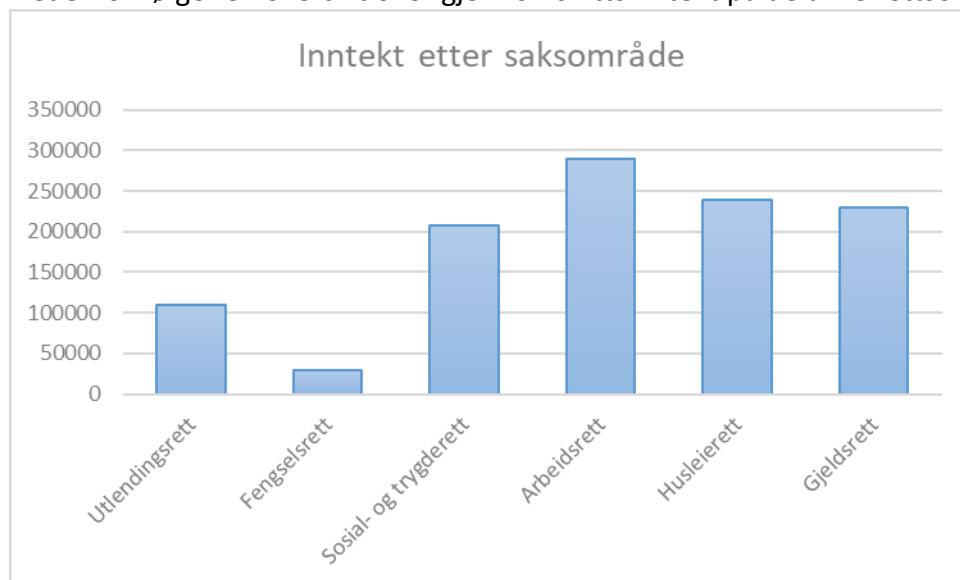
I 2019 tjente klientene 43 prosent av våre henvendelser under 100 000 kroner/år brutto. Vårt konsekvente fokus på rettshjelp til fattige, og det generelt store og vedvarende behovet for rettshjelp i denne befolkningsgruppa forklarer den store andelen.

I 66 prosent av henvendelsene tjente klientene under 246 000 kroner – inntektsgrensa for å få fri rettshjelp. Dette viser både at vi treffer lavinntektsklientene godt, og det viser viktigheten av å opprettholde gratis rettshjelpstiltak for å supplere den utilstrekkelige offentlige ordninga.

Fire prosent av klientene våre tjente over landsgjennomsnittet på 567 480 kroner i året før skatt (se fotnote 3). Det viser at vi oppnår målsettingen om å hjelpe klientene som ikke har råd til å betale for advokat.

Det er viktig å påpeke at vi alltid foretar en helhetlig vurdering av klientens situasjon når vi avgjør hva vi skal bistå med i den konkrete saken. Alle som kontakter Jussbuss med en sak eller et spørsmål blir registrert, men vi registrerer ikke i hvilken grad vi faktisk bistår klienten. En klient med høy inntekt og gode muligheter for selv å gjøre noe med sitt juridiske problem får generell veiledning eller en brosjyre, mens en klient med sammensatte problemer og få ressurser vil kunne få omfattende hjelp. Begge henvendelsene blir likevel registrert som én henvendelse og er en del av denne statistikken. I vurderingen av klientens inntekt og mulighet til å håndtere saken selv, ser vi også hen til klientens gjelds- og forsørgerbyrde.

Nedenfor følger en oversikt over gjennomsnittsinntekt på de ulike rettsområdene.

Vi ser en del variasjon i gjennomsnittsinntekt ut fra rettsområdet klienten trenger hjelp med. Samtidig kommer henvendelsene innenfor alle rettsområdene vi jobber med fra klienter som i gjennomsnitt har en inntekt langt under landsgjennomsnittet (se fotnote 2). Det er naturlig at klientene som henvender seg til oss med spørsmål om arbeidsrett har høyere inntekt enn de som har spørsmål om fængselsrett. Samtidig er mange av klientene i arbeidsrettssakene i en situasjon hvor de ikke får utbetalt lønnen de har jobbet for, noe som gjør at

inntektsstatistikken ikke nødvendigvis gir et riktig bilde av klientens økonomiske situasjon. Det samme kan vi si om klientene som kontakter oss med gjeldsspørsmål. Inntektens størrelse får mindre betydning når det er gjeld som er årsaken til at klienten kontakter oss.

4.6. Advokatbruk

I 903 av henvendelsene har klienten opplyst at han eller hun vært i kontakt med advokat i forbindelse med saken.

Utlendings,- fengselsrettsklientene utgjør 42 prosent av de som har vært i kontakt med advokat før de kontakter oss. Dette kan ses som en naturlig følge av at disse gruppene i mange tilfeller har fått dekket advokatbistand på et tidligere stadium i saken eller i andre tilknyttede saker.

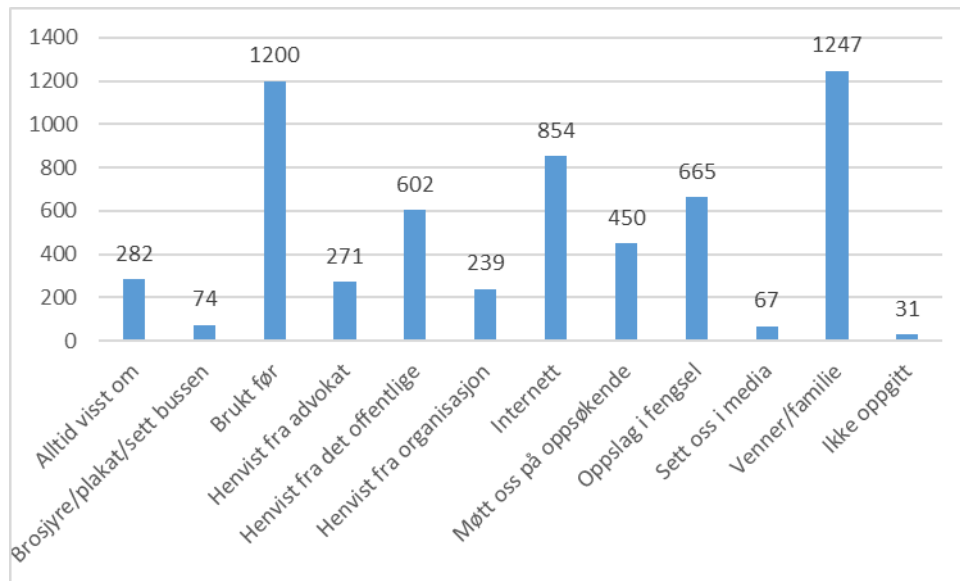
At så mange av klientene kontakter oss etter å ha vært i kontakt med advokat, tyder på at advokater ikke kan gi klientene tilstrekkelig bistand i saken. Dette kan skyldes flere årsaker. Den mest nærliggende er at advokatbruk er for dyrt for klientene, og at rettshjelp i disse tilfellene ikke dekkes igjennom den offentlige rettshjelpsordninga. En annen årsak kan være at få advokater arbeider innen disse feltene, og at Jussbuss har opparbeidet seg en posisjon som anerkjent rettshjelpsbyrå. En tredje årsak er at klienter med saker som i utgangspunktet dekkes av den offentlige rettshjelpsordninga ofte har et mer omfattende rettshjelpsbehov enn det timeantallet advokaten etter stykkprisforskriften får betalt for, og at de blir henvist til oss når rettshjelpstimen er brukt opp.

4.7. Konkurransen med andre rettshjelpstiltak?

Under tre prosent av henvendelsene til Jussbuss kommer fra mennesker som oppgir at de har vært i kontakt med *Fri rettshjelp Oslo*. Andelen indikerer at Jussbuss i liten grad konkurrerer med rettshjelpstilbydere som retter seg inn mot de samme klientgruppene. Det er viktig for oss å ikke virke som et alternativ til fri rettshjelp ved advokat. Derfor henviser vi konsekvent saker hvor klientene har rett på fri rettshjelp etter lov om fri rettshjelp. Vi har etablert gode henvisningsrutiner fra Jussbuss til *Fri Rettshjelp Oslo* i saker som faller inn under lov om fri rettshjelp.

4.8. Hvordan klientene får kunnskap om Jussbuss

Nedenfor følger en oversikt over hvordan klientene fikk kunnskap om oss i 2019.

N= 5981

I 2019 oppga klientene i 1247 saker at de fikk vite om Jussbuss via familie eller venner. Det viser at det for mange er viktig å ha et sosialt nettverk for å nå riktig instans. At det i 450 henvendelser oppgis at klienten har møtt oss på oppsøkende viser at det er viktig å fortsette med prioriteringen av ressurser til oppsøkende arbeid. At 1200 oppgir å ha brukt oss før kan si noe om behovene for rettshjelp i vår klientgruppe.

4.9. Medlemskap i Studentsamskipnaden i Oslo (SiO)

I 2019 oppga klientene i 321 (5,4 prosent) av henvendelsene at de var medlem av SiO. Dette er på samme nivå som i 2018. Vi har et potensial for mer oppsøkende virksomhet ved universitetet.

Studenter har et stort behov for rettshjelp, fordi de er i en økonomisk svakerestilt situasjon.³ Mange av de som er under høyere utdanning har stor nytte av rettsinformasjon, for eksempel brosjyremateriell, fordi de ofte har gode lese-, skrive-, og språkferdigheter. 31 prosent av henvendelsene fra studenter gjelder husleierett. Ellers ser vi at spørsmål om arbeidsrett og utlendingsrett (og da særlig spørsmål om studenttillatelse) går igjen blant studentene.

Vi registrerer bare studenter som er tilknyttet SiO. Det reelle studentantallet er derfor høyere, og vi anslår at omtrent 10 prosent av henvendelsene til Jussbuss kommer fra studenter. Teller man med klienter som er studenter ved voksenopplæring eller introduksjonsprogram, blir andelen enda høyere.

³ Gjennomsnittsinntekten blant våre henvendelser for SiO-meldemmer er kr. 165 590, mens for klientene som ikke er SiO-meldemmer er den kr. 188 942.

4.10. Medlemskap i fagforening

Mange fagforeninger yter gratis rettshjelp, særlig innenfor arbeidsrettens område. I 2019 oppga nesten 852 av våre klienter at de var medlem i en fagforening. Jussbuss henviser disse klientene til å ta kontakt med sin fagforening, på grunn av vårt prinsipp om bare å gi rettshjelp i saker hvor klienten ikke har mulighet til å få hjelp andre steder.

Mye tyder likevel på at det udekka behovet for rettshjelp er relativt høyt også for fagforeningsmedlemmene. Dette kan skyldes at spørsmålene ikke dekkes av medlemskapet, at fagforeninga har en karantenetid før retten til rettshjelp utløses, eller at ordninga med rettshjelp hos fagorganisasjonen er lite kjent.

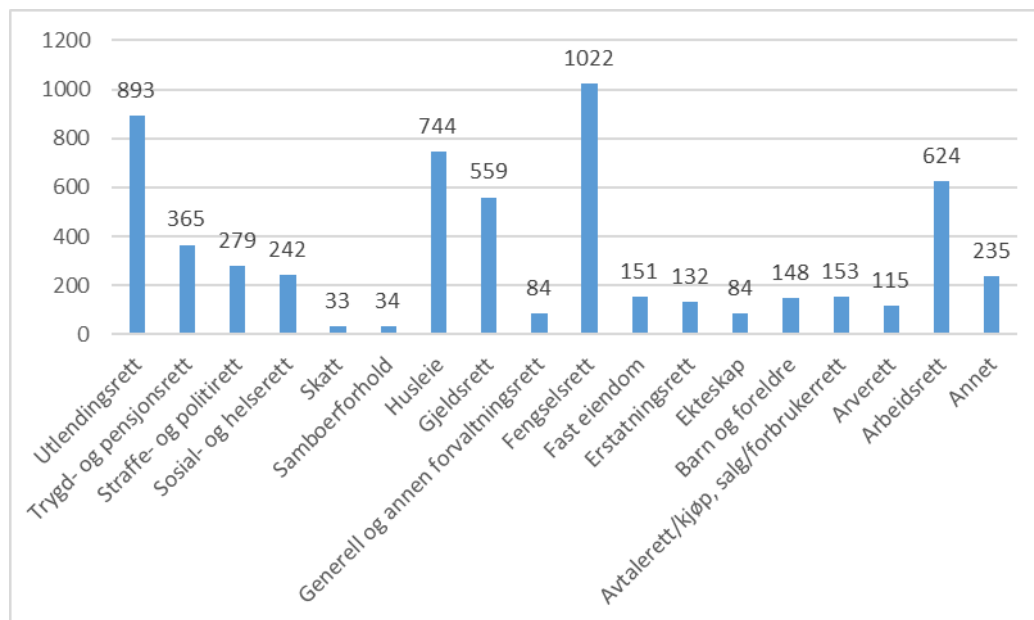
Den store andelen klienter uten fagforeningsmedlemskap viser at vi når fram til mange som er svakt stilt overfor ressurssterke motparter. De som ikke har fagforeningsmedlemskap tjener betydelig mindre enn de fagorganiserte klientene våre. Samtidig ser vi at begge gruppene har en gjennomsnittsinntekt langt under landsgjennomsnittet for øvrig.⁴

⁴ Gjennomsnittsinntekten for klienter med fagforeningsmedlemskap er kr. 351 120 og for klienter uten slikt medlemskap er den kr. 162 711. Se fotnote 3 for landsgjennomsnitt.

5. Rettshjelp i gruppene

5.1. Fordeling av saker etter rettsområder i 2019

Nedenfor følger en tabell som viser antallet saker i de ulike rettsområdene våre i 2019.

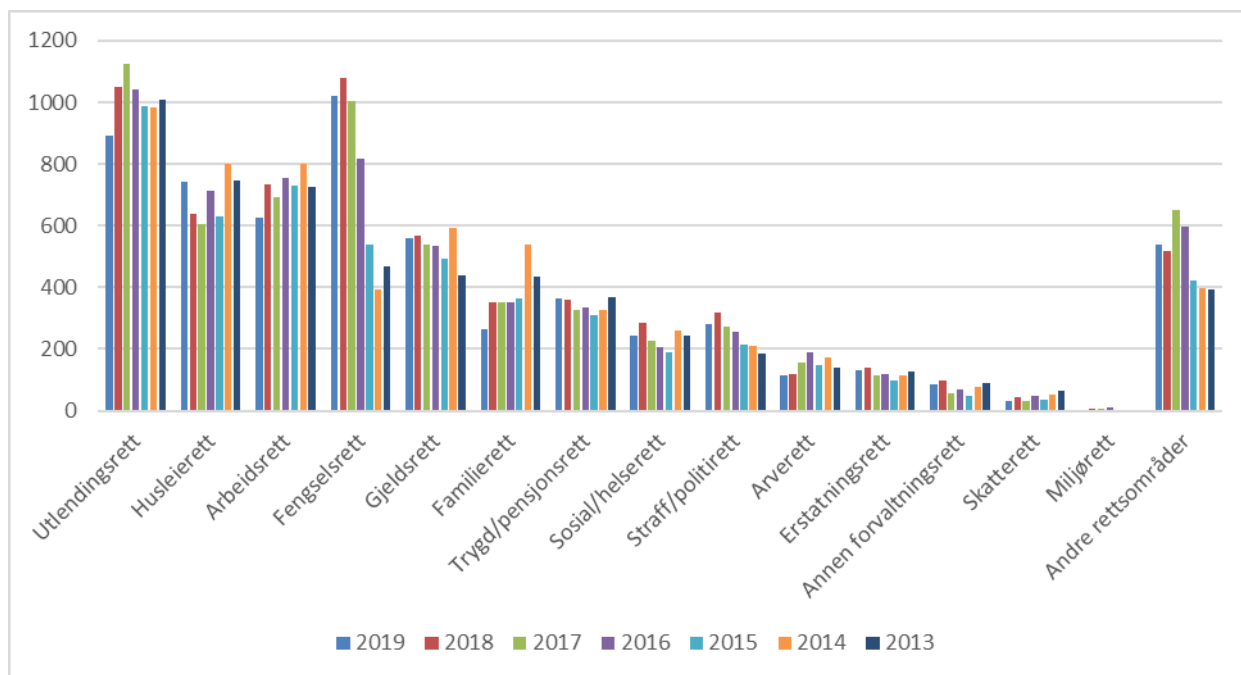

N=5892

Tabellen viser fordelingen av sakene mellom våre største rettsområder. Hovedsakelig faller spørsmålene vi mottar innenfor Jussbuss' kjerneområder, men vi får også en del saker som ikke omhandler rettsområder vi jobber med. Eksempler på dette er strafferett, arverett og erstatningsrett. I slike tilfeller henviser vi alltid klientene til andre rettshjelpstiltak, slik at de kan få hjelp et annet sted. Rettshjelpssentralen på St. Hanshaugen, JURK og Jussformidlingen er noen av de stedene vi oftest henviser til, i tillegg til de ulike advokatvaktene.

Jussbuss mottar flest henvendelser innenfor fengselsrett, i alt 1022 saker. Den nest største gruppen er utlendingsrett med 893 saker. På tredjeplass kommer husleierett med 744 saker. Husleierett og gjeldsrett er henholdsvis det fjerde og femte største saksområdet.

På neste side følger en tabell som sammenligner fordeling av saker etter rettsområder fra 2013 til 2019.

Utlendingsrett har gjennom flere år vært vårt største område, men har blitt forbigått av fængselsrett i 2018 og videre i 2019. Etter vår erfaring er det personer med innvandrerbakgrunn som i størst grad har spørsmål innenfor dette rettsområdet, for eksempel knyttet til utvisning eller familieinnvandring. Klientene som henvender seg til oss i utlendingsrettslige saker har en lav inntekt og vil sjelden ha råd til å betale for advokat dersom de trenger juridisk bistand.

Antall henvendelser om fængselsrett er mer enn doblet siden 2013. Dette skyldes en omlegging i 2015 som gjorde at vi frigjorde mer kapasitet til å ta inn saker i fængsel. Omprioriteringen er nærmere omtalt i Jussbuss' stensilsSerie nummer 134 og 135.⁵

Innenfor arbeidsrett, ser vi en liten nedgang, samtidig som vi ser en liten økning innenfor husleierett, trygd- og pensjonsrett, gjeldsrett og sosial- og helserett.

Jussbuss bistår bare i saker som faller utenfor den offentlige rettshjelpsordninga. For våre klienter er det altså ikke noe alternativ å få bistand gjennom denne ordninga. De vi hjelper er derfor helt avhengig av et gratis rettshjelpstiltak som Jussbuss for å kunne få gjennomslag for sine rettigheter.

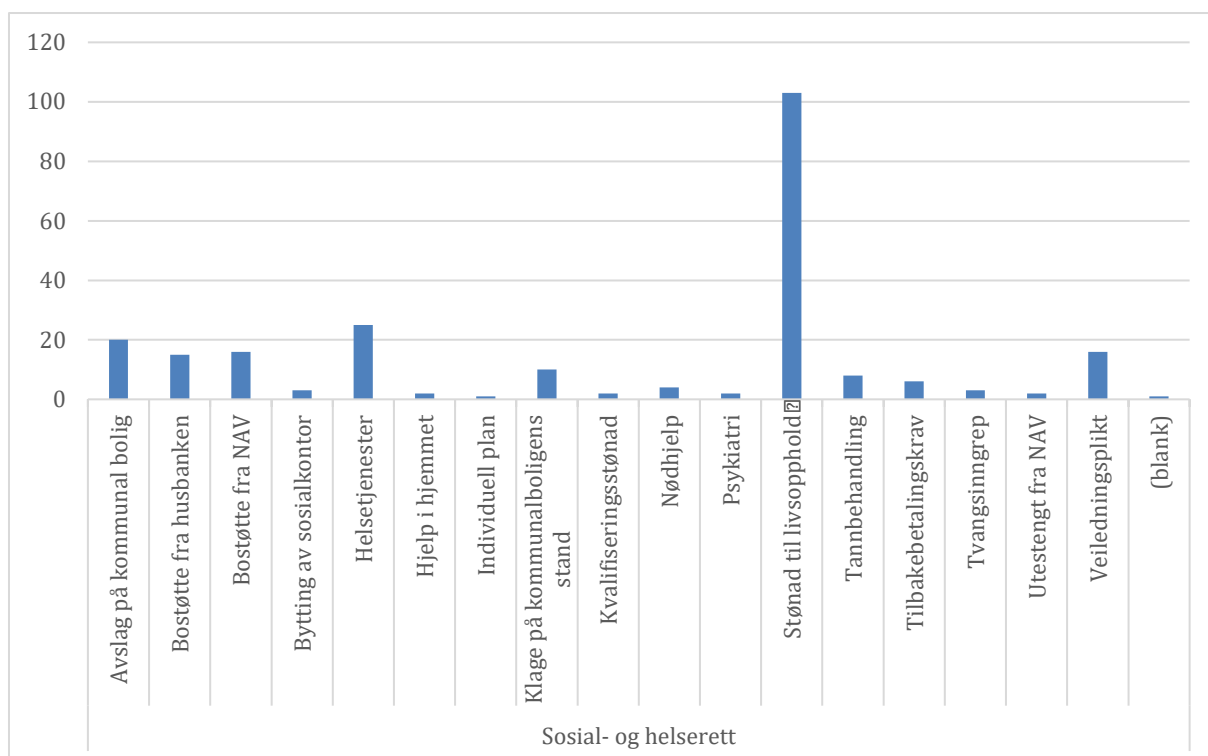
5.2. Sosial-, trygde- og arbeidsrettsgruppa (SAG)

SAG behandlet 1268 saker i 2019, en liten nedgang fra 1380 saker i 2018.

5.2.1. Sosial- og helserett

Totalt sett behandlet Jussbuss 242 saker innen sosial- og helserett i 2019, mot 239 i 2018.

⁵ Kenneth Solberg, Marie Skjervold, Jens Andresen Osberg og Mathias Stang: «Revideringsutvalget 2015 - En gjennomgang av Juss-Buss sine saksområder, organisering og arbeidsmetoder» og Hanne Hareide Skårberg: «Årsrapport Juss-Buss 2015».

N=239

Saker om stønad til livsopphold utgjør over 43 prosent av henvendelsene om sosial- og helserett, og er den største delen av sakstilfanget på dette området. I tillegg ser vi en del henvendelser om kommunal bolig, helsetjenester og bostøtte. Vi ser ofte at forvaltningas veiledningsplikt ikke er tilstrekkelig for å sikre sosialklientenes rettssikkerhet på en tilfredsstillende måte. Vi opplever også at sosialtjenestens veiledningsplikt brytes overfor denne gruppa. Resultatet blir at vi bruker tid på å forklare regler og vedtak til klientene. Det gjelder likevel kun de som tar kontakt med oss, og Jussbuss er bekymra for tilstanden for de som ikke har ressurser nok til å be oss om hjelp. Fordi den velferdsmessige betydninga av utfallet i disse sakene er høy, er det viktig med juridisk bistand.

Eksempel på en sosialretts sak fra 2019

Klienten oppsøkte Jussbuss da han hadde fått avslag på stønad til livsopphold og ønsket hjelp med å klage. Klienten trengte stønad til livsopphold fordi familieøkonomien ikke strakk til. Han har en kone og et barn. Klienten mottok uføretrygd og den eneste inntekten til konen er barnetrygden. Familieinntekten gikk på å dekke husleie, strøm, mat og husholdningsgjester og klienten gikk i minus. Begrunnelsen for avslag fra NAV var at klienten hadde nok midler til å dekke de livsnødvendige kostnadene og selv om økonomien til familien var relativt svak, var den likevel større enn det som departementet legger til grunn ved sikring av livsopphold.

Jussbuss utredet saken og kom til at klienten i dette tilfellet kunne ha krav på stønad til livsopphold. Stønad til livsopphold er ment å dekke helt grunnleggende behov. Pengene som familien søkte var for mat og andre husstandsartikler for eksempel bleier til barnet. Slike type utgifter faller innenfor livsoppholdsbegrepet og faller innenfor de veiledende retningslinjer for helt grunnleggende behov. Klienten ble oppfordret til å legge ved dokumentasjon i klagen som viser godt hva pengene skulle brukes til.

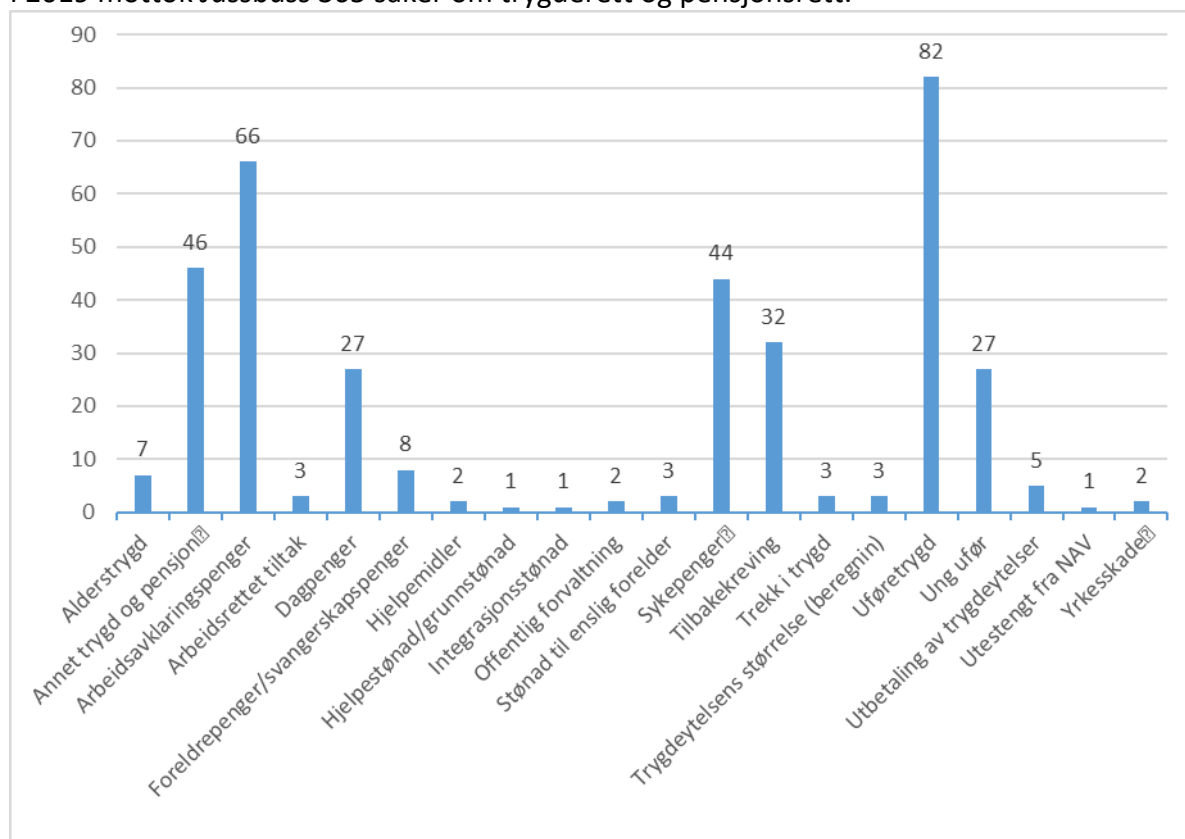
Samtidig fremgår det av rundskrivet til loven at personer som mottar løpende ytelser slik som uføretrygd har i utgangpunktet ikke krav på økonomisk stønad. I tilfeller hvor ytelsene ikke strekker til kan det være aktuelt å dekke differansen ved økonomisk stønad. Dette var tilfellet for klienter vår som hadde inntekt fra en løpende ytelse som imidlertid ikke var nok. Jussbuss mente at klienten i dette tilfelle kunne ha krav på sosialstønad.

Klienten ble gjort oppmerksom på at stønad til livsopphold er en subsidiær ytelse som betyr at man kan krav på det kun dersom han ikke har mulighet til å dekke utgiftene sine ved arbeid, ytelser eller ellers. Dermed kan NAV kreve at familien skal selge bilen. Da er det viktig å forklare hvorfor bilen er nødvendig for familien.

Klienten fikk utredningen muntlig og skulle skrive kragen selv. Han fikk også beskjed om å komme tilbake dersom han fikk et nytt avslag.

5.2.2. Trygderett

I 2019 mottok Jussbuss 365 saker om trygderett og pensjonsrett.

N=365

Uførepensjon og arbeidsavklaringspenger har vært blant de dominerende sakstypene innenfor trygderetten de siste årene. I 2019 utgjorde også saker om sykepenger og tilbakekreving en stor andel av sakene innenfor trygderetten. Alle disse sakstypene har mye å si for de det gjelder. Det handler om å få mulighet til å komme tilbake til yrkeslivet via AAP, retten til en forutsigbar og verdig uføreytelse og til å kunne være syk.

Tilbakekrevingssakene har ofte spesielt komplekse faktum. Det er vanskelig for klientene som kommer til oss med et vedtak hvor de pålegges å tilbakebetale deler av mottatt støtte. Dersom disse klientene klager blir det tatt en ny vurdering, og det vil derfor være en risiko for at kravet blir større etter klagebehandlinga. Å få retts hjelp til å skrive en god klage kan derfor være av svært stor betydning for utfallet av saken. Vi har også hatt flere saker hvor klienten fikk endret plan etter innstrammingene i AAP- ordninga. Dette får store konsekvenser for klientene. Det vil kunne utgjøre forskjellen mellom å fullføre en omskolering og komme ut i jobb, og å falle ut av arbeidslivet. Våre klienters utfordringer med å få tilstrekkelig hjelp til avklaring og behandling før man blir utelukka fra AAP er et bilde på hvor skjevt endringen treffer.

Eksempel på en trygderettssak fra 2019:

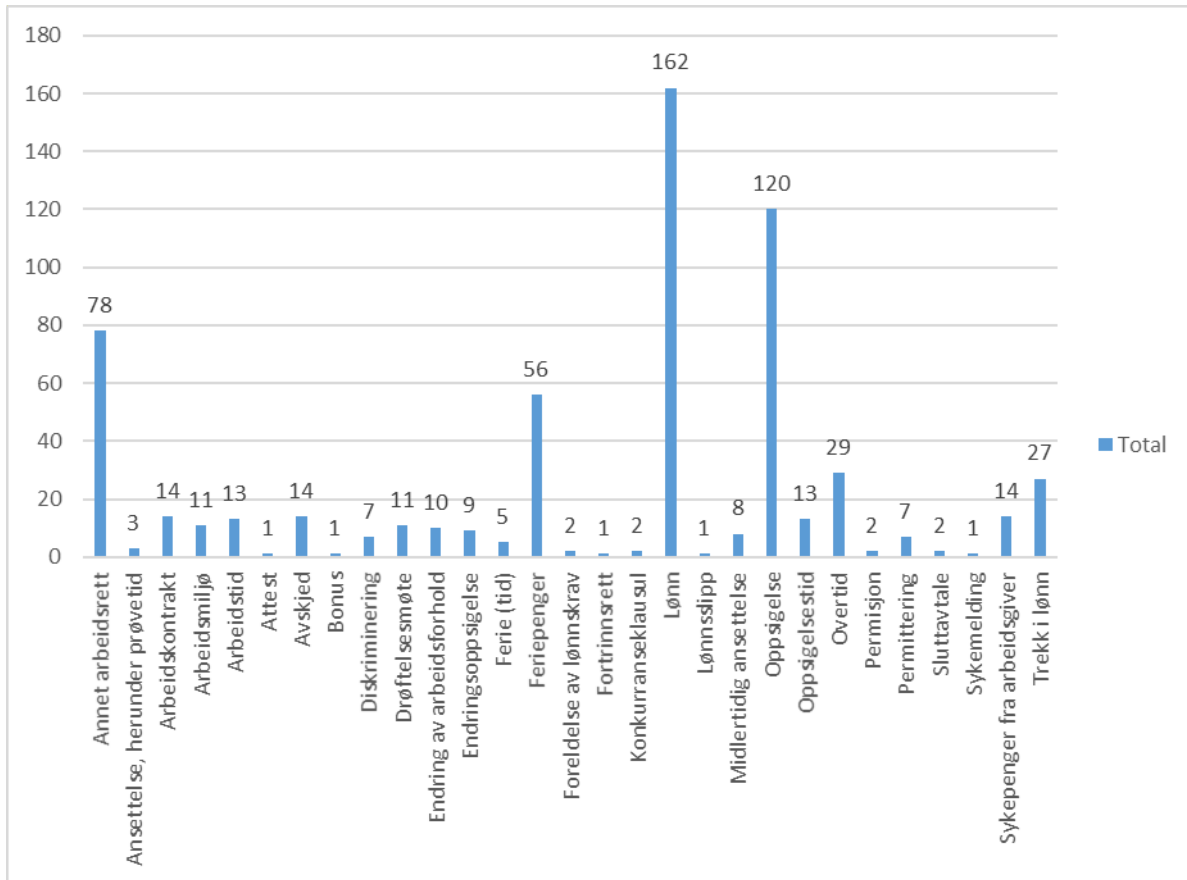
Klienten oppsøkte Jussbuss fordi han trengte hjelp med å klage på vedtak om uføretrygd. Han hadde fått innvilget uføretrygd men var uenig med uføretidspunktet som ble fastsatt av NAV. Han mente at uføretidspunktet burde blitt satt til da han ble sykemeldt for første gang og ikke ti år senere da han ble langtidssykemeldt for andre gang. Uføretidspunktet har direkte påvirkning ved fastleggelse av størrelsen på uføretrygden og har dermed stor betydning for mottakere av uføretrygd. Klienten var også uenig med størrelsen av uføretrygden som han ble innvilget basert på dette uføretidspunktet.

Uføretidspunktet er tidspunktet når inntektsevnen blir varig nedsatt. Det var uomtvistet at klienten oppfylder kravet til varig nedsatt inntektsevne. Spørsmålet var dermed om dette vilkåret kunne sies å være oppfylt på et tidligere tidspunkt enn tidspunktet NAV hadde lagt til grunn. Jussbuss utredet saken og kom til at uføretidspunktet burde blitt satt på et tidligere tidspunkt, altså når klienten først ble sykemeldt. Begrunnelsen for denne konklusjonene var at klienten ikke har hatt lengre perioder med høyere inntektsevne mellom den første og siste sykemeldingen.

Klienten fikk utredningen og dermed de ulike argumentene han kunne bruke i sin klage. I tillegg ble det sendt kort skriftlig informasjon med aktuelle rettskilder som Jussbuss hadde brukt i sin utredning som klienten kan bruke for å styrke klagen sin. Han fikk også beskjed om å komme tilbake dersom klagen ikke fører frem.

5.2.3. Arbeidsrett

I 2019 behandlet vi 624 arbeidsrettssaker.

N=624

De fleste sakene Jussbuss mottar innenfor arbeidsretten er saker som omhandler lønn og oppsigelse. Jussbuss mener at lønnsinndrivelsessaker burde vært dekket av den offentlige rettshjelpsordninga. Vi opplever at klientene i mange av disse sakene har gått uten lønn i mange måneder. Muligheten til å betale for advokatbistand til å drive inn pengekravet er derfor liten eller ikke-eksisterende for mange av klientene, samtidig som rettsspørsmålet er av helt avgjørende betydning for deres velferd. I slike saker er det derfor et stort velferdsmessig behov for fri rettshjelp.

Mange av klientene som henvender seg til Jussbuss er ikke fagorganiserte. Vi har de siste årene fått flere henvendelser fra arbeidsinnvandrere fra EØS-land, og opplever at mange av disse ikke kjenner til fagorganisasjonen sin eller ikke ønsker å fagorganisere seg på grunn av dårlig erfaring fra hjemlandet. Et hovedinntrykk gjennom mange år er at det er mange useriøse arbeidsgivere særlig i renholdsbransjen, restaurantbransjen, bilvaskbransjen og byggebransjen, og at mange av arbeidstakerne som kontakter oss om lønnsinndrivelse har vært utsatt for sosial dumping.

Eksempel på en sak om arbeidsrett fra 2019:

Klienten oppsøkte hjelp fra Jussbuss fordi hun ville vite om hun hadde krav på lønn tilvarende den avtalte stillingsprosenten til tross for at hun ikke hadde fått jobbet så mye den første

måneden. Avtalen var at hun skulle jobbe 60%. Den første måneden ble hun imidlertid ikke satt på nok vakter. Bakgrunnen for at klinten ikke fikk jobbe så mye som var avtalt ifølge arbeidsgiver var at det var inngått en avtale om gjennomsnittsberegning slik at man skulle jobbe 60% gjennomsnittlig over en periode på 6 måneder. Klienter mente at dette ikke kunne stemme og at det var ikke blitt avtalt noe om gjennomsintbergening.

Det er spesielle regler i arbeidsmiljøloven som kommer til anvendelse dersom det er avtalt gjennomsnittsberegning. Det første Jussbuss tok dermed stilling til var om det i dette tilfellet forelå en slik avtale ved å se på om klausulen i arbeidsavtalen om gjennomsnittsberegning var gyldig. Vi kom til at dette ikke var tilfellet da klausulen var bl.a. for vagt. Det var uklart og uforutsigbart for klienten når og hvor mye hun skulle jobbe og hvor lenge dette skulle gjelde.

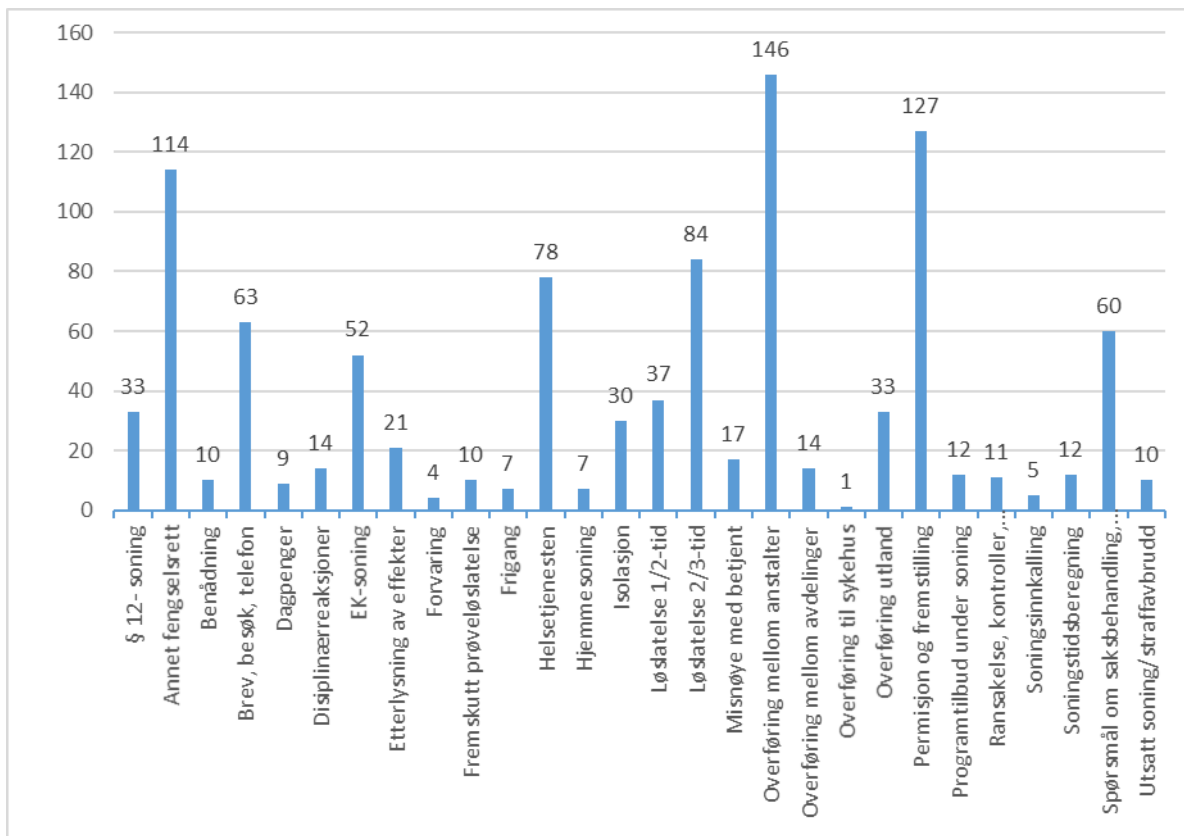
Etter at det var klar at det i dette tilfellet ikke var gyldig avtalt gjennomsnittsberegning, utredet Jussbuss om klienten kunne ha krav på lønn tilsvarende 60% stilling til tross for at arbeidsgiveren ikke satt henne opp på nok vakter. Dette er spørsmål om lønn til disposisjon og vurderingen i slike saker blir om klinten har vært til disposisjon for arbeidsgiveren. Jussbuss kom til at klinten hadde stilt arbeidskraften til disposisjon og hadde dermed krav på lønn tilsvarende den avtalte stillingen for den måneden hun ikke hadde fått jobbet nok.

Klienten fikk utredningen. Hun ble videre veiledet i å skrive et påkrav, samt oppfordret til å ta kontakt med arbeidsgiveren direkte for å avklare situasjonen. Hun fikk videre beskjed om å komme tilbake dersom situasjonen ikke ordnet seg.

5.3. Fengselsgruppa (FEG)

5.3.1. Fengselsrett

Jussbuss mottok 1021 saker om fengselsrett i 2019.

N=1021

I 2019 hadde vi flest saker som omhandlet overføringer til andre anstalter, permisjon og fremstilling, og løslatelse etter 2/3-tid. Dette er likt som tidligere år.

Norsk straffegjennomføringsrett er et rettsområde hvor reglene ofte overlater et stort skjønnsrom til Kriminalomsorgen. I den situasjonen fanger befinner seg, er det viktig at Jussbuss kan bidra med å gi kunnskap om deres rettsstilling. Vi opplever at både informasjon og bistand fra Kriminalomsorgen er mangelfull, til tross for at Kriminalomsorgen har plikt til å veilede og at hver fange skal ha en kontaktbetjent. Dette vises gjennom det høye antallet saker vi mottar, og særlig gjennom mange spørsmål om generell saksbehandling og praksis. Dette er problematisk, siden fangene naturligvis har liten mulighet til å skaffe seg korrekt informasjon på annet vis, med manglende tilgang til Internett og omverdenen generelt. Fengselsklienter er derfor i en sårbar situasjon, og har et stort velferdsmessig behov for hjelp fra Jussbuss for å ivareta sine rettigheter.

Fanger har ofte svært sammensatte problemer, som gjør det vanskelig å rubrisere et spørsmål innenfor en spesifikk kategori. Mange av sakene vi tar inn fra fanger dreier seg om andre rettsområder enn straffegjennomføring, selv om dette er rettsområdet fanger stiller flest spørsmål om. I tillegg kontakter mange fanger oss med spørsmål om utlendingrett eller gjeldsproblemer. Andre viktige saksområder for fanger er sosialrett og trygderett.

Eksempel på en fengselsrettssak fra 2019

Klienten hadde blitt besluttet utelukket fra fellesskapet i medhold av strgjfl. § 37 (1) bokstav e for ufin oppførsel mot en betjent. Utelukkelsen ble opprettholdt i 6 dager.

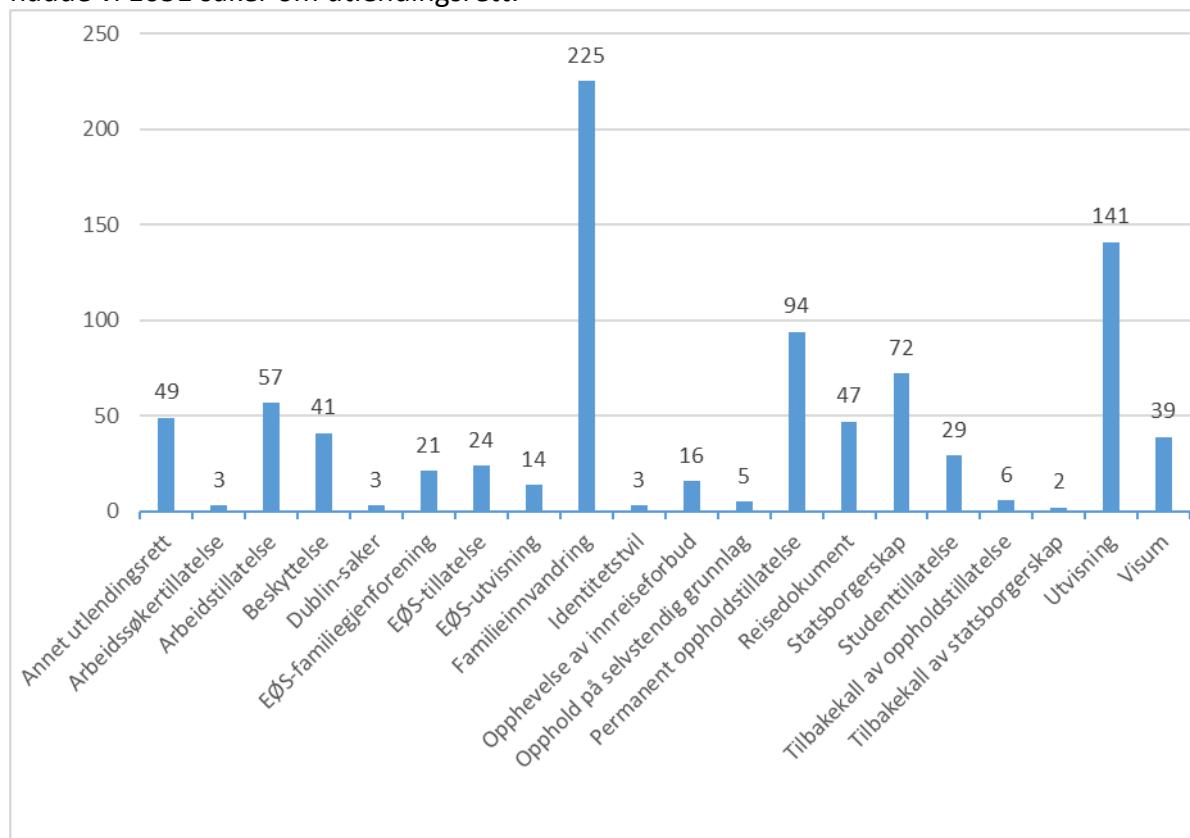
Etter strgjfl. § 37 kan Kriminalomsorgen beslutte at innsatte helt eller delvis skal utelukkes fra fellesskapet som forebyggende tiltak. Et av grunnlagene for utelukkelse er at dette er «nødvendig for å opprettholde ro, orden og sikkerhet», jf. Strgjfl. § 37 (1) bokstav e.

Vi klaget på utelukkelsen, utelukkelsens varighet og manglende begrunnelse i vedtaket. Vi fikk delvis medhold. Regionen mente at vilkårene for utelukkelsen var tilstede den første dagen, men at det ikke var nødvendig å utelukke den innsatte de resterende 5 dagene. Regionen ba fengselet gjennomgå sine rutiner.

Saken illustrerer at terskelen for å utelukke innsatte etter strgjfl. § 37 er for lav, isolasjonsbruken er mer omfattende enn det loven tillater og at vedtakene ofte mangler tilstrekkelig begrunnelse.

5.4. Utlendingsrettsgruppa (INNVA)

Vi hadde 891 saker om utlendingsrett i 2019. Dette er en nedgang fra 2018 og 2017. I 2018 hadde vi 1051 saker om utlendingsrett.

N=891

Vi har klart flest saker om familieinnvandring. Pågangen på dette området har vært stort over mange år. Sakene om familieinnvandring er ulikeartede, og mange er tidkrevende. Det kan ta flere år fra klientene kontakter oss til saken får et endelig utfall hos utlendingsmyndighetene. Sakene kan være utfordrende å håndtere fordi søkeren ofte befinner seg i land hvor

infrastrukturen er svak. Kommunikasjonen til Norge er vanskelig og mulighetene for å fremskaffe tilstrekkelig dokumentasjon er små. I tillegg har ofte familiemedlemet i Norge vanskelig for å ivareta saken på grunn av språk- og kulturforskjeller. Jussbuss opplever at rettshjelpsbehovet i disse sakene er stort. Vår erfaring er også at sakene krever omfattende arbeid. Selv om antall saker har blitt redusert, er det fortsatt mer enn nok å gjøre med de sakene vi har.

Den nest største saksategorien på utlendingsfeltet er utvisning. Klientene i disse sakene er svært ressursvake, både når det gjelder personlige og økonomiske ressurser. I mange av sakene sitter klienten i fengsel, noe som gjør dem ekstra utsatt. I dag får klientene ikke fri rettshjelp i utvisningssaker dersom utvisningen er begrunnet i at de har blitt straffet etter straffeloven. Dette i motsetning til utvisning begrunnet i brudd på utlendingsloven. Jussbuss mener dette er et kunstig skille, og at også vedtak om utvisning for brudd på straffeloven må omfattes av fri rettshjelp.

De utlendingsrettslige spørsmålene har stor velferdsmessig betydning for klienten, og sakene byr på vanskelige rettslige og faktiske spørsmål. Likevel får et stort flertall av utlendingsretts sakene enten ingen eller utilstrekkelig hjelp gjennom den offentlige rettshjelpsordninga. Dette utgjør et stort rettssikkerhetsproblem.

Eksempel på en sak om utlendingsrett fra 2019

Et familiemedlem tok kontakt på vegne av den mindreårige klienten som hadde fått avslag fra UDI på familiegjenforening med sin mor.

Klienten er psykisk funksjonshemmet, og bor i dag på institusjon i hjemlandet. Etter utlendingsloven § 42 (2) har en søker som er barn under 18 år uten ektefelle eller samboer, rett til oppholdstillatelse når én av foreldrene har oppholdstillatelse som nevnt i § 40 første ledd, med mindre hensynet til barnets beste taler mot det.

UDI avslo søknaden om familiegjenforening under henvisning til at hensynet til barnets beste taler mot at klienten får oppholdstillatelse, samt at kravet om å bo sammen ikke er oppfylt. I avslaget henvises det til at klienten ikke skal bo med sin mor, og at moren ikke skal ha den daglige omsorgen for ham. Det vises i den forbindelse til at hensikten med familieinnvandring til Norge er at familien skal bo sammen, noe som står fremhevet i forarbeidene.

Jussbuss skrev en klage på vegne av klienten hvor vi ba UDI om å omgjøre vedtaket. Vi viste til at selv om hovedregelen er at familien skal bo sammen, skiller denne saken seg klart fra tilfellene forarbeidene sikter til. Begrunnelsen for at klienten ikke kan bo med mor er hans helsetilstand, og ikke morens omsorgsevner eller manglende ønske om å bo sammen. Selv om klienten ikke kan bo med moren vil det være av stor betydning for familien å bo i samme land idet kontakten mellom mor og sønn vil kunne bli betydelig større.

I avslaget henvises det til at klienten nå er i trygge omgivelser på institusjonen. Som svar på dette viste vi til at klienten ikke har det bra på institusjonen der han bor, og at han ifølge hans mor verken får nok mat eller riktige medisiner. Ifølge rapporter fra det lokale helsevesenet er han svært undervektig. På Landinfos temanotat for det aktuelle landet vises

det til at mange har uttalt seg i klare, og ofte kritiske, ordlag om helsevesenet i landet. Uttalelser fra WHO tyder på at helsevesenet i landet er paralyisert, og at det ikke kan utføre de mest grunnleggende funksjoner.

Videre viste vi til at det bør gjøres unntak fra kravet om å bo sammen fordi det i denne saken foreligger sterke menneskelige hensyn, samt at UDIs tolkning av regelverket er i strid med likestillings- og diskrimineringsloven, da klienten ikke innvilges opphold av den grunn alene at han har en funksjonsnedsettelse.

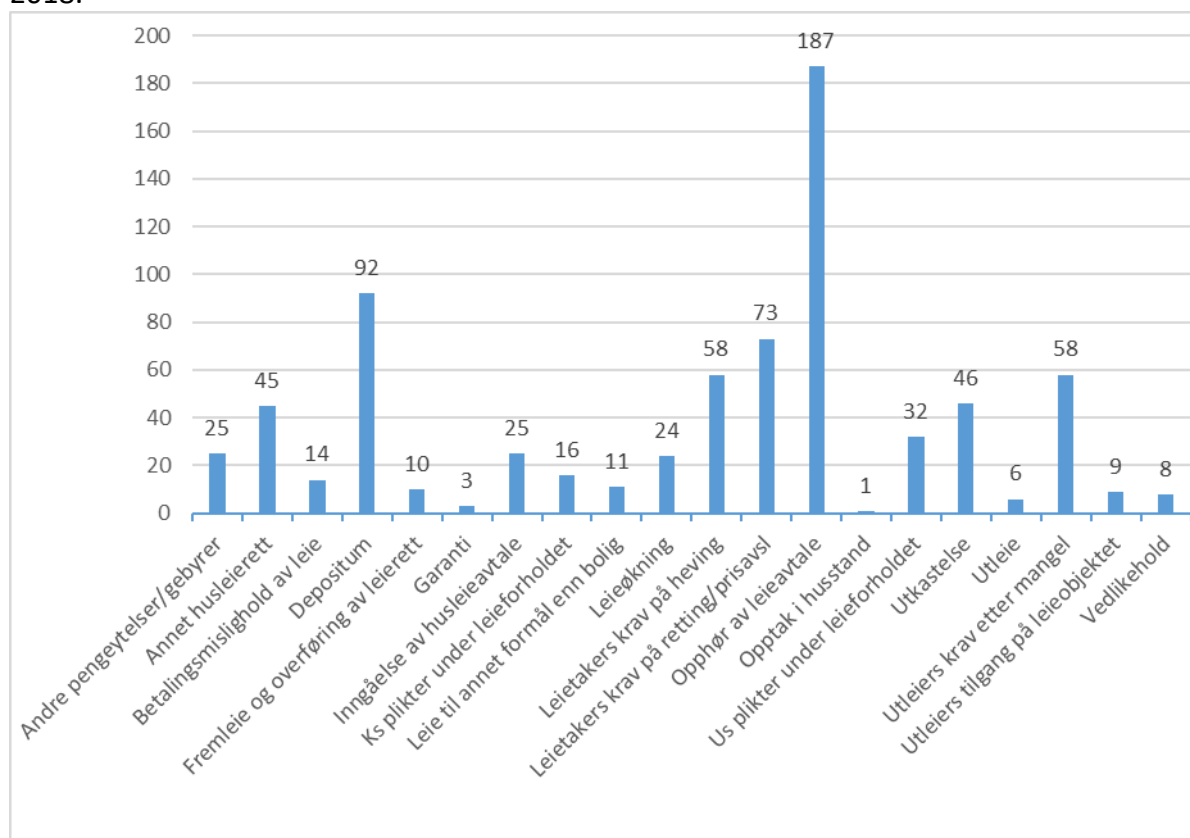
Vi sendte først en fristavbrytende klage på vegne av vår klient. Før det hadde gått to uker sendte vi hovedklagen, men UDI hadde da allerede behandlet klagen og sendt den videre til UNE. Vi kontaktet så vår klients verge for å tilby henne at vi skulle å be UNE om å sende klagen tilbake til UDI, men hun ønsket ikke dette da det ville forlenge prosessen ytterligere. Vi venter fremdeles på svar fra UNE.

5.5. Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG)

Husleie- og gjeldsrettsgruppa behandlet 1207 saker i 2018.

5.5.1. Husleierett

Jussbuss fikk 743 henvendelser om husleierett i 2019. Dette er en oppgang på 105 saker fra 2018.

N=743

Den klart største kategorien innenfor husleieretten er saker om opphør av leieavtale. Dette er spørsmål som er av stor velferdsmessig betydning for leietakere, særlig når det er utleier som

ønsker at avtalen skal opphøre, og leietaker dermed står uten bolig.

Den nest største kategorien er saker om depositum, der ser vi ofte at utleier bryter med husleieloven. Mange leietakere opplever å få problemer med å få tilbake depositumet sitt etter endt leieforhold. Vi opplever at både utleiery og bankene har mangelfull kunnskap om regelverket og at leietakere som etter loven har krav på å få utbetalt depositumet likevel ikke får det.

Dernest er leietakers krav på retting eller prisavslag et stort saksområde. Disse sakene omhandler ofte leiligheter i svært dårlig stand, som gjør at leietaker kan rette krav mot utleieren. I tillegg mottok vi en del saker om utleiers krav etter mangel. Dette er stort sett saker der utleier retter et pengekrav mot utleier ved slutten av leieperioden.

Dagens leiemarked, med stadig økende leiepriser, legger økt press på de gruppene Jussbuss møter i sitt arbeid. Særlig studenter og sosialhjelpsmottakere er sårbare leietakere. For mennesker med svake økonomiske ressurser er det svært viktig å få bistand i saker mot utleier.

Eksempel på en husleiesak fra 2019:

Klienten leide 1. etasje i et hus i Oslo fra 1. mars 2019, og ble sagt opp i mai 2019. Advokat protesterte på oppsigelsen på vegne av K (kort frist og ikke lovlig begrunnelse) og fikk utflyttingsdatoen flyttet til en for K akseptabel tid.

Ks hund hadde fått valper i løpet av leieforholdet, og det hadde derfor blitt flere skader på leiligheten påført av hundene. K anerkjente at leiligheten i løpet av leieforholdet hadde fått skader, og Ks mor var villige til å dekke en del av skadene. Ved gjennomgangen av leiligheten tilbød K s mor seg å sparkle, male og evt. bytte gulv, samt komme tilbake og rengjøre bedre. Dette var utleier ikke interessert i.

K fikk ikke tilgang til leiligheten etter utflytning. Utleier klaget K inn for Husleieutvalget med et krav på 96.000 for utbedring av leiligheten og utgifter til rengjøring. Kravet hadde grunnlag i et pristilbud fra håndverkere og renholdsfirma. En takstmann hadde også vurdert skadene.

K syntes kravet var høy sett hen til de konkrete skadene i boligen. Klienten tok kontakt med Jussbuss for bistand i saken mot utleier.

Vi vurderte om utleier i forbindelse med opphør av leieavtalen kunne kreve erstatning fra K og eventuelt med hvor mye. Problemstillingen reiste flere underproblemstillinger. Hovedspørsmålet er om utleier kunne krever erstatning etter husleieloven § 10-3.

Etter husleieloven § 10-3 kan utleier kreve erstattet nødvendige utgifter til utbedring dersom boligen er i dårligere stand enn det som er avtalt eller følger av husll. 10-2. Det er et krav om at utleier reklamerer innen timelig tid etter han burde oppdaget mangelen.

Jussbuss vil derfor vurdere følgende:

1. Hadde utleier reklamert i tide?

2. Var boligen i dårligere stand enn det som var avtalt eller følger av husleieloven 10-2?
3. Var utgiftene til rengjøring og utbedring av boligen «nødvendige»?

Vurderingen om reklamasjon, mangelspørsmålet og hva som var å anse som nødvendige utgifter la opp til konkrete vurderinger. Vi gjorde vurderingen basert på tolkning av rettsreglene i husleieloven og praksis fra Husleieutvalget sett opp mot den informasjon og dokumentasjon vi ble forelagt i saken.

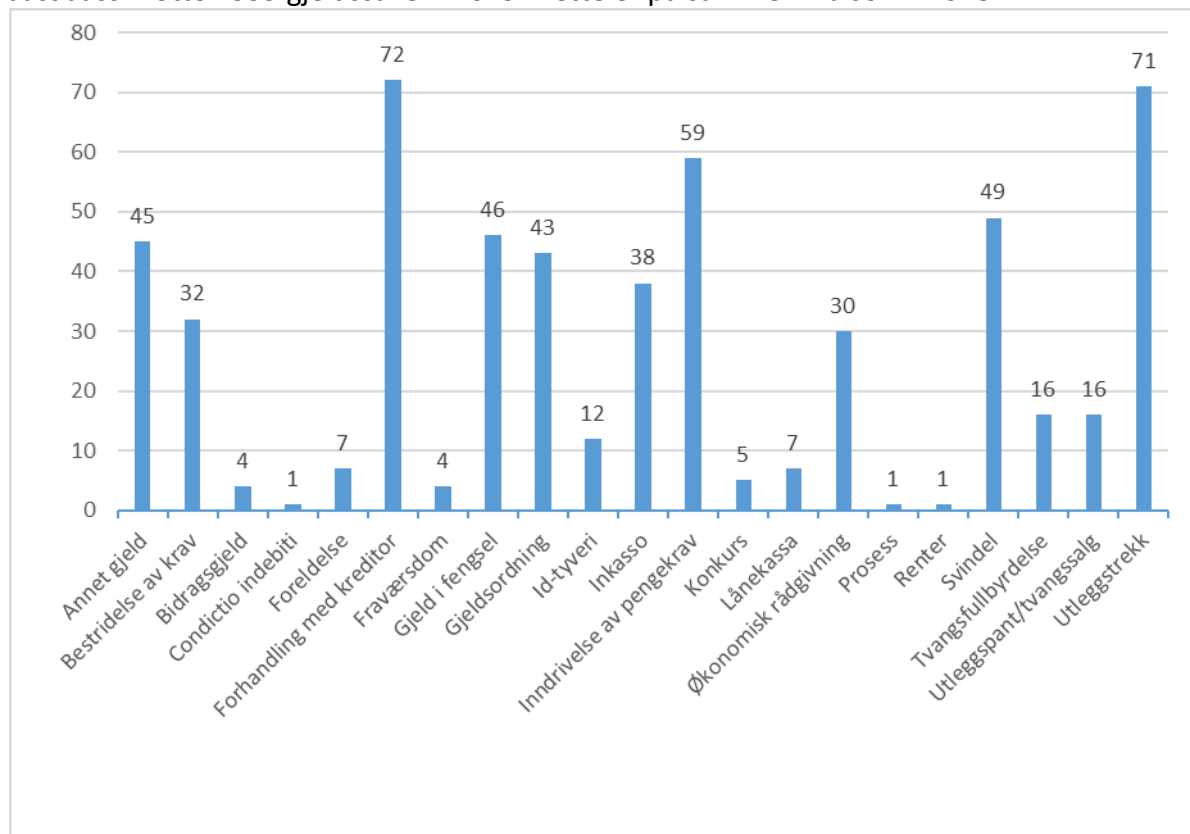
Jussbuss kom til at utleier hadde reklamert innen rimelig tid og at boligen hadde skader som ga grunnlag for erstatning.

I erstatningsutmålingen kom likevel Jussbuss til at Ks krav samlet sett var for høyt sett opp mot de konkrete skadene, Jussbuss konkluderte med at utleier hadde krav på ca kr 50 000 i erstatning.

Veien videre: Jussbuss ga K våre konklusjoner i saken. I samråd med K ble vi enige om å fremsette et tilbud til U på kr 50 000 for å unngå behandling i Husleietvistutvalget. Dette tilbudet aksepterte ikke utleier. Jussbuss skrev derfor på vegne av K et tilsvar til HTU. Saken ble behandlet i HTU uten meglings mellom partene. Utvalget kom til at K var pliktig til å erstatte utleier ca. kr 53 000. Jussbuss videreformidlet avgjørelsen og sendte vedtaket til K. K ble videre veiledet om nedbetalingsavtale, forhandling med kreditor. Følger av mislighold av betalingsforpliktelser. K ble henvist til økonomisk rådgivning i NAV.

5.5.2. Gjeldsrett

Jussbuss mottok 559 gjeldssaker i 2019. Dette er på samme nivå som i 2018.

N=559

Gjeldsretten er et variert saksområde. Den største kategorien er forhandling med kreditor, med utleggstrekk og bestridelse av krav tett etter. Forhandling med kreditor innebærer at klienten trenger hjelp til å få til en avtale med kreditoren som gjør gjelden mer håndterlig. Nedbetalingsavtale og rentefrys er eksempler på dette. I saker om bestridelse av krav mener klienten enten at kravet allerede er betalt, at størrelsen på kravet er feil eller at det ikke er grunnlag for kravet. Vi har spesielt pågang av klienter som er blitt utsatt for svindel, men som likevel blir stående som ansvarlig for kravet. For klienter med lav inntekt kan slike saker ha svært stor betydning for den økonomiske situasjonen.

Vi mottar også mange henvendelser om utleggstrekk, gjeldsordning og inndrivelse av pengekrav. Det er verdt å bemerke at vi kun bistår skyldneren i gjeldssaker, og at disse sakene ofte er av stor betydning for klientene. Saker som går på inndrivning av pengekrav vil henvises videre. Vi har skilt ut gjeld i fengsel som en egen kategori. En del saker har likevel blitt ført i de andre kategoriene.

Vi erfarer at gjeldsklientene våre har sammensatte økonomiske problemer. Økonomisk oversikt er en forutsetning for å kunne vurdere en rekke rettslige problemstillinger. Dette er en tidkrevende og omstendelig prosess. Ofte har ikke klienten kunnskap om hvordan man skaffer seg oversikt. Særlig i de mange tilfellene der det kreves en juridisk vurdering, eksempelvis ved tvangsfullbyrdelse, utleggstrekk eller gjeldsordning, er vår erfaring at informasjon ofte er helt avgjørende for klientene. At namsmannen har en let tilgjengelig og lettfattelig veiledningstjeneste er viktig for våre klienter.

HOG får ofte klienter som har blitt henvist fra NAV fordi NAV ikke har kapasitet til å hjelpe til med økonomisk rådgivning. Andre kommer til oss som følge av at NAV har informert om lang ventetid for å få hjelp fra NAVs økonomiske rådgivning. Økonomisk rådgivning er en lovpålagt plikt for NAV, og det er etter Jussbuss' oppfatning uholdbart at klienter tvinges til å la rentene vokse seg enorme som følge av lang ventetid i forvaltninga.

Eksempel på en gjeldsrettssak fra 2019:

Klient ble gjennom grove trusler om vold, frihetsberøvelse samt bruk av vold fratatt BankID-brikke og tvunget til å oppgi sitt personlige passord. Svindlerne tømte hans bankkonti og inngikk flere kredittavtaler i hans navn i banker klienten ikke hadde et forutgående avtaleforhold hos. Lånesøknadene fingerte offerets inntekt.

Svindlernes strafferettslige ansvar er blitt behandlet i domstolene, og svindlerne soner straffedommene. Klienten ble likevel holdt ansvarlig av bankene.

Det største kravet var på ca. 800.000 kr. Kreditor begjærte utlegg i klientens lønn med grunnlag i dette kravet. Vi sendte en innsigelse på dette på vegne av klienten, som førte til at kreditor slettet hele kravet. Etter dette gjenstod fire krav på til sammen ca. 150.000 kr, og etter at vi sendte forespørsel om frafallelse endte det med at også disse kravene ble slettet

6. Rettspolitikk

6.1. Rettspolitisk organ

Rettspolitisk organ (R) jobber med å koordinere det rettspolitiske arbeidet på Jussbuss. I R sitter daglig leder, og én representant fra hver av faggruppene. I tillegg til å koordinere og fatte avgjørelser knyttet til de rettspolitiske prosjektene på Jussbuss, organiserer R blant annet debatter og fredagspilsler, og arrangerer interne rettspolitiske seminarer.

6.1.1. Debatter

Jussbuss arrangerer 6-10 debatter eller fagdager hvert år. På den måten belyser vi ulike temaer som vi mener bør løftes fram i samfunnsdebatten. Alle arrangementene hadde gode publikumstall. Det viser at publikum bryr seg om arbeidet vi gjør, og er interesserte i de rettspolitiske sidene av vårt arbeid.

I 2019 har vi arrangert følgende debatter:

Mindre penger – mer kriminalitet?

Arrangert av FEG på Skatten på Tøyen 12. mars. Debatten dreide seg om de økonomiske rammene for innholdet i soningen. Ordstyrer var faglig leder i Jussbuss og førsteamanuensis ved institutt for offentlig rett Anders Løvlie. Ellers i panelet satt Asle Aase (Norsk fengsels- og friomsorgsforbund), Johan Lothe (Wayback), Erlings Fæste (ass. Regionsdirektør i Kriminalomsorgen region sør).

Arbeidernes dag – samtale om fri rettshjelp til Lønnsinndrivelse

I forbindelse med arbeidernes dag 1. mai arrangerte SAG en samtale om fri rettshjelp til lønnsinndrivelse. I panelet satt Bente Roli (Kontoret for fri rettshjelp) og Heidi Nordby Lunde (Høyre). Samtalen ble ledet av tidligere daglig leder i Jussbuss Tonje Lilaas Larsen.

Bør vi ha en frist for tilbakekall av statsborgerskap?

Arrangert av INNVA. I straffelovgivningen finnes det foreldelsesfrister for de fleste lovbrudd. Panelet diskuterte hvorvidt det skulle innføres en foreldelsesfrist for tilbakekall av statsborgerskap eller ikke.

Inkasso: den enes brød, den andres død?

Debatt arrangert av HOG på Skatten. I panelet satt Jorge Jensen (fagdirektør finans i Forbrukerrådet), Alexander Dey (Namsmann i Oslo og Akershus), Alexander Holand (leder i Virke inkasso) og Mudassar Hussain Kapur (stortingsrepresentant for Høyre og medlem av finanskomiteen). Dagens inkassolovgivning står ikke i stil med dagens digitale inkassobehandling. I 2018 satte regjeringen ned et arbeidsutvalg for å gjennomgå lovgivningen. Panelet diskuterte om dette var nok og hvilken vei man burde ta videre.

Isolasjonsproblematikken: på tide med fengselsreform?

Panelsamtale i regi av FEG avholdt på Professorboligen. I panelet satt Helga Fastrup Ervik (kontorsjef for Sivilombudsmannens forebyggingsenhet), Peter Scharff Smith (professor på Institutt for kriminologi og rettssosiologi), Brie Williams (MD, MS, University of California, San Francisco) og Maria Hessen Jacobsen (advokat i advokatfirmaet Sulland og medlem av Advokatforeningens menneskerettsutvalg). De siste årene har bruken av isolasjon økt. Panelet diskuterte hvilke helsemessige konsekvenser isolasjon har for innsatte og hvilke

reformer som må til for å bøte på problemet. Samtalen ble ledet av tidligere Jussbussmedarbeider Lara Marie Wiik.

Innstrammingene i AAP – planlagt eller planløst?

Debatt arrangert på Kulturhuset i regi av SAG. Panelet diskuterte Regjeringens innstramminger i AAP, og hvilke konsekvenser det har fått for brukerne. Panelet besto av Lise Christoffersen (AP), Solfrid Leirbrekk (SV), Elisabeth Thorensen (AAP-aksjonen) og Ola Svenneby (Unge Høyre). Debatten skapte stort engasjement blant flere AAP-brukere.

Flink nok til å bli norsk?

Arrangert av INNVA på Ingensteds 19. november. Debatten ble arrangert i lys av Kunnskapsdepartementets nylige forslag om ny integreringslov og endringer i statsborgerloven. I panelet satt: Ove Trellevik, stortingsrepresentant for Høyre, Marian Hussein, vararepresentant på Stortinget og leder av SVs inkluderingsutvalg, Terje Moen, 1. nestleder i Skolenes Landsforbund, Anne Britt Djuve, forsker ved OsloMet/FAFO og Mona Reigstad Dabour, politisk seniorrådgiver i NOAS. Ordstyrer var Tonje Lilaas Larsen

Retts hjelp – i dag og i morgen

En fagdag arrangert 1. november av nedtrapperne Sunniva Yde Aksnes og Jonathan Leifsson de Lange, som deres nedtrapperprosjekt. Formålet med dagen var et dypdykk i inn i dagens rettshjelpsordning og hva som måtte forbedres med den. Det hele var sett i lys av Solberg-regjeringens rettshjelpsutvalg, som på det tidspunktet var mitt i sitt arbeid. Hele utvalget var til stede. I tillegg deltok blant annet advokat Bente Roli, Jusprofessor Jon T. Johnsen og Vivi Danielsen (fagdirektør i Statens Sivilrettsforvaltning).

Det er nå det GJELDER

Debatt arrangert av HOG på Skatten 29. oktober. Debatten dreide seg om at gjeldsgraden i samfunnet er stadig økende. Flere og flere er belånt langt over evne, og dette kan ha store samfunnsmessige og personlige konsekvenser. I panelet satt Jorge Jensen (Forbrukerrådet), Gry Nergård (Finans Norge), Aleksander Stokkebo (stortingsrepresentant for Høyre), Gisle James Natvik (BI). Ordstyrer var professor ved juridisk fakultet i Oslo Marte Eidsand Kjørven.

6.1.2. Fredagspilsen

På Jussbuss' fredagspilsen inviteres foredragsholdere til å ha et rettspolitisk eller faglig innlegg for medarbeiderne i Jussbuss. I 2019 har vi hatt følgende fredagspilsen:

- Sandra Riise, leder av Regelrådet.
- Bente Roli, advokat for kontoret for fri rettshjelp. Hun snakket om kontorets arbeid.
- Veronica Orderud, tidligere fange. Hun snakket om livet under og etter soning, med spesielt fokus på hvordan det er å være kvinnelig fange. Bente Roli deltok på to fredagspilsen i løpet av 2019.
- Sofie Høgestøl, førsteamanuensis ved juridisk fakultet. Hun snakket om straffeforfølgning av fremmedkrigere.
- Advokat Mette Yvonne Larsen. Hun snakket om sin tid som jussbusser og forsvarerrollen.

- Siv Hallgren, leder for gjenopptakelseskommissjonen. Siv snakket om gjenopptakelseskommissjonens arbeid.

6.1.3. Rettspolitisk seminar

Rettspolitisk seminar arrangeres to ganger i året. Alle fulltidsmedarbeidere på Jussbuss deltar på seminaret. Seminaret brukes til å øke medarbeidernes oppmerksomhet rundt og kompetanse i rettspolitisk arbeid og til å planlegge semesterets rettspolitiske arbeid. Vi inviterer politikere, fagfolk og andre som kan gi oss opplæring. I tillegg til de eksterne bidragene jobber medarbeiderne med rettspolitiske prosjekter internt. Seminaret er nyttig i arbeidet vårt, og i tillegg positivt for det sosiale miljøet blant medarbeiderne.

Seminaret går over tre dager og ble i 2019 avholdt på Studenterhytta i Nordmarka i februar og Kobberhaugshytta i Nordmarka august.

6.1.4. Rettspolitisk uke

Det ble arrangert to rettspolitiske uker i 2019. I rettspolitisk uke stenger vi saksmottakene og jobber utelukkende med rettspolitikk. Tanken bak de rettspolitiske ukene er at gruppene skal få tid til å sette seg dypere inn i prosjektene sine. I en ellers travel hverdag, med presserende saksbehandling, ser vi det som nødvendig med en reell prioritering av tid til rettspolitisk arbeid. De rettspolitiske ukene bidrar til prioritering av arbeidet med rettspolitikk, noe som kommer klientgruppene våre til gode.

6.2. Rettspolitikk på tvers av gruppene

6.2.1. Rettshjelps- og lobbygruppa (REG/lobby)

Jussbuss har siden oppstarten hatt som ett av sine satsingsområder å arbeide for reform av lov om fri rettshjelp. Vi har jobba kontinuerlig med dette også i 2018.

Arbeidet for reform av rettshjelpsordningen har vært sentrert rundt oppfølging av Stortingsmelding nr. 26 (2008-2009) Om offentlig rettshjelp (rettshjelpsmeldinga). Jussbuss er positive til en god del av forslagene i meldinga, selv om den på en rekke områder ikke går langt nok i å sikre alle tilgang til juridisk bistand.

Ett av de positive forslagene, er opprettelsen av en såkalt førstelinjetjeneste, hvor alle skal få tilgang til inntil én times gratis juridisk bistand. Man skal få bistand uavhengig av hvilket rettsområde saken gjelder og hvor mye den rettshjelpssøkende har i inntekt. Et annet forslag som Jussbuss synes er positivt, og som vi siden 2009 har spilt inn mange bidrag til Justisdepartementet om, er utvidelse av dekningsområdet til rettshjelpsloven.

I 2016 tok Jussbuss initiativ til et representantforslag om styrking av fri rettshjelpsordninga.⁶ Forslaget tok til ordet for en komplett gjennomgang av lov om fri rettshjelp etter anbefalingene i Stortingsmelding nr. 26 (2008-2009). Forslaget ble vedtatt i Stortinget med en litt annen ordlyd. Høsten 2018 ble det nedsatt et rettshjelpsutvalg som skal gjennomgå ordninga. REG/lobby har siden da hatt fokus på å systematisere det vi har av materiell om ordninga, utarbeida felles notat om ordninga og hatt politikermøter. I 2019 var fokuset

⁶ Dokument 8:97 S (2015–2016)

fortsatt på på utvalgets arbeid, og på å skape oppmerksomhet rundt ordninga slik den er i dag. Dette for å være klare til når resultatet av utvalgets arbeid kommer i 2020.

Statsbudsjettet er et viktig politisk dokument for mange av sakene Jussbuss jobber med. For eksempel er revisjon av den offentlige rettshjelpsordningen i stor grad et budsjettspørsmål. Et annet eksempel er at Kriminalomsorgens budsjettsituasjon påvirker våre klienter direkte. Det er synd at vi må bruke så mye tid på å sikre våre egne bevilgninger. Dersom vi hadde sluppet dette kunne vi i større grad satt søkelyset på de delene av statsbudsjettet som påvirker faginstansene som jobber med våre klientgrupper.

REG/Lobby benytter seg i stor grad av politikermøter i sitt arbeid. Vi anser det som viktig at Jussbuss er kjent blant politikere fra alle partier. Ved anledning deltar vi på ungdomspartiens sommerleir.

6.2.2. Jussbuss i media

I vårt presseovervåkningsverktøy finnes det 140 treff fra 2019 på søkeordene «Jussbuss» og «Juss-Buss». Det er færre enn i 2017, noe som blant annet kan begrunnes i stor mediedekning av tidligere nevnte kuttforslag. Nedenfor følger et utvalg av saker hvor Jussbuss har opptrådt i dagspressen, radio eller tv:

12.02.19	Sunniva Yde Aksnes	Klassekampen	«Det blir ikke mindre isolasjon uten penger»
14.05.19	Lima Rezaei	Kritisk juss-bloggen	«Jeg vil rehabiliteres, men det er jo umulig når jeg sitter i fengsel
22.01.19	Jonathan Leifsson de Lange	Dagbladet	«Vi må få en frist for tilbakekall av statsborgerskap»
11.02.19	Anela Ferati	Vårt land	«24-årskravet strider med diskrimineringsforbudet»
22.05.19	Anela Ferati	Klassekampen	«Reell tilknytning må være avgjørende»
25.01.19	Mathias Gravdehaug	Kritisk juss-bloggen	«Skalte og forvalte»
02.09.19	Siri Brækhus Haugsand	Advokatbladet	«Vi krever fri rettshjelp til folket!»

6.2.4. Skrivegruppa

Jussbuss har avtale med Advokatbladet, Juristkontakt, Pacta og Injuria om å skrive et innlegg i faste spalter til hvert av bladene. Jussbuss skriver også sporadisk til Stud.Jur. Nedenfor er et utvalg av skrivegruppas artikler i 2019:

08.03.19	Sunniva Yde Aksnes	Pacta	«De glemte fangene»
02.19	Elin Engerbakk	Juristen nr. 1/2019	«Statsborgerskap til

			besvær»
05.19	Elida Steinsdatter Andersen	Juristen	«Anerkjennelse eller underkjennelse?»
23.01.19	Mathias Gravdehaug	Injuria	«Det burde du ikke prøve på, en gang»
10.04.2019	Thany Thilepaan	Injuria	«Stay trygda»

6.2.5. Jussbuss på nett og i sosiale medier

Jussbuss' nettsadresse er www.jussbuss.no. Her legges det ut oppdateringer på saksmottakstider, relevante brosjyrer og publikasjoner, og informasjon om vårt oppsøkende og rettspolitiske arbeid. I 2018 har vi fortsatt å utbedre nettsiden for å gjøre den mer brukervennlig for klienter og samarbeidspartnere, og dette arbeidet fortsetter i 2019. Jussbuss er også å finne på www.gratisrettshjelp.no som er en fellesside for alle studentdrevne rettshjelpstiltak i Norge.

Jussbuss har profil på Facebook, Twitter og Instagram. Vi prøver å henvende oss først og fremst rettspolitisk over Twitter og i rekrutteringsøyemed på Instagram. Facebook bruker vi både som en rettspolitisk kanal, en kanal for informasjon til klientene våre, og som en rekrutteringsarena.

6.2.6. Muntlige og skriftlige høringsuttalelser

Jussbuss er fast høringsinstans og leverer høringsuttalelser innenfor våre kjerneområder. I 2019 leverte vi 10 skriftlige hørings svar og deltok på to muntlige høringer. Nedenfor følger et utvalg:

- Høring om innstramninger i utvisningsreglene i utlendingsloven mv.
- Høring om endringer i utlendingsforskriften om bruk av automatiserte avgjørelser, innhenting av opplysninger fra andre offentlige myndigheter m.m.
- Høring om opptak og lagring av biometri i utlendingssaker
- Høring om forslag til ny lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven).
- Høring om forslag til endringer i straffegjennomføringsloven (bruk av spyttette, pust- og bevegelsessensor i fengselsceller mv.)
- Håndheving av regler om innleie og likebehandling i arbeidsmiljøloven
- Forslag til endringer i forskrift om arbeidsmarkedstiltak
- Høring om endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften
- Jussbuss er kritisk til forslaget om endringer i reglene om «varig tilrettelagt arbeid» i dagpengeforskriften § 3-1.

6.2.7. Menneskerettighetsarbeid

6.2.7.1. NGO-forum for menneskerettigheter

Jussbuss er tilknyttet NGO-forum for menneskerettigheter i regi av Den norske Helsingforskomité. Jussbuss deltar på møter i forumet, og på eksterne møter tilknyttet forumets arbeid. I tillegg deltar Jussbuss i aktuelle rapporteringsprosesser til FN-komiteer i

Genève. Blant annet har Jussbuss bidratt med skriftlige innspill og tilstedeværelse under høring av Norge i forbindelse med Norges sjette rapport til FNs komité for sosiale og politiske rettigheter (høring i 2011), Norges sjuende rapport til FNs torturkomité (høring i 2012) samt Norges femte rapport til FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (2013). I 2014 var vi med på UPR (universal periodic review) til FNs menneskerettighetsråd. I 2017 var Jussbuss med i NGO-forums arbeidsgrupper for skyggerapportering på Norges syvende periodiske rapport til FNs komité for sosiale og politiske rettigheter (SP), Norges åttende periodiske rapport til FNs komité mot tortur (CAT) og Norges 23./24. periodiske rapport til FNs rasediskrimineringskomité (CERD). I 2018 satt Jussbuss i redaksjonkomiteen til NGO-forums skyggerapport til FNs rasediskrimineringskomité (CERD). Vi deltok i muntlig høring hos FN i Genève sammen med NGO-forums delegasjon under rapporteringen på Etterlevelsen av både FNs komité for sosiale og politiske rettigheter (SP) og Norges åttende periodiske rapport til FNs komité mot tortur (CAT).

I 2019 har vi i mindre grad vært involvert i arbeidet til NGO-forum, men vi har vært på møter med UD hvor vi har kommet med innspill spesielt i forbindelse med det udekkede rettshjelpsbehovet i Norge.

6.2.7.2 Internasjonal avdeling

Jussbuss' Øst-Europaprojekt og vår internasjonale avdeling slo seg sammen i 2018. Internasjonal avdeling har som formål å bidra til opprettelse av rettshjelpstiltak i østeuropeiske land for å bedre rettssikkerhetssituasjonen. Gruppen håndterer også henvendelser fra andre land enn Øst-Europa.

Kroatia

I 2011 innvilget den norske ambassaden i Zagreb midler til et samarbeid mellom professor Jon T. Johnsen og Jussbuss og et nylig oppstartet studentrettshjelpstiltak tilknyttet Universitetet i Zagreb. Formålet med samarbeidet var at Jussbuss og professor Johnsen skulle bidra med praktiske erfaringer fra det å drive en rettshjelpsklinikk, med særlig fokus på erfaringer fra oppsøkende arbeid. Jussbuss sin modell danner grunnlaget for hvordan rettshjelpstiltaket i Zagreb er oppbygd.

Internasjonal avdeling deltok i 2019 på konferansen *Public and Private Justice* i Dubrovnik. En av dagene var satt av til å diskutere hvordan ordningene med fri rettshjelp utvikler seg i ulike land i Europa. En fellesnevner for foredragene var hvordan ulike land og ordninger trues av kutt i sine bevilgninger. Videre fulgte presentasjoner fra rettshjelpsorganisasjoner i Kroatia, Bosnia, Tyskland, England og Norge. Felles for rettshjelpstiltakene er at alle tilbyr gratis rettshjelp for utvalgte grupper og at studenter er involvert i arbeidet. Forskjellene mellom tiltakene er imidlertid større enn likhetene. De andre tiltakene er alle startet etter år 2000, de er sterkt knyttet til sine universiteter, de arbeider på deltid ved siden av studiene, har ferdigutdannede jurister og advokater som kontrollerer alt arbeid som blir gjort.

6.2.7.3 Rådgivende utvalg for Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse ble opprettet våren 2014, som oppfølging av at Norge ratifiserte tilleggsprotokollen til FNs torturkonvensjon (OPCAT) sommeren 2013.

Forebyggingsenheten har adgang til å besøke alle steder hvor personer er fratatt sin frihet, for å forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Ifølge sivilombudsmannsloven § 3a annet ledd skal Sivilombudsmannen etablere et rådgivende utvalg for arbeidet som nasjonal forebyggende mekanisme. Det følger av ombudsmannens instruks § 8a at et slikt rådgivende utvalg skal bidra med kompetanse, informasjon, råd og innspill til arbeidet som nasjonal forebyggende mekanisme.

Jussbuss har vært en del av det rådgivende utvalget 2019. Vi har bidratt med erfaringer når det gjelder vårt arbeid i fengsler.

6.2.8. Fangehåndboka

Fangehåndboka er en håndbok med rettsinformasjon til fanger i norske fengsler, utgitt av Jussbuss for første gang i 1987. Fangehåndboka brukes av fanger, ansatte i kriminalomsorgen, advokater og andre rettshjelpere, og gir en unik oversikt over fengselsretten. Nåværende utgave av Fangehåndboka ble utgitt i 2012. På grunn av store endringer i regelverket knyttet til straffegjennomføring er det nå et stort behov for å utgi en ny utgave av Fangehåndboka.

Arbeidet med å revidere Fangehåndboka ble påbegynt i 2016, og har blitt prioritert av FEG i 2018. Fangehåndboka inneholder informasjon om alle rettsområdene Jussbuss jobber med, og derfor var alle gruppene involvert i arbeidet med den nye utgaven.

Jussbuss prioriterte å bruke store midler på oversettelse av boka i 2019. I 2020 vil oversatt utgave trykkes opp, slik at fengselsklienter også får tilgang på en engelsk versjon av boka.

Det er dyrt å oversette en så stor bok som Fangehåndboka, derfor har Fengselsgruppa laget en kortere versjon med de mest relevante problemstillingene for innsatte. Denne ble oversatt til flere språk i 2019, og distribuert til fengslene.

6.2.9. Rettshjelpsundersøkelse i Ullersmo fengsel

Jussbuss startet som et forskningsprosjekt for å undersøke hvor stort det udekka rettshjelpsbehovet var. Fra oppstarten har vi med jevne mellomrom gjennomført rettshjelpsundersøkelser.

I 2018 gjennomførte Jussbuss en ny rettshjelpsundersøkelse om fangers tilgang på rettshjelp. Undersøkelsen ble gjennomført ved at våre medarbeidere dro til Ullersmo fengsel og gjennomførte aksjonsintervjuer med innsatte.

Det er Tonje Lillaas Larsen og Louise Sandaker Hannon som stod for organiseringen og som vil stå for bearbeidingen av stoffet. I 2019 ble undersøkelsen lansert og trykket opp i vår stensilsérie. Vi håper lesere av årsrapporten vår også tar seg til å lese undersøkelsen. Den

er tilgjengelig på vår nettside, og dersom du ønsker et fysisk eksemplar kan du ta kontakt med oss.

6.2.10. Andre felles arrangementer

Under følger en oversikt over andre arrangementer medarbeidere fra Jussbuss har deltatt i på tvers av gruppene.

KROM-konferansen

Alle gruppene deltok på KROM-konferansen i januar 2019.

Rettspolitisk forenings høstseminar

Seminarets tema var mediedekning og straffesaker. Alle Jussbuss' aktive medarbeidere deltok på seminaret.

Besøk på Bastøy

Jussbuss besøkte Bastøy fengsel to ganger i 2019. Vi deltok i samtaler med fangene, holdt saksmottak og var med på omvisning i fengselet.

Besøk på Trandum

Jussbuss besøkte Trandum både på vår- og høstsemesteret 2019. Besøket ble innledet med foredrag av en representant fra Politiets Utlendingsenhet med ansvar for Trandum. Videre fikk vi omvisning på utlendingsinternatet. Jussbuss er bekymret for forholdene på Trandum og arbeider kontinuerlig for bedring av rettssikkerheten ved institusjonen.

Kriminalomsorgens seminar på Sundvollen

Jussbuss deltok på kriminalpolitisk seminar våren 2019.

Fellesseminar

Vanligvis arrangerer de studentdrevne rettshjelpstiltakene et fellesseminar i året der vi får faglig påfyll og utveksler erfaringer. I 2019 deltok Jussbuss medarbeidere på Fellesseminaret sammen med medarbeidere fra de andre studentrettshjelpstiltakene. Det er nyttig for medarbeideren å utveksle erfaringer og diskutere om driften vår kan bli mer effektiv eller sikker ved å få tips fra andre tiltak.

Markeringer

Jussbuss deltok i 1. mai-tog, og Pride-paraden.

6.3. Rettspolitikk i gruppene

Store deler av det rettspolitiske arbeidet tar utgangspunkt i erfaringer fra saksbehandlingen i hver enkelt faggruppe. Medarbeiderne får kjennskap til strukturelle svakheter og uheldig praksis gjennom klientenes erfaringer. Nedenfor blir hovedtrekkene i gruppens rettspolitiske arbeid i 2019 presentert. I tillegg til prosjektene som gjengis forsøker gruppene hele tiden å kaste seg på dersom det skjer noe relevant i den generelle samfunnsdebatten.

6.3.1. Rettspolitiske prosjekter på Sosial-, arbeids- og trygderettsgruppa (SAG) i 2019

I 2019 ble følgende prosjekter prioritert på SAG:

Fri rettshjelp til lønnsinndrivelse

Dette er et fokus SAG har hatt i flere år. SAG mener at det må gis fri rettshjelp til inndrivelse av lønn, overtidsgodtgjørelse og feriepenger. I kampen mot useriøse arbeidsgivere vil et viktig skritt være å få advokatbistand til å forfølge kravene sine. Videre er lønn hovedgrunnen til at man er i arbeid, slik at ikke å motta lønn vil i mange tilfeller i realiteten oppleves som en oppsigelse.

Det overordnede målet er å få til en lovendring slik at lønnskrav omfattes av lov om fri rettshjelp. SAG har skrevet artikler om temaet og diskutert saken med politikere fra Senterpartiet, Venstre, SV, Frp og Rødt. I tillegg arrangerte SAG debatt om temaet.

Mange politikere er positive til forslaget, og flere partier har vedtatt formuleringer om dette i sine partiprogrammer. I dette prosjektet har SAG noe overraskende møtt motstand fra fagbevegelsen, fordi de frykter å miste et insentiv til å fagorganisere seg dersom lønnsinndrivelse skal dekkes av den offentlige rettshjelpsordningen. Dette gjør at også Arbeiderpartiet er skeptiske til forslaget. Også i 2018 har mye av arbeidet gått ut på å påvirke fagforeningene til å støtte saken. SAG har hatt møter med både LO og NTL, og opplever varierende grad av støtte til forslaget. I 2019 ble prosjektet samkoordinert med det generelle arbeidet med å utvide rettshjelpsordninga.

Krav til NAV

SAG opplever at mange klienter ikke får tilstrekkelig veiledning fra det offentlige ved NAV. I tillegg opplever klienter å få muntlige avslag, eller dårlig begrunnede vedtak. En del klienter Jussbuss har kontakt med vet ikke hvilke rettigheter de har eller hvilke ytelser som kan være aktuelle for dem. Vi ser også at en del klienter lider under fordommene som finnes mot folk som mottar trygdeytelser.

SAG ville med dette prosjektet jobbe for å gjøre vedtakene til NAV bedre, med særlig fokus på begrunnelse, klarspråk, bruk av tolk, oversettelse og muntlige avslag. De ville opplyse om at dette er et problem som berører svært mange. Samtidig har det vært viktig for SAG å understreke i artikler og annen kommunikasjon at det ikke er den enkelte saksbehandler som er problemet, men systemet og ressursene NAV har til rådighet.

SAG var i forbindelse med dette prosjektet både i kontakt med kommunerevisjonen i Oslo og NAV. I tillegg skrev gruppa en artikkel om muntlige avslag.

SAG vil fortsette å fremheve systemsvikt som blir tydelig i saksbehandlingen. Mange spørsmål fra K og uklar oppfatning om egne rettigheter kan avhjelpest av mer velbegrunnede avslag og bedre veiledning om hvilke rettigheter klientene har fra NAVs side.

Arbeidsavklaringspenger

Det ble foretatt endringer i reglene om arbeidsavklaringspenger som trådte i kraft den 01.01.2018. Våren 2019 begynte man å se konsekvensene av endringene, og temaet har vært hyppig debattert. Jussbuss svarte på høringen i forkant av endringene. Dette var i 2016. De endringene som har trådt i kraft innebærer at arbeidsavklaringspenger nå i utgangspunktet kan gis for tre år, i stedet for fire, som var regelen tidligere. Adgangen til å forlenge stønaden har dessuten blitt endret til maks to år. Vilkårene for forlengelse har blitt endret.

SAG har vært i flere politikermøter om temaet og har også uttalt seg i media om det.

Arbeidstilsynet – ressurser og kompetanse

Jussbuss opplever at Arbeidstilsynet tidvis henviser til oss og andre rettshjelpsorganisasjoner for oppgaver vi trodde tillå dem. Vi har også vært usikre på hvilke problemstillinger vi kan henvise våre klienter til Arbeidstilsynet for å få hjelp med. SAG har derfor jobbet med å få klarhet i Arbeidstilsynets myndighet og kompetanse. Dette for å kunne lette vår egen saksbehandling, samtidig for at Arbeidstilsynet på sikt kan få bredere myndighet.

SAG avholdt møte med Arbeidstilsynet. Dette var starten på et prosjekt som kommer til å bli videreført.

Annet

SAG har ellers jobbet mer generelt med arbeidstakeres rettigheter. De har arrangert debatt om arbeidstakeres ytringsfrihet, vært i møte med arbeidstilsynet og skrevet høringer om endring i arbeidsmiljøloven. SAG har også gjennomført en rettighetskampanje for arbeidstakere i sosiale medier.

6.3.2. Rettspolitiske prosjekter på Fengselsrettsgruppa (FEG) i 2019

I 2019 ble følgende prosjekter prioritert av FEG:

Isolasjon

FEG mener isolasjon er en primitiv form for sanksjon og brukes i unødvendig stor grad i Norge. Å få vedtak om isolasjon er svært inngripende, og i tillegg er det mange innsatte som sitter «de facto» isolert. Norge har gjentatte ganger fått kritikk for sin isolasjonspraksis både av Sivilombudsmannen og internasjonalt, det er derfor på høy tid med en endring av praksis. FEG ville fokusere på de facto isolasjon, da vi har erfart at dette er et omfattende og underkommunisert problem i norsk kriminalomsorg. Ettersom isolasjon kan medføre store psykiske og fysiske helseskader for den enkelte, og de facto isolasjon ikke loggføres har vi ment at det har vært hensiktsmessig å ha et særskilt fokus på akkurat dette temaet

FEG hadde som mål å utarbeide lobbepapir vedrørende isolasjon som kunne brukes overfor politikere og da også se nærmere på hvordan vi har arbeidet med temaet tidligere semestre.

FEG har hatt møte med flere politiske partier om temaet. I tillegg har de skrevet kronikk og deltatt på møter med Advokatforeningens isolasjonsgruppe.

Annet

FEG har jobbet med å sørge for fri rettshjelp i saker om isolasjon og prøveløslatelse. Det er nå koordinert inn i Jussbuss sin felles arbeidsgruppe for fri rettshjelp. I tillegg har FEG vært på ballen i det offentlige orskiftet om innsatte og kriminalpolitikk. Dette er et pågående arbeid som vil fortsette i 2019.

Innhold i soningen

I regjeringsplattformen av 2019 heter det at regjeringen "vil arbeide for større vekt på innholdet i soningen". Samtidig skjer det store budsjett i kriminalomsorgen, som ledd i ABE-reformen. FEG ser ikke hvordan det lar seg forene å kutte i budsjettene samtidig som man lover bedre innhold i soningen. Vi ser dessuten ikke at det foreslås konkrete eksempler på hva som ligger i "innhold", og frykter at dette bare er tomme ord med lite rot i virkeligheten.

For å muliggjøre en rehabilitering mener FEG det er nødvendig med en god kvalitet på innholdet i soningen. Vår erfaring basert på møter med klienter tilsier at innholdet i soningen ofte er for dårlig og at budsjettkuttene går på bekostning av hva fengslene kan tilby. FEG hadde særlig fokus på programvirksomhet, arbeidsdrift og aktivitetstilbud, kontaktbetjentordningen og psykisk helse.

FEG har vært i møte med flere politiske partier om temaet i tillegg til å arrangere en debatt om det.

6.3.3. Rettspolitiske prosjekter på Utlendingsrettsgruppa (INNVA) i 2019

I 2019 ble følgende prosjekter prioritert på INNVA:

Tilbakekall av statsborgerskap

INNVA har ved flere anledninger opplevd at klientene våre har fått tilbakekalt sitt statsborgerskap. Det er inngripende vedtak, som får store konsekvenser for de det gjelder. Prosjektet er videreført har vært et rettspolitisk prosjekt siden 2017. Jussbuss mener tilbakekall av statsborgerskap er så inngripende at det burde være en foreldelsesfrist for hvor lang tid det kan gå fra innvilgelse av statsborgerskap til tilbakekall.

Som følge av mye medieblest ble det i starten av 2017 foreslått at det skal kreves domstolsbehandling av saker om tilbakekall av statsborgerskap. Dette ble vedtatt, og sakene ble berostilt til regjeringen kom tilbake med forslag om regelendring. Noen av partiene har også foreslått å innføre en foreldelsesfrist i saker om tilbakekall. INNVA har fortsatt å jobbe for å sikre en reell forholdsmessighetsvurdering og at det innføres en foreldelsesfrist i tilbakekallsakene.

INNVA har hatt møter med H, FrP, Krf, Ap og Venstre om temaet. I tillegg har vi hatt flere kronikker på trykk om temaet og arrangert en debatt.

Søknadsgebyret i noen saker om familieinnvandring

Ved søknad om familieinnvandring for ektefeller og samboere, samt når foreldre ønsker å besøke voksne barn i en lengre periode, er gebyret per mai 2019 på kr 10 500. INNVA har sett at gebyrets størrelse har ført til at mange må ta opp forbrukslån med dårlige betingelser, eller låne penger fra venner og bekjente, for å kunne få noe de i utgangspunktet har et rettskrav på.

INNVA stiller seg svært kritisk til at et slikt formkrav kan stenge for materielle rettigheter, og mener flyktninger bør unntas fra å måtte betale søknadsgebyret ved søknad om familieinnvandring. Det overordnede målet er å senke søknadsgebyret for alle som søker om familieinnvandring, og å fjerne det helt for flyktninger som søker om familiegjenforening.

INNVA har møtt flere ulike politiske partier om temaet. I tillegg har vi vært tydelige i samfunnsdebatten i media etter UNHCRs kritikk av søknadsgebyret.

Dette er et prosjekt INNVA har fått delvis gjennomslag i. Likevel er det skuffende at gebyret ikke ble satt enda mer ned, og at nedsettelsen ikke gjelder for alle.

Annet

I tillegg har INNVA deltatt aktivt i debatten på innvandringsfeltet. Dette er et rettsområde med steile fronter, og det er viktig for Jussbuss å være et talerør for våre klienter.

6.3.4. Rettspolitiske prosjekter på Husleie- og gjeldsrettsgruppa (HOG) i 2019

I 2019 har HOG særlig fokusert på følgende prosjekter:

Regulering av kredittavtaler

Prosjektet er en videreføring av forhenværende HOG-generasjoners innbitte kamp mot manglende forbrukervern i reguleringen av kredittavtaler mellom forbruker og finansforetak.

HOG mener i alminnelighet at den kontraktsrettslige reguleringen av kredittavtaler mellom finansforetak og forbrukere er mangelfull. Den sanksjonsløse frarådningsplikten bør bli en reell avslagsplikt. Finansforetakene må bli pålagt bevisbyrden. Tjenesteytneres plikter må gå klart frem av loven, og det bør statueres objektivt ansvar for brudd på disse pliktene. Dette innebærer i stor grad at utkastet til ny finansavtalelov må bli vedtatt slik som det står.

Markedsføringen må dessuten reguleres langt strengere, og brudd på denne bør få konsekvenser for avtaler inngått som følge av ulovlig markedsføring.

HOG mener også forbrukere har for stor risiko for ID-tyveri ved bruk av BANK-ID. Vi opplever ofte at klienter blir svindlet av familie og venner. Noen ganger har klienten frivillig gitt fra seg både signatur og bankbrikke i god tro. Både i slike tilfeller og i tilfeller av hvor selvstendig næringsdrivende blir svindlet, har vi endt opp i avtl. §§ 36, 33 og andre ugyldighetsvurderinger som aldri gir helt sikre konklusjoner. Det ender med at klienten må ta saken til Forlikrådet og der kan jo alt skje ettersom det juridiske aspektet av avtaleinngåelsen normalt ikke vektlegges.

Dette må sees i sammenheng med at det nå er gitt konsesjon til to ulike selskaper som skal opprette gjeldsregistre, et tidligere langsiktig prosjekt for HOG. Dette gjør at bankene ikke lenger har noen unnskyldning for å ta så lite risiko som de gjør i dag.

I tillegg til ny finansavtalelov er det til høring et forslag fra Finanstilsynet om å forskriftsfeste deres retningslinjer for utlånspraksis av usikret kreditt. Dette forslaget er som musikk i HOGs ører, som stiller seg helhjertet bak forslaget.

HOG har som mål å sikre en forsvarlig regulering av kredittavtaler slik at færre mennesker ender opp med en gjeldsbyrde de ikke kan håndtere. I praksis betyr dette at den nye finansavtaleloven må bli en realitet.

HOG har i forbindelse med prosjektet hatt møte med flere politiske partier om problemstillingen. I tillegg har HOG skrevet kronikk om forbud mot markedsførin gav kreditt og bidratt til nyhetssaker om identitetstyveri og svindel.

I vårt arbeid har vi tatt utgangspunkt i høringsvaret til ny finansavtalelov HOG leverte forrige semester. Med dette som fundament laget vi vårt eget lobbenotat, som har vært grunnsteinen i det vi har videreformidlet til politikerne på stortinget.

Inkasso

Dagens inkassolov har en fanebestemmelse i § 8 som pålegger inkassoforetakene å drive inkassovirksomhet i tråd med «god inkassoskikk». Dette er en såkalt «rettslig standard» som domstolene kan prøve, og gjentatt overtredelse vil kunne medføre straff for inkassator. I inkassoloven § 8 annet ledd presiseres at det er i strid med god inkassoskikk å bruke inkassometoder som utsetter noen for «urimelig påtrykk, skade eller ulempe». De rettslige grensene for hva som er god og dårlig inkassoskikk er ut fra slike vage uttrykk vanskelig å trekke. Det er vanskelig å kunne si definitivt hva som vil utgjøre et urimelig påtrykk eller hvor stor en ulempe det må være for at inkassoselskapet har handlet i strid med god inkassoskikk

Bestemmelsen blir av den grunn vanskelig å forholde seg til i praksis. Slik rettstilstanden er i dag på dette punkt fremstår bestemmelsen som tilnærmet innholdsløs, hvilket forvansker skyldners mulighet til å utlede sin rettslige stilling og verne seg mot overtredelser fra inkassoforetakene.

Jussbuss opplever inkassosalærer og -gebyrer etter dagens inkassolovgivning som svært høye. Jussbuss opplever at kombinasjonen av dagens satser og den automatiserte inndrivelsesprosessen muliggjør en lukrativ inndrivelse av småkrav, som tidligere ikke var regningssvarende å inndrive.

HOG ønsker derfor å endre dagsgjeldende inkassolovgivning slik at skyldneres behov ivaretas på en hensiktsmessig måte og at inkassoselskapenes utnyttelse av inkasso-instituttet opphører.

HOG har blant annet møtt politikere og andre relevante aktører. I tillegg har de deltatt på muntlig høring om temaet og arrangert debatt. Nytt forslag til inkassolov skal ferdiggjøres

innen 1. januar 2020, og HOG har allerede planlagt politikermøter i ettertid for å fortsette lobbyvirksomheten, enten for eller imot den nye loven.

Annet

HOG har også arbeidet med å komme med innspill til en revidering av gjeldsordningsloven. HOG har blant annet blitt invitert av departementet til å sitte i en referansegruppe om gjeldsordning til våren 2020.

7. Oppsøkende arbeid

Siden oppstarten har Jussbuss i utstrakt grad drevet oppsøkende virksomhet. Blant annet har vi gjennom en årrekke hatt faste, ukentlige saksmottak i fengsler, i tillegg til saksmottak og informasjonsmøter på voksenopplæringa for nyankomne innvandrere og flyktninger, samt et tilbud til studenter i Oslo. Etter vår oppfatning er oppsøkende virksomhet den mest effektive måten å møte vanskeligstilte klienter med et udekket rettshjelpsbehov. Dette underbygges av forskningen vår hvor det er tydelig at terskelen for å søke retthjelp kan være høy. De oppsøkende gruppene på Jussbuss i 2019 var:

7.1 Fengselsgruppa

Denne gruppa har fanger som målgruppe. Jussbuss besøker fengsler på Østlandet hver mandag. De mest besøkte fengslene er Ringerike, Ila, Oslo, Kongsvinger, Halden og Ullersmo.

Under Jussbuss' oppsøkende uker har medarbeiderne lagt ut på ukeslange reiser utover vårt normale dekningsområde. Dette er tidskrevende reiser, men vi møter et stort udekket rettshjelpsbehov, som tilsier at vår tilstedeværelse i disse fengslene er viktig for fangenes rettsikkerhet. I løpet av året har vi blant annet besøkt:

- Hamar fengsel og Ilseng fengsel
- Kroksrud fengsel
- Eidsberg fengsel
- Trøgstad fengsel
- Drammen fengsel
- Hof fengsel
- Horten fengsel
- Bastøy fengsel
- Sem fengsel
- Skien fengsel
- Telemark fengsel avdeling Kragerø
- Arendal fengsel, Arendal fengsel avdeling Håvet og Arendal fengsel avdeling Evje
- Kristiansand fengsel
- Stavanger fengsel
- Sandeid fengsel
- Bergen fengsel og Osterøy fengsel
- Ålesund fengsel
- Hustad fengsel
- Larvik fengsel

7.2 Voksenopplæringsgruppa

Denne gruppa er rettet mot innvandrerbefolkninga. Gruppa tilbyr foredrag og saksmottak bl.a. på voksenopplæringsentre og asylmottak i østlandsområdet. Noan av de større voksenopplæringsentrene i Oslo har fått besøk to ganger i løpet av året. På besøkene har gruppa holdt foredrag, saksmottak og lagt igjen relevante brosjyrer. Vi tar inn saker på besøket, men opplever også at klienter tar kontakt i etterkant.

I tillegg har flere av gruppene besøkt voksenopplæringsgruppas målgruppe utenfor østlandsregionen i løpet av de oppsøkende ukene. Vi har blant annet vært på:

- Sinsen voksenopplæring
- Skullerud voksenopplæring
- Helsefyr voksenopplæring
- Ås voksenopplæring
- Lørenskog Voksenopplæring
- Follo kvalifiseringssenter
- NAV Alna
- Rosenhof voksenopplæring
- Røyken voksenopplæring
- Nesodden voksenopplæring
- Asker voksenopplæring
- Sande voksenopplæring
- Sørumsdal voksenopplæring

Foredragene har vært godt besøkt, med mellom 30 og 80 publikummere til stede hver gang. Vi anslår at vi har nådd ut til mellom 900 og 1000 personer med rettsinformasjon i dette arbeidet.

7.3 Studentgruppa

Denne gruppa driver oppsøkende virksomhet rettet mot studenter. Her har vi hatt jevnlig besøk ved ulike utdanningsinstitusjoner. Samarbeidsavtalen med Studentsamskipnaden i Oslo (SiO) ble inngått i 1990, og vi besøker Karrieresenteret på Blindern.

Vi har stått på stand på Blindern flere ganger i løpet av året, og på UIO og Oslo Mets foreningsdager. I tillegg har vi fått lov til å informere om Jussbuss og hva vi kan hjelpe studentene med i forbindelse med forelesninger i ExPhil. I 2019 fokuserte vi videre på sosiale medier for å nå ut til studentene. Vi har også utarbeidet og trykket plakater om informerer om Jussbuss som rettshjelpstiltak studentene kan benytte seg av.

Som det fremgår av statistikken vår har studnetene gjerne dårlig økonomi, og det er derfor viktig for oss å nå denne gruppa. Vi satser på fortsatt tilstedeværelse i 2020.

7.4 Gategruppa

Gateruppa er rettet mot Oslos fattige. Gruppa har hatt saksmottak bl.a. på «Møtestedet», en kafé for fattige tilreisende og rusavhengige, i byens biblioteker og på Slumstasjonen. I tillegg holdes foredrag, og det gis generell informasjon om hva Jussbuss kan bistå med. De ulike kafeene har også liggende brosjyrer med rettsinformasjon fra Jussbuss. Gategruppa har vært på oppsøkende turer omtrent 12 ganger i 2019.

7.5 Oppsøkende uker og annet oppsøkende arbeid

Jussbuss har i 2019 hatt en oppsøkende uke per semester. Disse ukene holder vi det *avventende* rettshjelpstilbudet på kontoret stengt, og fokuserer kun på *oppsøkende* virksomhet. I tillegg til det som er nevnt om fengsler, voksenopplæring og studiesteder, er dette noe av det som ble gjort under de oppsøkende ukene i 2019:

- Utdeling av brosjyrer på Grønland torg
- Utdeling av brosjyrer ved NAV-kontor i hele Oslo
- Hønefoss Røde kors
- Notodden Mangfold- og læringscenter
- Skien voksenopplæring
- Tønsberg voksenopplæring
- Porsgrunn Røde Kors
- Larvik NAV
- Porsgrunn bibliotek
- Sarpsborg norsksenter
- Halden kommunale kompetansesenter
- Fredrikstad Internasjonale skole

7.6 Erfaringer fra oppsøkende arbeid

Erfaringene fra Voksenopplæringsgruppa, Studentgruppa og Gategruppa er at forholdene ikke alltid ligger til rette for å registrere henvendelsene som vi mottar. Mange vi treffer på oppsøkende tur er i farta, møtet med oss er ofte tilfeldig, og de har ikke tid til annet enn kort rettsinformasjon på stedet. Hvis henvendelsen er komplisert eller forholdene ikke ligger tilrette for klientens diksresjon pleier vi å informere klienten om våre ordinære saksmottakstider og tilby at vi ringer opp igjen når vi er tilbake på kontoret. På grunn av dette er det vanskelig å si noe generelt om hvor mange henvendelser vi mottar fra det oppsøkende arbeidet. I tillegg vil en del nok ikke ha et juridisk problem på det tidspunktet de hører fra oss, men gjennom det oppsøkende arbeidet få kunnskap om tilbudet og dermed få kunnskap om at vi finnes og om hva vi kan hjelpe med.

8. Forskning og utredning

8.1. Generelt

Å bidra til økt forsknings- og utredningsarbeid er en viktig målsetting for Jussbuss. Rettsområdene vi arbeider med vies i mindre grad særlig oppmerksomhet fra de mer etablerte juridiske miljøene.

Studentavhandlingene utgjør den viktigste delen av forskningsarbeidet til medarbeiderne på Jussbuss. Institutt for kriminologi og retts sosiologi (IKRS), hvor den faglige lederen for Jussbuss er ansatt, har vært en viktig støttespiller i dette arbeidet og har bidratt med kontor plasser og vit.ass.-midler. Samspillet mellom Jussbuss og IKRS er viktig for å øke den totale mengden studentforskning på fakultetet.

8.2. Rettshjelpsundersøkelsen

Det vises til årsrapporten for 2014 for redegjørelse av bakgrunnen, gjennomføringen og funnene fra rettshjelpsundersøkelsen. Jussbuss har i 2019 brukt funnene aktivt i vårt rettspolitiske arbeid. Alle nye medarbeidere på Jussbuss blir innført i hovedfunnene fra undersøkelsen. Tall fra undersøkelsen blir brukt både i politikermøter, i artikler, i utformingen av rettspolitiske prosjekter med mer.

I 2018 gjennomførte Jussbuss datainnsamling til en ny rettshjelpsundersøkelse, rettet mot innsatte i Ullersmo fengsel. Rettshjelpsundersøkelsen av innsattes rettshjelpsbehov blir viktig for vårt videre arbeid med rettshjelp både generelt og spesielt for innsatte.

8.3. Masteroppgaver

I 2019 har Jussbuss publisert to masteroppgaver på vår nettside, men på grunn av økonomiske hensyn har vi ikke trykket disse. Begge er skrevet av tidligere medarbeidere på Jussbuss som fikk engasjement for sitt tema da de jobba på Jussbuss.

Ta kontakt med Jussbuss for å få tilsendt oppgavene, eller finn dem under «Publikasjoner» på www.jussbuss.no.

8.4. Brukerundersøkelse

Vi har ikke gjennomført brukerundersøkelse i 2019. I 2017 gjennomførte Jussbuss en småskala brukerundersøkelse til internt bruk. Utvalget av klienter som svarte var for lite til at dette kan brukes eksternt, men svarene klientene ga gir likevel et inntrykk av hvordan Jussbuss og hjelpen vi gir oppleves av klientene.

Våre forbedringspunkter var tilgjengelighet og informasjon om åpningstider. Dette har vi satt i gang tiltak på, blant annet ved å trykke opp nye visittkort som ligger tilgjengelig i alle rom, samt forbedret rutiner for å sikre at alle klienter får informasjon om telefonnummer og åpningstider når de er i kontakt med oss.

De som blir henvist videre fordi vi av ulike grunner ikke kan hjelpe til i saken er de som oftest svarer at de ikke fikk den hjelpen de håpet på fra Jussbuss. Dette er naturlig, men viser et alvorlig rettsikkerhetsproblem. Noen oppgir at de heller ikke fikk hjelp der de ble henvist. Dette viser at til tross for at Jussbuss og andre gratis rettshjelpstiltak etter beste evne forsøker å dekke hullene i den offentlige rettshjelpsordningen, er det fortsatt noen som ikke får hjelp.

De aller fleste klientene oppgir at de fikk den hjelpen de håpet på av Jussbuss. Samtlige oppgir at de opplevde å bli møtt med forståelse av medarbeideren som behandlet saken.

9. Utdanning

9.1. Innledning

Frem til 2016 ansatte Jussbuss 10 nye medarbeidere hvert semester. Siden 2016 har vi ansatt 12 nye medarbeidere hvert semester, med unntak av ett semester hvor vi ansatte 13. Høsten 2018 ansatte vi 9 nye medarbeidere som startet arbeidet hos oss i januar. Vi hadde færre søknader enn vanlig. Vi tror noe av grunnen kan være at UIO begrenset muligheten til å ta opp fag, og siste mulighet er våren 2019.

Vi har ansatt 12 nye medarbeidere både våren og høsten 2019, men på grunn av vår oppbygning har vi vært færre saksbehandlere hele 2019.

Nye medarbeidere går gjennom en felles opplæringsuke hvor de får opplæring i generell saksbehandlingsteori, klientbehandling og rutiner på Jussbuss. Deretter fordeler de seg på faggruppene, og i de påfølgende ukene begynner de med saksbehandling, samtidig som de får opplæring innen den enkelte gruppes spesialområde.

Nedenfor følger en oversikt over hvordan opplæringa på Jussbuss er organisert.

9.2. Begynneropplæring

Nye medarbeidere starter med et intensivt kurs på en uke. Her gis det for det første en presentasjon av Jussbuss' virksomhet og de praktiske sidene ved arbeidet, samt en innføring i lov om fri rettshjelp og om Jussbuss i et juridisk og samfunnsvitenskapelig perspektiv.

For det andre gis det en innføring i saksbehandling, klientbehandling, juridiske problemløsningsmetoder og hjelp til selvhjelp. Klientbehandlinga må vies stor oppmerksomhet. Dette er en spesielt viktig side ved juridisk arbeid på Jussbuss, fordi mange av våre klienter kommer fra andre kulturer og sosiale lag enn gjennomsnittsstudenten. Det er derfor viktig å problematisere forutsetningene for kommunikasjon på tvers av kulturelle og sosiale grenser.

9.3. Fadderordning

Nye medarbeidere får tildelt faddere, som har et særlig ansvar for å veilede og hjelpe de nye medarbeiderne med å finne seg til rette. I de første månedene er det svært viktig at ordninga fungerer etter sin hensikt. Dette stiller krav til begge parter. De nye må våge å ta initiativ, og fadderne må ta seg tid til å være imøtekomende.

9.4. Gruppene

I gruppene blir de nyansatte tildelt sine første saker og veiledes i hvordan de skal sette i gang arbeidet. Gruppemøtene fungerer som hjelp og kontroll for å sikre at arbeidet holder et høyt faglig nivå. Alle sakene skal gjennomgås og diskuteres. Dette betyr at gruppa har et kollektivt ansvar for saksbehandlinga, men med enkeltmedarbeidere som klientenes faste kontakt. I gruppemøtene diskuteres og løses en rekke juridiske spørsmål, og møtene har på den måten en viktig opplæringsfunksjon, i tillegg til at det bestemmes hvordan sakene skal løses.

Opplæring i gruppene har som målsetting å forbedre det juridiske nivået hos medarbeiderne. Erfarne medarbeidere, tidligere medarbeidere, advokater, forvaltningsansatte m.v. deltar i denne opplæringa. Ved siden av å få nødvendig innføring i arbeidsrett, gjeldsrett, fengselsrett, utlendingsrett osv., er det viktig at medarbeiderne gjennom opplæringa også får møte motparter eller samarbeidspartnere. Det er for eksempel viktig at de som arbeider med innvandrings spørsmål ikke bare blir kjent med regelverket, men også med representanter for de myndigheter som representerer motparter og hvordan disse forvaltningsorganene fungerer.

9.5. Andresemesters opplæring

I slutten av det første semesteret er det satt av en dag til internseminar. Målsettinga er for det første å gå kritisk gjennom opplæring, saksbehandling, rettspolitikk og virksomheten i gruppene for eventuelt å komme fram til forslag til forbedringer av drifta. Videre er seminaret med på å øke bevisstheten rundt rollen som fadder.

Seminaret munner tradisjonelt ut i en rekke forslag til forbedringer av virksomheten, og mye av dette blir fulgt opp i månedene etter seminaret, etter diskusjoner i styret, i gruppene og på plenumsmøter. Seminaret er således et viktig grunnlag for at Jussbuss ikke skal stagnere.

9.6. Tredjesemesters opplæring

I slutten av det andre semesteret er det satt av en dag til internseminar. Målsettinga er for det første å gå kritisk gjennom fadderrollen man har hatt i sitt andre semester, saksbehandling, rettspolitikk og virksomheten i gruppene for eventuelt å komme fram til forslag til forbedringer av driften. Videre er det et mål at rollen som nedtrapper diskuteres, slik at overgangen fra fadder til nedtrapper går lettere.

I likhet med fadderseminaret, munner også dette seminaret tradisjonelt ut i en rekke forslag til forbedringer av virksomheten, og er også viktig for at Jussbuss skal videreutvikle seg.

9.7. Veiledning

Det er sjelden at det er nødvendig med veiledning fra faglig leders side i det daglige arbeidet med enkeltsaker. Medarbeiderne utnytter selv sitt kontaktnett av spesialister som kan veilede i tvilsomme spørsmål. Dette kan være ansatte og forelesere ved Det juridiske fakultet i Oslo, advokater, forvaltningsansatte og andre. I tillegg gir daglig leder veiledning i en rekke organisatoriske forhold, og også faglige og rettspolitiske spørsmål der vedkommende har kompetanse.

I spesielle tilfeller blir også faglig leder trukket inn i veiledning i forbindelse med enkeltsaker. Dette gjelder sjelden de rent juridiske problemstillingene, men oftere i tilknytning til for eksempel etiske eller prinsipielle problemstillinger, eller noen ganger i prosessuelle spørsmål.

En annen viktig del av faglig leders arbeid er å rådgi daglig leder i tvilsspørsmål som måtte oppstå, enten det handler om rettspolitikk, drift, personalansvar eller gruppenes saksbehandling.

I tillegg bidrar faglig leders veiledning til at det blir skrevet avhandlinger innenfor Jussbuss' rettsområder. Faglig leder bidrar i de innledende fasene med utarbeidelse av

problemstillinger, valg av metoder osv., og bistår med hjelp til å søke finansiering, kontorplass og annen teknisk bistand. I tillegg er det naturlig at faglig leder bidrar til å skaffe en faglig veileder som er nærmere til å veilede i de spesifikke faglige problemene som avhandlinger over et bredt spekter reiser. Han søker likevel å holde kontakten med arbeidet underveis og bidrar til å støtte opp om arbeidet i tillegg til den oppnevnte veileder.

9.8. Fellesseminaret

Fellesseminaret er et faglig arrangement som arrangeres av og for studentrettshjelpstiltakene i Norge; Jussbuss, JURK, Jusshjelpe i Nord-Norge, Jussformidlingen i Bergen og Jushjelpe i Midt-Norge. Formålet med seminaret er undervisning, erfaringsutveksling og å knytte kontakt mellom tiltakene. Tiltakene ruller på ansvaret for å arrangere seminaret.

I 2019 ble seminaret holdt i februar. Temaet var personvern, men det viktigste utbytte var diskusjonene om drift og politikk mellom medarbeiderene i de ulike tiltakene. Jussbuss opplever det som viktig å ha god kontakt med de andre rettshjelpstiltakene.

9.9. Annen opplæring

Til slutt nevnes de mer uformelle elementer i opplæringa. Ofte inviteres utenforstående foredragsholdere til å snakke om et dagsaktuelt tema eller som foredragsholderen har spesiell kunnskap om eller interesse for. Det er også blitt en tradisjon med såkalt fredagspils, se punkt 6.1.2. I den forbindelse arrangeres det et faglig program/innlegg i tilknytning til en sosial samling i våre lokaler.

I 2019 har vi også besøkt Ligestillings- og diskrimineringsombudet og Namsfogden. Det er nyttig for medarbeideren å få innspill også fra andre aktører enn vår interne opplæring og UIO.

Det arrangeres også møter og seminarer der temaer som angår hele eller deler av Jussbuss blir tatt opp, se punkt 6.1.1. og 6.1.3.

10. Økonomi og drift

10.1. Budsjett og regnskap 2019

	Artskode	Regnskap	Budsjett
Overført fra i fjor	3412 IB direktorater, tilsyn, etater mm	-719 610	-719 610
	3434 IB Kommunale og fylkeskommunale etater	-1 378 283	-1 378 283
	8910 IB KD-basis-grunnbevilgning	-202 765	-202 765
Overført fra i fjort totalt		-2 300 658	-2 300 658
Inntekter			
	3437 Bidrag fra kommunale og fylkeskommunale etater	-800 000	-1 060 000
	3440 Bidrag fra stiftelser, legater, fond	-75 400	
	3446 Bidrag fra organisasjoner	-260 269	-305 000
	3451 Bidrag fra næringsliv og private	-50 000	-40 000
	3492 Tilskudd fra andre	-162 209	
	3679 Andre driftsinntekter	-121 122	
	3414 Inntekter fra andre departement - bidrag - utenfor avg. Område	-5 500 000	-5 500 000
Inntekter totalt		-6 969 000	-6 905 000
Personalkostnader			
	51 Lønn og feriepenger	4 503 937	4 530 213
	54 Arbeidsgiveravgift	1 287 507	1 069 410
	59 Andre personalkostnader	27776	89 400
Personalkostnader totalt		5 819 220	5 689 023
Driftskostnader			
	53 Konsulenttjenester		
	61 Frakt og transportkostnader		4000
	63 Kortidsleie av lokaler	31 875	
	63 Vakttjenester	785	
	64 Lisenser, leie av maskiner og transportmidler	13485	
	65 Driftsrekvesite, utstyr (refusjoner)	28 952	5000
	66 Vedlikehold og service utstyr/rekvesita	14 682	21 500
	67 Kjøp av tjenester: IKT og tolk	511 594	350 000
	68 Kontorrekvesita, trykk, kopiering, aviser og litteratur	165 080	150 500
	68 Kurs og konferanser	228 249	245 000
	69 Porto	566	4 000
	70 Kostnader til bussen	57 405	54 000
	71 Reiseutgifter	152 031	264 588
	73 Mat/servering på møter/seminar med eksterne deltakere	21 881	13 500
	74 Medlemskontigenter og gaver til eksterne forbindelser		20 000
	75 Forsikringer	13 275	14 000
	77 Diverse kostnader, avvik på faktura, gebyrer	20 174	30 000
Driftskostnader totalt		1 260 034	1 176 088
Investeringer	3479 Investeringer i anlegsmidler oppdrag/bidrag		5 000
Investeringer totalt			
Totalsum		-2 190 404	-2 340 547

10.2. Kommentarer til regnskapet

Regnskapet føres av Universitetet i Oslo. Det juridiske fakultets Økonomiseksjon bistår Jussbuss med dette og leverer rapporter til bruk i vår økonomistyring. UiOs regnskapssystem har også et budsjettverktøy der hovedtall for Jussbuss legges inn. Tabellen ovenfor er en sammenfattning av vårt totale regnskap, og kan ha noen unøyaktigheter. For innsikt i vårt fullstendige regnskap, ta kontakt på leder@jussbuss.no.

Behovet for et detaljert budsjett hos Jussbuss medfører at vi benytter lokale budsjettoversikter. Det er en del avvik mellom regnskap og budsjett ovenfor som skyldes at vi ikke har funnet det hensiktsmessig å registrere et helt presist budsjett i UiO's system.

Det bemerkes også at vi i løpet av 2019 gjorde revideringer i budsjettet. Vi har brukt store ressurser både på oversettelse av diverse brosjyrer, tolk og trykk. Dette er Vi har fortsatt en forsvarlig egenkapital, selv om store ressurser ble brukt på arbeidet med revidering av Fangehåndboka.

10.2.1. Om inntekter

Den største økonomiske bidragsyteren til Jussbuss er Justisdepartementet. For 2019 fikk vi et tilskudd på kr. 5 500 000 fra Justisdepartementet. Det er det samme beløpet som vi fikk i 2019, og da det ikke er

Oslo kommune er også en viktig økonomisk bidragsyter. I 2019 ble beløpet fra 2019 økt, slik at vi mottok kr. 800 000. Bevilgninen er økt til 850 000 kr. for 2020.

Bergesenstiftelsen støttet driftsåret 2019 med kr. 100 000. Disse ble regnskapsført i 2017. Vi har også fått innvilget 100 000 for driftsåret 2019.

Advokatforeningen ga oss kr. 50 000, en økning på 10 000.

For 2018 fikk Jussbuss støtte fra Velferdstinget (SiO) på ca kr. 260 000.

Jussbuss fikk også inntekter fra «Oslo Legal Walk» på 75 421 kr.

Jussbuss betaler IT-tjenester for oss og JURK samlet, og får derfor kr. 42 000 overført fra JURK til betaling av slike utgifter.

Øvrige inntekter er tildelinger for ulike prosjekter og private givere.

Avvik

Vi har et positivt avvik på kr. 60 627 på inntektssiden. Dette skyldes bevilgninger til enkeltprosjekter som vi ikke hadde regnet med.

10.2.2. Om utgifter

Personalkostnader

Vi har et negativt avvik på kr. 27 000 når det gjelder personalkostnader. Dette burde vært høyere da vi har vært færre medarbeidere enn vi budjeterte med i 2019. Personalkostnadene vil øke i 2020.

Når det gjelder artskodene som begynner på 54 er årsaken til avvikene at medarbeiderne på Jussbuss ble innlemmet i ordninga med offentlig tjenstepensjon i 2010. Vi budsjetterer med 3 prosent. Pensjonsutgiftene er uforutsigbare, da de avhenger av faktorer som er utenfor vår kontroll, for eksempel om medarbeiderne har andre jobber som faller inn under ordninga med offentlig tjenstepensjon.

Driftskostnader

Vi har et negativt avvik på ca 85 000 på driftskostnadene. Hoveddelen er grunnet trykk av diverse brosjyrer, oversettelse av diverse brosjyrer og bruk av tolk ellers.

10.2.4. Kommentarer fra økonomiavdelingen ved Juridisk fakultet, ved Guro Villanger Lyshaug

Til JussBuss

v/daglig leder Jonathan Leifsson de Lange

Bekreftelse på regnskapsføring 2019

Økonomiseksjonen ved Det juridiske fakultet har i 2019 ført regnskap for JussBuss. Dette er gjort i henhold til gjeldende regler og retningslinjer ved Universitetet i Oslo (UiO) og økonomireglementet i staten.

Samlet viser regnskapet et akkumulert overskudd på 2 190 368 kroner, og et underskudd i 2019 på 110 290 kroner.

Jeg mener at regnskapet gjenspeiler JussBuss sin økonomiske situasjon på en god måte.

Det er Riksrevisjonen som reviderer UiO sitt regnskap.

Oslo, 03. april 2020

Guro Lyshaug

Seniorkonsulent

Telefon: 22 85 19 66

g.v.lyshaug@jus.uio.no

10.2.5. Avsluttende merknader til regnskapet

Systemet til UiO er lagt opp slik at man ved utgangen av regnskapsåret overfører alle

disponible midler i en og samme pott til neste års budsjett og regnskap. Dette medfører at både egenkapital, eventuelt overskudd og andre midler til spesifikke formål blir overført samlet. Dette gir et unyansert bilde av de reelle inntektene til Jussbuss.

Sluttresultatet i 2018 var 2 300 657 mot 2 190 404 i 2019. Vi har brukt av egenkapital for å kunne oversette og trykke diverse brosjyrer og Fangehåndboka.

Prosjekter som settes i gang hos Jussbuss, eksempelvis oppdatering, oversettelse og trykking av brosjyrer, er ofte tidkrevende. Samtidig er det lite hensiktsmessig å sette i gang prosjektene før finansieringa er sikret. Økonomisk stabilitet er sentralt for god økonomistyring. Det er derfor en trygghet for oss at vi mottar øremerka midler over statsbudsjettet. Vi håper denne ordninga videreføres, da det vil medføre en betydelig økt stabilitet for oss.

Jussbuss har en egenkapital som dekker drift i ca. et halvår. Dette anser vi som nødvendig for å kunne avvikle drifta på en forsvarlig måte.

10.3. Generelle kommentarer til drift og økonomi

Når det gjelder organisasjonenes inntekter synes den kortsiktige finansieringen å være god nok til å sikre videre drift tilsvarende dagens nivå. For å sikre en videre stabil drift av Jussbuss, er det av helt avgjørende betydning at vi kan regne med å motta støtte i samme størrelsesorden hvert år fra våre faste bidragsytere. Medarbeiderne og daglig leder på Jussbuss bruker hvert år mye tid på å sikre bevilgningene våre. Dette er ressurser vi både vil og burde bruke på våre klienter og på rettspolitisk arbeid. For eksempel brukte vi mye tid og ressurser høsten 2017 på å reversere det foreslåtte kuttet i bevilgninger over statsbudsjettet. Vi håper å unngå å måtte bruke store ressurser på det i fremtiden.

Omtrent 80 prosent av utgiftene til Jussbuss er knytta til lønn, selv om medarbeiderne jobber mer enn det dobbelte av hva de får betalt for. Andre kostnader holdes på et minimum. Den lave andelen av budsjettet som går til driftsutgifter viser at det er svært vanskelig å stramme inn på utgiftene uten at det går utover lønna til medarbeiderne eller antall medarbeidere.

Medarbeiderne på Jussbuss må bruke studielån fra Lånekassa til å dekke utgifter til livsopphold. For noen medarbeidere medfører dette problemer med den videre studiefinansieringa. I tillegg er det prinsipielt galt at studenter indirekte skal være med på å finansiere rettshjelpstilbudet ved å ta opp lån.

Fulltidsmedarbeiderne mottar kr. 8 402- per måned. Det er uheldig at medarbeiderne må ta opp lån fra Lånekassa når de har permisjon fra studiene, og at de må ta ekstrajobber i tillegg til heltidsstillinger hos Jussbuss. Vi har en ambisjon om at lønnsnivået på sikt skal tilsvare en måneds studielån.

10.4. Antall arbeidstimer og vederlagsfritt arbeid

Heltidsmedarbeiderne jobba i gjennomsnitt 37,35 timer per uke i 2019. Timelistene føres kontinuerlig av medarbeiderne selv. Mye arbeid gjøres i helger og på kveldstid, og timelisteføringa fanger ikke nødvendigvis opp alle nedlagte arbeidstimer. Det er derfor naturlig å anta at det reelle timeantallet er noe høyere enn det som registreres.

Heltidsmedarbeiderne på Jussbuss får betalt kr. 153,50 pr time, opptil 13,5 timer i uka i vanlige driftsuger. Resten er frivillig arbeid.

Daglig leder og faglig leder registrerer ikke timer. Deres arbeids- og overtidstimer kommer i tillegg til de registrerte.

11. Ansatte i Jussbuss i 2019

Faglig leder:

Anders Løvli.

Daglig leder:

Ida Tønnessen.

Kontormedarbeidere:

974 Aisha Zareena Rana
Sheida Ahrabi

Medarbeidere:

1034 Aurora Sundnes Skaland
1035 Ingeborg Gehrken Hjeltnes
1036 Fredrik Roald Brun
1037 Admir Habibija
1038 Lars Petter Omland
1039 Tahereh Parkhani
1040 Camilla Hagelien
1041 Marit Aarsland Loe
1042 Elida Steinsdatter Andersen
1043 Tore Moen
1044 Lara Marie Wik
1045 Else Anette Holtane Bergland

1046 Mathias Gravdehaug
1047 Astrid Maria Gloria
Margrete Berges Wettre
1048 Sunaathany Thileepan
1049 Line Charlotte Høgh
1050 Halvard Haslestad Skarpmoen
1051 Arne Borge Hellesylt
1052 Jonathan Leifsson de Lange
1053 Elin Engerbakk
1054 Anela Ferati
1055 Kristoffer Vorkinn Munkeby
1056 Sunniva Yde Aksnes
1057 Kristina Dirdal

1058 Maren Larsen Borgan
1059 Fanny Ingeborg Næss Landmark
1060 Inger Johanne D. Heggdal

1067 Maria Mirijanyan
1068 Fanny Marie Janland Kolbjørnsen
1069 Ieva Zagzeckaite

1061 Siri Brækhus Haugsand
1062 Petter Dines Olsen
1063 Jakob Røen Mohus
1064 Julie Henriksen
1065 Amalie Sofie Bruun Larsen
1066 Lima Rezaei

1070 Mari Storholt
1071 Line Utne Norland
1072 Ole Martin Juul Slyngstadli
1073 Ida Tengedal
1074 Christina Ree Ytterbøe
1075 Olivia Margrethe Lynch
1076 Frida Ose Marthinussen
1077 Grethe Kristine Olsen
1078 Christopher James Johnson Åsheim

12. Et innblikk i 2020

Jussbuss vil fortsette sitt rettshjelpsarbeid for å sikre nødvendig juridisk bistand til mennesker som ikke kan få gratis rettshjelp andre steder. Vi kommer også til å fortsette med rettspolitisk arbeid for å bedre rettstilstanden for våre klienter når saksbehandlingen ikke strekker til. Det blir spesielt viktig for oss å arbeide opp mot det nedsatte rettshjelpsutvalget i året som kommer.

Forskning viser at oppsøkende rettshjelp er viktig for å nå ut til svakerestilte grupper. Da Jussbuss starta i 1971 var rettshjelpstilbudet oppsøkende i sin natur. I 2020 kommer vi til å videreføre satsinga på oppsøkende arbeid gjennom oppsøkende uker og oppsøkende grupper.

Jussbuss vil fortsette å holde sommeråpent. Sakspågangen har de siste årene vært stor også på sommeren, og vi kommer til å videreføre bemanningsnivået fra 2019

Januar 2020 tiltrådte Jonathan Leifsson de Lange som ny daglig leder av Jussbuss.

13. Publikasjoner

13.1. Hefter i Jussbuss' stensilserie

1. Juss-Buss: Virksomheten i Juss-Buss i 1978. 15 sider + tabeller
2. Juss-Buss: Rettssentre i London. 74 sider
3. Hans Petter Graver: Rettshjelp i Kanada. 67 sider
4. Fremmedarbeidergruppa i Juss-Buss: Erfaringer fra virksomheten i 1978. 19 sider
5. Jon T. Johnsen: Desentralisering av rettshjelp i Oslo. 107 sider
6. Jon T. Johnsen: Behovet for offentlige rettshjelpskontorer. 36 sider
7. Jon T. Johnsen: Årsrapport for Juss-Buss 1979. 27 sider
8. Juss-Buss: Rettshjelp i Sverige og Finland. Rapport fra Juss-Buss ekskursjon i 1979. 43 sider
9. Boliggruppa i Juss-Buss: Juridiske problemer på boligmarkedet i Oslo. 42 sider
10. Fremmedarbeidergruppa i Juss-Buss: Politisk asyl. 39 sider
11. Vernelagsgruppa i Juss-Buss: Rettshjelp til straffedømte. 35 sider
12. A. Fosby, S.B. Pedersen, O. Torvund: Leiekontrakter i Gamlebyen. 63 sider
13. Boliggruppa i Juss-Buss: Hjelp eller egeninteresse. En vurdering av 3 "veldig" boligforetak. 32 sider + vedlegg
14. Juss-Buss: Årsrapport 1980. 31 sider
15. Børre Lid: Fangers rettshjelpsbehov. 170 sider + vedlegg
16. Tor G. Birkeland: Rettssenter, et alternativ til dagens fritt rettsrådstilbud? 114 sider + vedlegg
17. Vernelagsgruppa i Juss-Buss: Rettshjelpsvirksomheten i 1980. 53 sider
18. Innvandrerguppa i Juss-Buss: Arbeidstillatelse. 64 sider
19. Harald Amundsen: Innvandrere og folketrygdloven. 63 sider
20. Jon T. Johnsen: Årsrapport for Juss-Buss 1981. 31 sider
21. Elisabeth Lea: Oppholdstillatelse. 39 sider
22. Juss-Buss i Danmark. 57 sider
23. Juss-Buss: Årsrapport for Juss-Buss 1982. 29 sider
24. Bente O. Roli og Ingvild Mestad: Erfaringer med rettshjelp for innvandrere. 37 sider
25. Juss-Buss: Årsrapport for Juss-Buss 1983. 35 sider
26. Jon T. Johnsen og Øyvind Aakerøy: Årsrapport for Juss-Buss 1984. 67 sider
27. Juss-Buss: Fattigrettshjelpen i USA. 182 sider
28. Juss-Buss og Rettspolitisk forening: Norge Bare for nordmenn? Kritiske kommentarer til NOU 1983:47 "Ny fremmedlov" 99 sider
29. Innvandrerguppa i Juss-Buss: Rettshjelp til asylsøkere i Storbritannia. 75 sider
30. Jon T. Johnsen og Halvard Helle: Årsrapport for Juss-Buss 1985. 78 sider
31. Brakkegruppa i Juss-Buss: Jussbutikker i Belgia. 39 sider
32. Brakkegruppa i Juss-Buss: Pris på testament hos advokat. 17 sider
33. Håkon Angell: Årsrapport for Juss-Buss 1986. 58 sider
34. Innvandrerguppa i Juss-Buss: Kritiske kommentarer/alternativt lovforslag til Ot. prp. nr. 46 (1986-87) om ny utlendingslov. 122 sider
35. Håkon Angell og Ellen Hambro: Rapport fra en måneds arbeid ved rettshjelpskontoret i Indre Finnmark. 24 sider
36. Aursnes, Joranger, Schultz og Johnsen: Praksis som valgfag tilknyttet Juss-Buss. 35 sider
37. Johan Hougen: Årsrapport for Juss-Buss 1987. 52 sider
38. Larsen, Helgeland og Espen: "En rettsstat verdig". Rapport fra et rettshjelpsprosjekt i Nord-Hedemark august -november 1988. 27 sider
39. Morten Holmboe. Utlendingers rettslige stilling i Norge - noen utvalgte emner. 65 sider
40. Geir Helgeland: Årsrapport for Juss-Buss 1988. 45 sider
41. Innvandrerguppa i Juss-Buss: Mottaksapparatet for asylsøkere i Norge og Sverige - en sammenligning. 32 sider
42. Fengselsgruppa i Juss-Buss. Høringsuttalelse til NOU 1988:37 "Ny fengselslov". 74 sider
43. Mette Larsen og Rita Krøgenes: Omsorgsovertakelse uten samtykke. En undersøkelse av barnevernets saksbehandling i 4 kommuner. 206 sider
44. Innvandrerguppa i Juss-Buss: Kommentarer til regjeringens forskriftsutkast til den nye fremmedloven. 15 sider

45. Anders Haugland: Årsrapport for Juss-Buss 1989. 40 sider
46. Brakkegruppa i Juss-Buss: Danske regler om gjeldssanering for privatpersoner - noe for Norge? 70 sider
47. Høringsuttalelse om forslag til endringer i Lov om fri rettshjelp. 23 sider
48. Innvandrergruppa i Juss-Buss: Informasjonsbehov blant flyktninger og innvandrere. En undersøkelse i tilknytning til innføringen av ny tilskuddsordning til kommuner med flyktningmottak. 40 sider
49. Knut Wold: Årsrapport for Juss-Buss 1990. 35 sider.
50. Anne Kvam og Karl Erik Sjøholt: Rapport fra studietur til Genève, oktober 1990. 38 sider.
51. Jon T Johnsen: Juss-Buss and clinical legal education. 80 sider.
52. Brit Gulbjørnrud, Nina Mathisen, Berit Isaksen og Jan Aubert: Høringsuttalelse om gjeldsordning for personer med betalingsvansker. 30 sider.
53. Jan Rune Fagermoen, Anne-Cathrine Haug og Hans-Jacob Sandsberg: Domstolens innvirkning på frihetsberøvelsens innhold. 111 sider
54. Knut F Rasmussen og Terje Svendsen: Om forliksklage 29 sider
55. Karl Erik Sjøholt: Årsrapport for 1991 44 sider
56. Boliggruppa i Juss-Buss: Tvangsvedlikehold og tvangsadministrasjon av leiegårder - beboerrepresentasjon og medbestemmelsesrett 27 sider
57. Juss-Buss: Noen rettspolitiske arbeider. 75 sider
58. Heidemarie Nordahl og Tove Kristin Farstad: Depositum i husleieforhold. 80 sider
59. Merethe S. Haugen og Elisabeth Vigerust: Det udekkede behov for rettshjelp - et uløst problem. 138 sider
- 59b. Det udekkede behov for rettshjelp - et uløst problem VEDLEGG 93 sider
60. Karl Erik Sjøholt: Årsrapport 1992. 32 sider
61. Hege A.Voldsdal Åse Marie Eliassen: "To pee, or not to pee". Om kontraktsoning i fengslene. 194 sider.
62. Gislaug Øygarden, Elin Riise, Kristian Jervell og Christine Bergland:"Fremmedretten i EU". 35 sider.
63. Christine Bergland: Årsrapport for Juss-Buss 1993. 35 sider
64. Elin Riise og Gislaug Øygarden: Asylsøkere og beskyttelsesbehov - forholdet mellom reelle krenkelser og formelle vedtak.
65. Nina Hjort og Sissel Finstad: Forsvarlig levestandard - en undersøkelse av nivået på økonomisk sosialhjelp. 102 sider + vedlegg
66. Cathrine Holm og Karoline Henriksen: Lojal avtaleinngåelse eller bondefangeri? En undersøkelse av låneinstitusjoners praksis ved inngåelsen av kausjonsavtaler. 44 sider + vedlegg
67. Kristian Jervell: Årsrapport for Juss-Buss 1994. 34 sider + tillegg
68. Henriette Grønn, Marius Thronsen og Rolf Thoresen: Rettscenter -95, en alternativ rettshjelpsordning. 21 sider
69. Kristian Jervell: Årsrapport for Juss-Buss 1995. 39 sider + tillegg
70. Christine Bergland og Irene Sogn: Innvandringspolitiske hensyn i visumretten. En studie av myndighetenes visumpraksis overfor pakistanske visumsøkere. 115 sider + vedlegg.
71. Redigert av Tore Thallaug og Lars T. Berntsen: "Studietur til Palestina".
72. Stine Dordy Nybø og Therese Liljegren: "One strike and you're out - om utvisning av straffedømte utlendinger"
73. Yvonne Curtis og Liv Marit Øyen: "Fengselsloven § 12"
74. Hans Christian Apenes: "Årsrapport for Juss-Buss 1996"
75. Trine Reitan og Gry Korsnes: "Sosialtjenestens veiledning av personer med økonomiske problemer"
76. Knut Helland- Hansen: "Årsrapport for Juss-Buss 1997"
77. Frode Solberg: "Bosettingstillatelse - en fremstilling av reglene og undersøkelse av forvaltningens praksis"
78. Knut Helland- Hansen: "Årsrapport for Juss-Buss 1998"
79. Bente Mostad: "Foreldres rett til gjenforening med barn i Norge", 137 sider
80. Anniken Gjertsen Skonhoft: "Årsrapport for Juss-Buss 1999"
81. Preben Henriksen: "Ettergivelse av inndragningskrav - en gjennomgang av forvaltningens praksis i årene 1988 - 1997."
82. Thomas Braut Svendsen: "Årsrapport for Juss-Buss 2000"
83. Tone Ljoså: "Utlendingsforskriften § 37, sjettede ledd – Oppholdstillatelse for utenlandske kvinner etter samlivsbrudd."
84. Vårin Hellevik: "Bruk av isolasjon i norske fengsler"
85. Ane Broch Graver, Vegar Skaug, Rannveig Strålberg og Bente Tangen: "Retthjelp 2001 - Behovet for rettshjelp i Oslos befolkning – deriblant et utvalg innvandrerkvinner"
86. Per-Ivar Felldal: "Årsrapport for Juss-Buss 2001"

87. Christian Fredrik Mathiessen og Erlend Dahl: "Et overflateriss av velferdssystemet i Finland - Rapport fra sosial-, trygde- og arbeidsrettsgruppas studietur til Finland høsten 2002"
88. Per-Ivar Felldal: "Årsrapport for Juss-Buss 2002"
89. Irene Palm Hansen og Gunhild Bolstad: "Utvisning 2001 – En undersøkelse av utlendingsforvaltningens praksis i utvisningssaker"
90. Jon T. Johnsen: "Juss-Buss - Et fagkritisk eksperiment. Idégrunnlag, arbeidsprinsipper og erfaringer"
91. Kristoffer Wallan: "Politiopplysninger hos fengselsmyndigheten - skyldig inntil det motsatte er bevist?"
92. Fengselsgruppa ved Eldbjørg H. Martinsen: "Rapport fra fengselsgruppas studietur til Canada 12. -20. november 2003. Fengselsbetjenter som programinstruktører – en dobbeltrolle?"
93. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: "Studietur til Pakistan - april 2004"
94. Kine Sperre Horsbøl: "Årsrapport for Juss-Buss 2003"
95. Kjersti Cecilie Jensen og Marie Nyhus: "Humanitetshensyn i utlendingsretten - en undersøkelse av forvaltningspraksis etter utlendingsloven § 8 annet ledd."
96. Fri rettshjelpsgruppa på Juss-Buss: "Rapport fra studietur til Finland 20. - 24. september 2004"
97. Kine Sperre Horsbøl: "Årsrapport for Juss-Buss 2004"
98. Karianne Rygh: "Rusmiddelavhengiges rett til helsehjelp - pasienters rettsstilling ved legemiddelassistert rehabilitering"
99. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: "Studietur til Etiopia - april 2005"
100. Kine Sperre Horsbøl og Line Voldstad: Samarbeid – evalueringsrapport fra Gatejuristprosjektet og generell samarbeidsveiledning. 81 sider
101. Psykiatri- og gjeldsrettsgruppa på Juss-Buss: Studietur til Stockholm - november 2005.
102. Kjersti Lehmann: "Dømt til forvaring"
103. Heidi Olsen-Nalum: "Årsrapport for Juss-Buss 2005"
104. Kjersti Hillestad Hoff: "Fortrinnsrett for deltidsansatte"
105. Endre S. Refsdal: "Årsrapport for Juss-Buss 2006"
106. Gudmund Røgeberg: "Prøveløslatelse. Om utlirådelighetsvurderingen etter straffegjennomføringsloven § 42"
107. Guro Siljan/Synne Eliassen: "Unge innsatte"
108. Vetle W. Rasmussen: Utvelgelseskrets ved nedbemanning"
109. Silja Aga Rogan: "Lobbing for et bedre lovverk"
110. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: "Studietur til Jordan – mai 2007"
111. Endre S. Refsdal: "Årsrapport Juss-Buss 2007"
112. Kine Sperre Horsbøl og Tine Larsen: "Økonomiske vilkår ved familiegjening mellom barn og deres omsorgspersoner - en undersøkelse av forvaltningens praktisering av dispensasjonsskjønnet særlig sterke menneskelige hensyn."
113. Stine Elde: "Opinion og rettssikkerhet: Den alminnelige rettsoppfatning i avgjørelser etter straffegjennomføringsloven."
114. Anne Mette Hårdnes: "Helsetilbudet i norske fengsler: En undersøkelse av regler og praksis. "
115. Martin Eiebakke: "Årsrapport Juss-Buss 2008"
116. Andreas Moen: "Oppsigelse begrunnet i arbeidstakers sykdom"
117. Stian Bonnevie Arntzen: "Årsrapport Juss-Buss 2009"
118. Kirsten Vikesland Mæhle og Olaf Halvorsen Rønning: "Årsrapport Juss-Buss 2010"
119. Ida Husom: "Isolasjon av mindreårige under straffegjennomføring - forholdet til FNs barnekonvensjon" 2011
120. Jørgen Løvdaal: "Informasjonsflyt i kriminalomsorgen – en studie av kontradiktorisk underskudd" 2011
121. Innvandringsgruppa på Juss-Buss ved Maria P. Jacobsen og Ida Jordal i samarbeid med Schweizerische Flüchtlingshilfe: "Asylum procedure and reception conditions in Italy - Report on the situation of asylum seekers, refugees, and persons under subsidiary or humanitarian protection, with focus on Dublin returnees" 2011
122. Kirsten Vikesland Mæhle: "Årsrapport Juss-Buss 2011"
123. Maria Pitz Jacobsen: «Utvisning av straffedømte utlendinger med familie i Norge – retten til familieliv etter EMK artikkel 8» 2012
124. Caroline Flaaten: «Vederlagskrav ved endt samboerforhold» 2012
125. Marit Lomundal Sæther: «Årsrapport Juss-Buss 2012»
126. Marit Lomundal Sæther: «Årsrapport Juss-Buss 2013»
127. Benedikte Cecilie Nilsen: «Introduksjonsloven – en fremstilling og vurdering av hovedreglene»
128. Thea Sjuve Johansen: «Pasienten i fengsel. Hvilket rettsvern har innsatte med helseproblemer?»

- 129.** Marit Lomundal Sæther: «Isolert fra rettssikkerhet? Forvaltningens kontroll og overprøving av fengselsbesluttede isolasjonsvedtak»
- 130.** Ida Jordal og Silje S. Hasle: «Rettshjelp 2013»
- 131.** Hedda Larsen Borgan: «Årsrapport Juss-Buss 2014»
- 132.** Kasper Nilsen Ervik: «Straffegjennomføring i annen stat – forholdet til Grunnloven og hensiktsmessigheten av ordningen»
- 133.** Hanna Buer Haddeland: ««Du vet hvor viktig familie er?» Hvordan og i hvilken grad ivaretas retten til familiegjennforening for en person som har fått innvilget asyl i Norge?»
- 134.** Kenneth Solberg, Marie Skjervold, Jens Andresen Osberg og Mathias Stang: «Revideringsutvalget 2015 - En gjennomgang av Juss-Buss sine saksområder, organisering og arbeidsmetoder»
- 135.** Hanne Hareide Skårberg: «Årsrapport Juss-Buss 2015»
- 136.** Hanne Hareide Skårberg: «Årsrapport Jussbuss 2016»
- 137.** Mina Østmo Rabo: «Begrunnelse for, og vilkår ved bruk av isolasjon. En sammenlignende analyse av isolasjonshjemler i norsk rett»
- 138.** Hilde Firman Fjellså: «Du burde ha flyktet før. Familiegjennforening for flyktninger som ikke rekker ettårsfristen, og unntaket i utlendingsforskriften § 10-8 femte ledd 'forhold utenfor søkerens kontroll'»
- 139.** Hege Aakre: «Forvaltningens rettsoppfatninger i juridisk argumentasjon. Med et særlig blikk på betydningen av rettslige instruksjoner og veiledninger fra overordnede i utlendingsforvaltningen»
- 140.** Tonje Lilaas Larsen: «Årsrapport Jussbuss 2017»
- 141.** Vilde Ø. Hauan: «Forliksrådets domskompetanse. I Lys av retten til rettferdig rettergang i EMK art.6»
- 142.** Ingvild H. Kvanvik: «Parter i familieinnvandringsaker»
- 143.** Ida Tønnessen: «Årsrapport Jussbuss 2018»
- 144.** Tonje Lillaas Larsen og Lousie S. Hannon: «Rettshjelp til fanger»
- 145.** Ida Tønnessen: «Årsrapport Jussbuss 2019»

13.2. Andre publikasjoner

1. Rettshjelp i grisgrendte strøk. Spesialfagsoppgave 1975.
2. Gunnar De Capua: Juss-Buss - første foreløpige virksomhetsrapport. Stensilskrifter fra Institutt for retts sosiologi nr. 8 1972.
3. Gunnar De Capua: Rettshjelpsvirksomhet i Juss-Buss. Stensilskrifter for Institutt for Retts sosiologi nr. 10 1973.
4. Gunnar De Capua: Virksomheten i Juss-Buss i 1977. Stensilskrifter for Institutt for retts sosiologi.
5. Eidesen, Eskeland og Mathiesen (red): Rettshjelp og samfunnsstruktur. Pax 1975.
6. Jon T. Johnsen: Rettshjelp i utkantstrøk. Delrapport I-IV Stensil, Institutt for retts sosiologi 1978 – 1981.
7. Jon T. Johnsen: Retten til Juridisk bistand. Tano 1987.
8. Jon T. Johnsen: Ytringsfriheten i forvaltningen. Tidsskrift for rettsvitenskap 1982 s. 785-852.
9. Jon T. Johnsen: Juss-Buss som fagkritisk eksperiment. Institutt for retts sosiologi 1988. Revidert 2003.
10. Juss-Buss: Juss-Buss 1971 - 1981. Oslo 1981.
11. Arne Chr. Stryken: Et år med Juss-Buss. En sosiologisk beskrivelse av jusstudentenes rettsinformasjon. Hovedoppgave i sosiologi 1973.
12. Andersen, Grønvik og Svoren: Bo trygt, Juss-Buss' veiledning i boligspørsmål. Pax 1984.
13. Fengselsgruppa i Juss-Buss: Fangehåndboka. Oslo 1987 Utvidet og revidert 2002-2003.
14. Fengselsgruppa i Juss-Buss: Prisoners Handbook. Revidert engelsk utgave av Fangehåndboka. Oslo 1990. Utvidet og revidert 2003/2004.
15. Elisabeth Vigerust: Gjeld - hva skjer og hva kan jeg gjøre når gjelden blir for stor. Oslo 1989, revidert og utvidet i desember 1992 og 1997. Revidert 2001 og 2003.
16. Husleiegruppa: Juss-Buss' standardkontrakt i husleieforhold. Oslo 1990, revidert og omarbeidet 1995, 1996, 1999 og 2001.
17. Brakkegruppa: "Det er også mitt barn" brosjyre om samværsrett og foreldreansvar. Oslo 1991.
18. Nina E. Mathisen: "Din vilje skje" brosjyre om hvordan skrive et testament, Oslo 1991. Ny utgave i 1996. Revidert 2002.
19. Boliggruppa i Juss-Buss: "Veiledning i boligspørsmål" Pax forlag 1991.
20. Knut F. Rasmussen og Terje Svendsen: "Forliksrådet - hvorfor, hvordan og hva skjer?" Revidert 1994, 1997 og 2001. Revidert 2004.
21. "Studentopphold i Norge" Brosjyre som fremstiller reglene om oppholdstillatelse i studieøyemed (norsk og engelsk) Oslo, 1993.

22. Trine Reitan og Gry Korsnes: Økonomiske problemer. Brosjyre som framstiller reglene for økonomisk sosialhjelp. Oslo 1994.
23. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Arbeidsavtalen", brosjyre 12 sider, Oslo 1995. Revidert 2003/2004.
24. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Oppsigelse, avskjed og permittering", brosjyre, 16 sider, Oslo 1995. Tilleggskapittel om permittering skrevet 2003, revidert 2004.
25. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Krav på lønn og feriepenger", brosjyre, 14 sider, Oslo 1995. Revidert 2004.
26. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Miljøet på arbeidsplassen", brosjyre, 7 sider, Oslo 1995. Revidert 1999. Revidert 2003/2004.
27. Magnus Jåtun og Hans Christian Apenes i samarbeid med JURK: "Den kvinnelige arbeidstakeren", brosjyre, 8 sider, Oslo 1995. Revidert 2003.
28. Oven Egeland og Kenneth Adale Baklund: "Utvisning", brosjyre, 27 sider, Oslo 1996.
29. "Expulsion", engelsk utgave av brosjyren i pkt. 28.
30. Juss-Buss: "1971-1996 Jubileumsfestskrift, Juss-Buss 25 år".
31. Øystein Ruud og Thorsteinn J. Skansbo: "Gjenopptakelse av straffesaker", 22 sider, Oslo 1997.
32. Fængselsgruppa og Innvandringsgruppa: "Juss-Buss` avtale for samboere", Oslo 1997. Revidert 2001.
33. Mona Aarhus og Jostein Greve: "Asyl i Norge", brosjyre, 46 sider, Oslo 1998.
34. Steffen Ravnåsen og Frøydis Heyerdahl: "Familiegjenforening", brosjyre, 28 sider, Oslo 1998.
35. Øystein Ruud og Thorsteinn J. Skansbo: "Reopening criminal cases", brosjyre, 17 sider, Oslo 1999.
36. Anita Asheim og Siri Anne Martinsen: "Ferie og permisjon", brosjyre, 24 sider, Oslo 1999. Revidert 2002
37. Husleiegruppa: "Praktisk husleierett", brosjyre, 47 sider, Oslo 1999. Revidert 2004.
38. Innvandringsgruppa ved Marie Nyhus og Thomas Hovden: "Oppholdstillatelse i Norge for EØS-borgere og deres familiemedlemmer", brosjyre, 11 sider, Oslo 2001.
39. Hans Kristian Otnes Berge og Janicke Wiggen: "Trenger du juridisk hjelp?" Brosjyren inneholder praktisk informasjon om Juss-Buss så som når vi saksmottak og hvilke rettsområder vi arbeider med. 12 sider, Oslo 2001. Oppdatert 2004.
40. Iselinn Håvarstein og Lene Køster: "Opphold i institusjon under psykisk helsevern", brosjyre, 11 sider, Oslo 2003
41. Guro Siljan og Synne Eliassen: "Forvaring – en brosjyre til alle fanger som er dømt til forvaringsstraff", brosjyre, 10 sider, Oslo 2005
42. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Oppsigelse, avskjed og permittering – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2006)
43. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Forlikrådet – hvorfor, hvordan og hva skjer"
44. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Håndtering av gjeldsproblemer – en brosjyre i gjeldsforfølgingsrett" (oppdatert 2006)
45. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Krav på lønn og feriepenger – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2006)
46. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Rettigheter ved graviditet og fødsel" – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2007)
47. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Arbeidsavtalen og miljøet på arbeidsplassen" – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2007)
48. Fængselsgruppa på Juss-Buss: "The Prisoner Handbook 2003 – A guide to prison matters by Juss-Buss" (Fourth edition)
49. Fængselsgruppa på Juss-Buss: "Fangehåndboka 2007 – Juss-Buss' veiledning i fængselsspørsmål (femte utgave)"
50. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: "Statsborgerskapsbrosjyre", Oslo 2007
51. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Rettigheter ved graviditet og fødsel" – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
52. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Oppsigelse, avskjed og permittering – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
53. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Arbeidsavtalen og miljøet på arbeidsplassen" – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
54. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Krav på lønn og feriepenger – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
55. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Ferie og permisjon – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2009)
56. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Gjeld under soning – brevmaler" (2009)
57. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Gjeld under soning – en film om håndtering av gjeldsproblemer for innsatte" (2009)

58. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Håndtering av gjeldsproblemer – en brosjyre i gjeldsrett" (2010)
59. Stian B. Arntzen, Nadin A. Humlen og Fredrik L. Ellingsen: "Legal Aid Management and Training Seminar" Rapport fra Juss-Buss' besøk i Vietnam (2010)
60. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Being dismissed, fired or laid off» - "Oppsigelse, avskjed og permittering" engelsk utgave (2011)
61. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Wypowiedzenie, wypowiedzenie ze skutkiem natychmiastowym i urlop postojowy» - "Oppsigelse, avskjed og permittering" polsk utgave (2011)
62. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «The Employment contract and the working environment» - "Arbeidsavtalen og miljøet på arbeidsplassen" engelsk utgave (2011)
63. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: Umowa o pracę i środowisko w miejscu pracy - "Arbeidsavtalen og miljøet på arbeidsplassen" polsk utgave (2011)
64. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Entitlement to pay and holiday benefits» - "Krav på lønn og feriepenger" engelsk utgave (2011)
65. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Prawo do wynagrodzenia i pieniędzy urlopowych" - "Krav på lønn og feriepenger" polsk utgave (2011)
66. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Holidays and leave of absence» - "Ferie og permisjon" engelsk utgave (2011)
67. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: Urlop i urlop okolicznościowy - "Ferie og permisjon" polsk utgave (2011)
68. Juss-Buss, Olaf Halvorsen Rønning (red.): «Med loven mot makta – Juss-Buss førte år», Novus forlag (2011)
69. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: «Rettsforholdet mellom samboere – en brosjyre i familierett» (2011)
70. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: «Rettsforholdet mellom ektefeller – en brosjyre i familierett» (2011)
71. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Utvisning ved brudd på straffeloven – en brosjyre i utlendingsrett» (2011)
72. Gjeld- og familierettsgruppa på Juss-Buss: brosjyre om «Forlikrådet – hvorfor, hvordan og hva skjer?» (2012)
73. Fengselsgruppa på Juss-Buss: «Fangehåndboka 2012 – Juss-Buss' veiledning i fengselsspørsmål (sjette utgave)» (oppdatert 2012)
74. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Familieinnvandring – en brosjyre i utlendingsrett» (2012)
75. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Expulsion due to offences under the criminal code» - «Utvisning ved brudd på straffeloven» engelsk utgave (2012)
76. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Family immigration» - «Familieinnvandring» engelsk utgave (2012)
77. Juss-Buss: «Trenger du juridisk hjelp? – en brosjyre om Juss-Buss» oppdatert utgave 2012
78. Juss-Buss: «Do you need free legal aid? – a brochure about Juss-Buss» (2012)
79. Husleierettsgruppa på Juss-Buss: "Leiekontrakt for bolig" (2012)
80. Gjeldsgruppa på Juss-Buss: "Håndtering av gjeldsproblemer – en brosjyre i gjeldsrett" (2013)
81. Fengselsgruppa på Juss-Buss: "The Prisoner's Handbook – Juss-Buss' guide to prison matters" – "Fangehåndboka" engelsk utgave (oppdatert 2013)
82. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Krav på lønn og feriepenger – en brosjyre i arbeidsrett" (oppdatert 2013)
83. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Entitlement to pay and holiday benefits» - "Krav på lønn og feriepenger" engelsk utgave (oppdatert 2013)
84. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Prawo do wynagrodzenia i pieniędzy urlopowych" - "Krav på lønn og feriepenger" polsk utgave (oppdatert 2013)
85. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "Exigencias sobre salarios y pago de vacaciones – folleto sobre el derecho del trabajo" – "Krav på lønn og feriepenger" spansk utgave (2013)
86. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: "требования по заработной плате и оплате отпуска" - "Krav på lønn og feriepenger" russisk utgave (2013)
87. Fengselsgruppa på Juss-Buss: "بالسجون المتعلقة أبا بامور دليل 'Juss-Buss حول كتاب السجين لعام 2012" - "Fangehåndboka 2012 – Juss-Buss' veiledning i fengselsspørsmål" arabisk utgave (oversatt i 2013)
88. Husleierettsgruppa på Juss-Buss: "Avslutning av husleieforholdet" (2013)
89. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «Expulsion en raison des infractions en vertu du code pénal – une brochure sur le droit de l'immigration» - «Utvisning ved brudd på straffeloven» fransk utgave (2013)
90. Innvandringsgruppa på Juss-Buss: «عليهاصلمنصوا في القانون الجنائي طرد الجرائم بسبب» - «Utvisning ved brudd på straffeloven» arabisk utgave (2013)
91. Familierettsgruppa på Juss-Buss: «Samboerkontrakt» (2013)
92. Husleierettsgruppa på Juss-Buss: «Begynnelsen på leieforholdet» (2014)
93. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Oppsigelse, avskjed og permittering» (2014)
94. Arbeidsrettsgruppa på Juss-Buss: «Redundancy, dismissal og temporary lay-off» (2014)

95. Juss-Buss: «Ting du bør vite om: Økonomi – bolig – jobb» (2015)
96. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Familieinnvandring – en brosjyre i utlendingsrett» (oppdatert 2017)
97. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Family immigration» Oslo, 2017
98. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Study and work permits» Oslo, 2017
99. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Utvisning av EØS-borgere» Oslo, 2017
100. Utlendingsrettsgruppa på Jussbuss: «Expulsion of EEA citizens» Oslo 2017
101. Arbeidsrettsgruppa på Jussbuss: «Oppsigelse og permittering – en brosjyre i arbeidsrett» (oppdatert 2017)
- 102: Utlendingsgruppa på Jussbuss: «Permanent oppholdstillatelse» Oslo, 2018
- 103: Fangehåndboka, 7. utgave Oslo, 2018